

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**IZVAJANJE CARINSKEGA NADZORA MEDNARODNIH TOKOV
BLAGA NA OBMOČJU EVROPSKE UNIJE S Poudarkom NA
PROJEKTU E-CARINA**

Ljubljana, maj 2016

JAN LEŠ

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Jan Leš, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtor magistrskega dela z naslovom Izvajanje carinskega nadzora mednarodnih tokov blaga na območju EU s poudarkom na projektu e-carina, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem doc. dr. Gregor Pfajfar.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
  - poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
  - pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega magistrskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Celju, dne 4. maj 2016

Podpis avtorja: JAN LEŠ

KAZALO

UVOD.....	1
1 TEMELJI CARINSKE UNIJE	4
1.1 Zgodovina carinske unije v EU.....	5
1.2 Zakonodajna telesa sprejemanja carinskih predpisov.....	6
1.2.1 Carinsko evropsko pravo.....	6
1.2.2 Nacionalni carinski predpisi.....	9
1.2.3 Mednarodni pravni akti carinskega področja, vloga Združenih narodov.....	10
in Svetovne Carinske organizacije na carinskem področju.....	10
1.2.3.1 Mednarodni pravni akti carinskega področja	10
1.2.3.2 Vloga Združenih narodov na carinskem področju	12
1.2.3.3 Vloga Svetovne carinske organizacije.....	12
1.3 Pomen carinske unije v EU.....	12
2 POOBLAŠČENI GOSPODARSKI SUBJEKT, SISTEM ZA.....	13
REGISTRACIJO IN IDENTIFIKACIJO GOSPODARSKIH.....	13
SUBJEKTOV IN ANALIZA TVEGANJA	13
2.1 Vloga pooblaščenega gospodarskega subjekta in sistema registracije	16
in identifikacije gospodarskih subjektov pri izvajanju carinskega	16
nadzora v EU	16
2.1.1 Sistem EORI/Interakcija EORI z NCTS, ECS, ICS	16
2.1.2 Sistem AEO/Projekt medsebojnega priznavanja (ZDA, Japonska).....	17
2.2 Analiza tveganja pri izvajanju carinskega nadzora blaga v EU.....	18
2.2.1 Vloga nacionalnih carinskih administracij pri izvajanju analize tveganja.....	19
2.2.2 Vloga Evropske Komisije pri izvajanju analize tveganja	19
2.2.3 Sistem RIF/VIR in delovne skupine za analizo tveganja na Evropski.....	20
Komisiji.....	20
2.3 Carinske odločbe in status blaga.....	21
2.3.1 Vloga in pomen carinskih odločb pri izvajanju carinskega nadzora blaga	21
2.3.2 Izdaja in hranjenje carinskih odločb v državah članicah EU	21
2.3.3 Prihodnji razvoj sistema izdaje in hranjenja carinskih odločb v EU	22
2.3.4 Prihodnji razvoj sistema potrjevanja dokazil o skupnostnem statusu.....	23
blaga	

3 TRANS-EVROPSKI CARINSKO-INFORMACIJSKI SISTEMI ZA	25
NADZOR GIBANJA BLAGA	25
3.1 Evropski tranzitni carinsko-informacijski sistem NCTS.....	26
3.1.1 Temeljne dejavnosti NCTS v rednem in poenostavljenem postopku.....	27
3.1.1.1 Proces na uradu odhoda.....	28
3.1.1.2 Proces na tranzitnem uradu	31
3.1.1.3 Proces na namembnem uradu.....	32
3.1.1.4 Proces poizvedovalnega postopka.....	33
3.1.1.5 Proces postopka izterjave	34
3.1.2 Učinkovitost delovanja NCTS iz vidika analize tveganja	35
3.1.2.1 Povezava NCTS s sistemom analize tveganja.....	35
3.1.2.2 Povezava NCTS z bazo podatkov za carinske odločbe in garancijskim.....	37
sistemom.....	37
3.1.2.3 Povezava NCTS s sistemom EORI/AEO.....	38
3.1.2.5 Tranzit blaga preko EU, ki ni nadzorovan s strani NCTS.....	38
3.2 Evropski izvozni carinsko-informacijski sistem.....	40
3.2.1 Temeljne dejavnosti evropskega izvoznega carinsko-informacijskega.....	40
sistema v rednem in poenostavljenem postopku.....	40
3.2.1.1 Proces na uradu izvoza.....	40
3.2.1.2 Proces na uradu izstopa	41
3.2.1.3. Pošiljanje poizvedb za izvozne pošiljke.....	41
3.2.2 Učinkovitosti delovanja ECS iz vidika analize tveganja	41
3.2.2.1 Povezava izvoznega sistema s sistemom analize tveganja in bazo podatkov	
za carinske odločbe.....	41
3.2.2.2 Povezava izvoznega sistema s sistemom EORI/AEO.....	43
3.2.2.3 Izstop blaga iz EU, ki ni nadzorovan s strani izvoznega carinsko-	
informacijskega sistema	43
3.3 Evropski vstopni carinsko-informacijski sistem ICS	44
3.3.1 Temeljne dejavnosti sistema za nadzor vstopa blaga	44
3.3.1.1 Proces na uradu vstopa.....	45
3.3.1.2 Posebnosti v železniškem, pomorskem in zračnem prometu	46
3.3.2 Učinkovitost delovanja sistema za nadzor vstopa blaga z vidika analize tveganja	
.....	46

3.3.2.1	Povezava sistema za nadzor vstopa blaga s sistemom analize tveganja.....	46
3.3.2.2	Povezava sistema za nadzor vstopa blaga z bazo podatkov za carinske ..... odločbe.....	48
3.3.2.3	Povezava sistema nadzora za vstop blaga s sistemom EORI/AEO	48
3.3.2.4	Vstop blaga v EU, ki ni nadzorovan s strani sistema nadzora vstopa blaga.	48
4	IZVAJANJE PREPOVEDI IN OMEJITEV TER ENOTNO OKNO.....	49
4.1	Zaščita pravic intelektualne lastnine	49
4.1.1	Ukrepi carinskega organa za zaščito intelektualne lastnine	49
4.1.2	Sistem COPIS.....	50
4.2	Sodelovanje carine z drugimi organi nadzora.....	50
4.2.1	Carinski nadzor vstopa fitofarmaceutskih sredstev v EU	51
4.2.2	Carinski nadzor vstopa sadja in zelenjave v EU	52
4.2.3	Carinski nadzor vstopa živali in proizvodov živalskega izvora v EU	53
4.2.4	Preverjanje ustreznosti izdelkov iz tretjih dežel z veljavnimi predpisi na ..... področju varnosti izdelkov	54
4.2.5	Izdelki in materiali, ki prihajajo v stik z živili	55
4.3	Carinski nadzor na področju varstva narave in okolja.....	55
4.3.1	Carinski nadzor trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in ..... rastlinskimi vrstami	55
4.3.2	Izvajanje carinskega nadzora prometa odpadkov	56
4.3.3	Izvajanje carinskega nadzora prometa snovi, ki tanjšajo ozonski plašč	57
4.3.4	Izvajanje carinskega nadzora prometa jedrskih in drugih radioaktivnih snovi...	58
4.4	Ostale prepovedi in omejitve	59
4.4.1	Carinski nadzor trgovine z zdravili	59
4.4.2	Izvajanje carinskega nadzora nad blagom dvojne rabe (dual-use goods).....	59
4.4.3	Kontrola gibanja gotovine iz/v EU	59
4.4.4	Carinski nadzor izvoza predmetov kulturne dediščine	60
4.4.5	Carinski nadzor prometa lesenega pakirnega materiala.....	60
4.4.6	Carinski nadzor predmetov za mučenje ljudi in živali.....	61
4.4.7	Carinski nadzor predhodnih sestavin za droge.....	62
4.4.8	Carinski nadzor prometa vojaškega orožja	62
4.5	Enotno okno	64
4.5.1	Implementacija veterinarskega dokumenta v enotnem oknu	64

5 INFORMACIJSKA PODPORA EVROPSKE KOMISIJE PRI	65
IZVAJANJU CARINSKEGA NADZORA V EU.....	65
5.1 Strategija razvoja carinskih informacijskih sistemov v EU.....	65
5.2 Vloga CCN platforme za delovanje trans-evropskih carinsko-.....	65
informacijskih sistemov EU	65
5.3 Delovanje aplikacije CS/RD in CS/MIS	66
5.4 Učinkovitost delovanja sistema nadzora tranzita blaga v EU in	66
predlogi za izboljšanje.....	66
5.5 Učinkovitost delovanja sistema nadzora izvoza blaga v EU in predlogi za izboljšanje	68
5.6 Učinkovitost delovanja sistema nadzora vstopa blaga v EU in predlogi za izboljšanje	69
6 PRIMERJAVA SLOVENSKEGA IN AVSTRIJSKEGA NCTS SISTEMA	69
6.1 Struktura slovenske in avstrijske carinske organizacije	69
6.2 Intervju z zaposlenimi na avstrijskem finančnem ministrstvu	70
6.3 RAZLIKE IN PODOBNOSTI SLOVENSKEGA IN	71
AVSTRIJSKEGA NCTS SISTEMA.....	71
6.3.1 Spremna tranzitna/transzitna varnostna listina.....	71
6.3.2 Obvestilo pooblaščenemu pošiljatelju o nameravani kontroli blaga	73
6.3.3 Popravljanje podatkov v tranzitni deklaraciji	73
6.3.4 Časovniki na uradu odhoda (pooblaščeni pošiljatelji) in namembnem	73
uradu (pooblaščeni prejemniki)	73
6.3.5 Grafični vmesnik slovenskega in avstrijskega NCTS sistema.....	74
6.3.6 Vložitev tranzitne deklaracije v NCTS sistem.....	74
6.3.7 Preverjanje EORI številke v tranzitni deklaraciji	75
6.3.8 Vnos rezultatov kontrole na uradu tranzita.....	75
6.3.9 Zagotavljanje nadaljnje carinsko dovoljenje rabe ali uporabe po.....	75
zaključenem tranzitnem postopku.....	75
6.3.10 Delovanje varnostno-varstvene analize tveganja v NCTS.....	76
6.4 Ugotovitve	76
SKLEP	78
LITERATURA IN VIRI.....	84
PRILOGE	

KAZALO SLIK

Slika 1: Sistem za registracijo in identifikacijo gospodarskih subjektov - EORI	14
Slika 2: Shema enotnega okna – koncept za prihodnost	64

KAZALO TABEL

Tabela 1: Tehnične specifikacije za izgradnjo trans-evropskih informacijskih sistemov za izvajanje carinskega nadzora mednarodnih tokov blaga	25
Tabela 2: Poslovna statistika NCTS postopkov - od junij 2013 do maj 2014 – analiza tveganja	36
Tabela 3: Poslovna statistika ECS postopkov - od junij 2013 do maj 2014 – analiza tveganja	42
Tabela 4: Poslovna statistika ICS postopkov - od julij 2013 do maj 2014 – analiza tveganja	47
Tabela 5: Ugotovljene podobnosti in razlike pri izvajanju NCTS tranzitnega postopka med avstrijskim in slovenskim NCTS sistemom	77
Tabela 6: Povzetek predlogov za dopolnitve evropske carinske zakonodaje in tehničnih specifikacij za izgradnjo evropskih carinskih sistemov	81

UVOD

Konkurenca in hitro spreminjajoča se poslovna okolja od carinskih organov na območju Evropske Unije (v nadaljevanju EU) zahtevajo prilagajanje zahtevam gospodarstva in uvajanje različnih poenostavitev z namenom, da se gospodarske subjekte pri njihovem poslovanju čim manj ovira z carinskimi formalnostmi. Konkurenčnost gospodarskega okolja je odvisna od tega, koliko časa potrebuje pošiljka blaga, da opravi vse potrebne carinske formalnosti (Dollar, Hallward-Driemeier & Mengistae, 2006, str. 3). Države članice EU so se v okviru Lizbonske pogodbe zavezale povečati konkurenčnost gospodarskih družb, ki poslujejo v EU. Eden izmed načinov za doseganje konkurenčnosti gospodarskih družb, ki poslujejo v EU, je zagotavljanje evropskih e-vladnih storitev s strani Evropske Komisije (angl. *European Commission*, v nadaljevanju Komisija) javnim upravam, podjetjem in državljanom. Med evropske e-vladne storitve za javne uprave in podjetja sodijo transevropski carinsko-informacijski sistemi, ki omogočajo elektronski carinski nadzor, elektronsko izmenjavo podatkov med carinskimi organi znotraj EU in zagotavljanje storitev elektronskega vlaganja carinskih deklaracij za podjetja (Henningson & Zinner Henriksen, 2011, str. 1-2).

Komisija je motor EU, ker danes pokriva najpomembnejša strokovna področja delovanja EU (promet, okolje, davki, carine, itd.), v preteklosti pa je odigrala osrednjo vlogo pri razvoju in poglobljanju evropske integracije (Brozina, Cerar, Hauptman, Lozar, Nusdorfer, Longar, Sever, Šabič & Vatovec, 2005, str. 95). Komisija je izvršilni organ (Šinkovec, 1996 str. 29). Izziv Komisije in držav članic EU na področju izvajanja carinskega nadzora se skriva v odgovoru na vprašanje, kako izvajati carinski nadzor mednarodnih tokov blaga na območju EU, da bodo carinske kontrole učinkovite in na drugi strani zagotoviti neprekinjen pretok blaga in omogočiti učinkovito carinjenje v smislu zmanjševanja upravne obremenitve za gospodarske subjekte, da bi na mejnih prehodih predvsem v cestnem in železniškem prometu pri vstopu v EU bilo čim manj zastojev (Liu, Baida, Tan & Rukanova, 2006, str. 1). Glavne naloge carinskih organov v EU so boj proti goljufijam, varovanje davčnih interesov EU, intelektualne lastnine in kulturne dediščine, večja varnost blaga in mednarodne trgovine v smislu zaščite zdravja ljudi in varovanja okolja, spremljanje ali je bila neskupnostnemu blagu dodeljena carinsko dovoljena raba ali uporaba, itd. Vse te naloge carina v EU zmore opravljati le s pomočjo učinkovitih informacijskih in komunikacijskih tehnologij v carinske namene, zato sta Evropski parlament in Svet izdala Odločbo Komisije in Sveta št. 70/2008 iz dne 15. jan. 2008 (Ur. l. EU št. L23/21), na podlagi katere so Komisija in države članice dolžne vzpostaviti varne, integrirane, operativne in dostopne elektronske carinske sisteme za izmenjavo podatkov iz carinskih deklaracij in spremnih dokumentov. Projekt e-carina zajema razvoj in vzdrževanje elektronskih carinsko informacijskih sistemov za nadzor vstopa, izstopa in tranzita blaga v EU. Za razvoj in vzdrževanje elektronskih sistemov nadzora vstopa, izstopa in tranzita blaga v EU je odgovorna Komisija in posamezne države članice. Projekt

e-carine se izvaja z namenom, da se vzpostavi elektronska interakcija gospodarstva z carinskimi organi ter elektronska izmenjava podatkov med carinskimi administracijami posameznih držav članic (Rakunova, Stijn, Zinner Henriksen, Baida & Tan, 2008, str. 306). Glavni cilji projekta e-carine so boj proti goljufijam z blagom in terorizmu, zagotavljanje varnih mednarodnih dobavnih verig blaga, čim manj poslovanja z papirnatimi dokumenti, čim bolj standardizirano delovanje carinskih izpostav po vsej EU, varstvo kulturne dediščine in pravic intelektualne lastnine (Gwardzinska, 2012, str. 93). Na carinskem seminarju na Poljskem v mestu Wroclaw je bilo s strani enega izmed udeležencev izrečeno, da projekt e-carine v EU ni le informacijski projekt, temveč dolgoročna strategija sodelovanja evropskih carinskih organov z gospodarstvom (Grainger, 2005, str. 2).

Namen magistrskega dela je raziskati način izvajanja carinskega nadzora na območju EU, podati presojo njegove učinkovitosti ter ugotoviti, ali evropski in mednarodni carinski predpisi carinskim organom držav članic pri vseh vrstah transporta enako učinkovito omogočajo izvajanje carinskega nadzora blaga, ki vstopa in izstopa iz območja EU. Slednje bom ugotavljal z obravnavo trenutno delujočih elektronskih carinsko-informacijskih sistemov in njihovimi medsebojnimi povezavami z drugimi elektronskimi sistemi. S pomočjo primerjave slovenskega in avstrijskega elektronskega carinskega informacijskega sistema za tranzitni postopek ter postopek poizvedb in izterjave (angl. *New Computerised Transit System* – v nadaljevanju NCTS) bom ugotavljal, ali Slovenija izvaja carinski nadzor tranzita blaga v NCTS sistemu na enak način kot Avstrija in na osnovi tega podal ugotovitev, ali se carinski nadzor izvaja po vseh državah članicah EU enako, kot to določa evropska carinska zakonodaja.

Cilj magistrskega dela je podati predloge za izboljšanje delovanja trenutno delujočega NCTS, elektronskega evropskega carinskega informacijskega sistema za nadzor vstopa blaga v EU (angl. *Import Control System*, v nadaljevanju ICS), elektronskega evropskega carinskega informacijskega sistema za izvozni postopek (angl. *Export Control System*, v nadaljevanju ECS) ter sistema za carinske odločbe (angl. *Customs Decisions system*) in elektronsko potrjevanje dokazil skupnostnega statusa blaga (angl. *Proof of Union Status*). Sistem za carinske odločbe in elektronsko potrjevanje dokazil skupnostnega statusa blaga predstavlja računalniško aplikacijo, ki bo elektronsko dostopna vsem carinskim organom držav članic in njihovim gospodarskim subjektom. Računalniška aplikacija za carinske odločbe bo namenjena izdaji, hrambi in povezavi carinskih odločb, ki se izdajajo na osnovi evropske carinske zakonodaje, z drugimi elektronskimi carinskimi sistemi, medtem ko bo računalniška aplikacija za dokazila o skupnostnem statusu blaga bila namenjena elektronskemu potrjevanju le-tega.

V magistrski nalogi je vključeno veliko informacij internih delovnih dokumentov Generalnega direktorata za obdavčenje in carinsko unijo (angl. *DG TAXUD – Directorate-*

General for taxation and Customs Union; v nadaljevanju TAXUD) na Komisiji in podatkov iz elektronskih carinsko-informacijskih sistemov. Za primerjavo izvajanja carinskega nadzora blaga v NCTS med Slovenijo in Avstrijo sem uporabil podatke in informacije, ki sem jih pridobil na tri-dnevnem delovnem obisku avstrijske carinske administracije v okviru programa CUSTOMS 2013¹. V delu magistrskega dela, ki zajema primerjavo izvajanja carinskega nadzora blaga v NCTS med Slovenijo in Avstrijo, sem s pomočjo komparativne metode razdelal način izvajanja NCTS postopka v Sloveniji in Avstriji ter iskal razlike in podobnosti med njima. Komparativna metoda je bila izvedena na podlagi podatkov, ki sem jih pridobil iz testnega in produkcijskega okolja slovenskega in avstrijskega NCTS sistema. Dostop do testnega in produkcijskega okolja slovenskega NCTS sem imel v času poslovnega skrbništva nad aplikacijo NCTS med službovanjem na Generalnem carinskem uradu v Ljubljani, medtem ko sem v produkcijsko in testno okolje avstrijskega NCTS dostopal skupaj z avstrijskimi sodelavci v času 3-dnevnega delovnega obiska pri avstrijski carini med izvajanjem intervjuja (glej točko 6.2).

Prvo poglavje je osredotočeno na temelje carinske unije, opredelitev evropskih carinskih predpisov in evropske primarne pravne akte, ki na osnovi načela prostega pretoka blaga znotraj EU tvorijo osnovo carinske unije. V prvem poglavju je poudarek na evropskem zakonodajnem postopku sprejemanja evropskih predpisov za carinsko področje.

Drugo poglavje obravnava statut pooblaščenega gospodarskega subjekta AEO (angl. *Authorised Economic Operator*; v nadaljevanju AEO), sistem registracije in identifikacije gospodarskih subjektov (angl. *Economic Operators' Registration and Identification system*; v nadaljevanju EORI) in izvajanje analize tveganja v carinskih postopkih. Drugo poglavje vsebuje prikaz procesnega modela za EORI sistem ter obrazložitev pomena identifikacijske EORI številke. Drugo poglavje predstavlja vlogo AEO v dobavni verigi, vrste in ugodnosti AEO ter vzajemno priznavanje AEO med EU in Japonsko/ZDA. Pri obravnavi analize tveganja v carinskih postopkih je predstavljeno izvajanje meril tveganja in standardov (angl. *CRC – Common Risk Criteria*), ki se uporabljajo v avtomatski analizi tveganja na področju varstva in varnosti pred prihodom blaga v Skupnost v državah članicah EU.

V tretjem poglavju je na podlagi internih dokumentov in specifikacij Komisije opisano delovanje trans-evropskih elektronskih carinsko-informacijskih sistemov za carinski nadzor vstopa blaga v EU (angl. *ICS – Import Control System*), izvoza blaga iz EU (angl. *ECS – Export Control System*) in tranzita (angl. *NCTS – New Computerised Transit*

---

¹ Program CUSTOMS 2013 predstavlja namenska denarna sredstva Komisije za sodelovanje med nacionalnimi strokovnjaki iz carinskega področja v obliki večdnevnih delovnih obiskov za izmenjavo dobrih praks in informacij v smislu skupnega razvijanja elektronskih trans-evropskih carinsko-informacijskih sistemov.

System) mednarodnih tokov blaga preko EU. Vsak elektronski sistem je posebej analiziran z vidika analize tveganja in povezljivosti z drugimi elektronskimi sistemi.

V četrtem poglavju sem na podlagi podatkov, pridobljenih na podlagi intervjuja z zaposlenimi avstrijskega finančnega ministrstva in testnega NCTS okolja v Avstriji in Sloveniji, iskal razlike in podobnosti med slovenskim in avstrijskim NCTS sistemom. Ugotavljal sem ali se carinski nadzor tranzita mednarodnih tokov blaga v avstrijskem NCTS sistemu izvaja na enak način kot v slovenskem NCTS sistemu.

Peto poglavje predstavlja izvajanje nalog iz področja prepovedi in omejitev v carinski službi. Na podlagi svojih delovnih izkušenj in dognanj na Generalnem carinskem uradu v Ljubljani sem zapisal nekatere predloge za izboljšanje izvajanja nekaterih postopkov prepovedi in omejitev na meji EU s tretjimi državami. V petem poglavju so zapisani nekateri predlogi za izboljšanje učinkovitosti delovanja carinskega sistema nadzora tranzita, vstopa in izvoza mednarodnih tokov blaga v EU.

Za elektronske carinske informacijske sisteme je značilno, da se hitro spreminjajo. Informacije in podatki iz te magistrske naloge v zvezi z elektronskimi carinsko informacijskimi sistemi se nanašajo na obdobje v letu 2008/2014, zato so vsi izsledki in dognanja omejeni na to obdobje in ni nujno, da odražajo dejansko stanje v času, ko bralec prebira to magistrsko delo. Pričujoče magistrsko delo temelji na evropskih, mednarodnih in nacionalnih predpisih, ki se stalno spreminjajo, zato želim bralce opozoriti, da se lahko v vmesnem času zakonodaja spremeni in obravnavane tematike lahko ne odražajo več enakega stanja kot v času nastajanja tega magistrskega dela. V magistrsko delo so vključene ugotovitve in spoznanja ter lastno znanje in izkušnje, pridobljene tekom moje šest letne poklicne kariere med letom 2008-2014 na Generalnem carinskem uradu Carinske Uprave Republike Slovenije, kjer sem bil zaposlen kot višji carinski svetovalec-inšpektor v Sektorju za carinske in davčne postopke.

1 TEMELJI CARINSKE UNIJE

Carinska unija pomeni geografsko področje najmanj dveh držav, na katerem velja načelo prostega pretoka blaga in skupna tarifna ureditev blaga, ki vstopa v to carinsko unijo iz tretjih držav. Načelo prostega pretoka blaga med dvema državama pomeni, da se lahko blago, ki je proizvedeno v eni izmed dveh držav ali za katerega so bile že plačane uvozne dajatve, prosto giblje po ozemlju obeh držav brez da bi zato bili potrebni carinski postopki. Skupna tarifna ureditev blaga pomeni, da na celotnem geografskem področju carinske unije veljajo za blago, ki vstopa v carinsko unijo iz tretjih držav, isti carinski ukrepi in carinske stopnje uvoznih dajatev. Carinska unija pomeni enotni trg (Steluta, 2011. str. 152).

Pojav združevanja držav v carinsko unijo je mogoče zaslediti po celem svetu. Poleg držav članic EU (v nadaljevanju "Skupnost"), katerih geografsko področje se na podlagi 3. člena Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. Oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (Ur. l. EU št. L 302), imenuje carinsko območje Skupnosti, so se v carinsko unijo združile tudi države južne Amerike (Argentina, Brazilija, Paragvaj, Urugvaj, Venezuela in Bolivija), države Belorusija, Kazahstan in Rusija, države vzhodne Afrike (Burundi, Kenya, Rwanda, Tanzania, Uganda), itd. V letu 2006 je bilo možno zaslediti tudi povezovanje Združenih držav Amerike in carinske unije držav Južne Afrike (angl. *Southern African Customs Union - SACU*) v skupno carinsko unijo (Brown, Kiyota & Stern, 2008, str. 461), poskus Turčije leta 1995, da bi z EU vstopila v skupno carinsko unijo (Ilhan & Kamil, 2007, str. 3), ter dogovarjanja Združenih držav Amerike s Komisijo o t.i. trgovinskem sporazumu EU-ZDA (v nadaljevanju TTIP; angl. *Transatlantic Trade and Investment Partnership*). O trgovinskem sporazumu TTIP se pogajata Komisija in Združene države Amerike, namen pogajanj pa je odprava trgovinskih ovir za olajšanje nakupov in prodaj blaga in storitev med EU in ZDA.

Bistvo združevanja držav v carinske unije je v poenostavitvah carinskih formalnosti, ničelnih carinskih stopnjah pri trgovanju z blagom med državami, ki so povezane v carinsko unijo, enotni carinski tarifi, enotnih pravilih določevanja porekla blaga iz tretjih držav ter skupne definicije carinske vrednosti blaga. Združevanje držav v carinske unije pomeni stopnjo ekonomske integracije, pri kateri ne gre le za ekonomsko, pač pa tudi za politično in kulturno združevanje dveh ali več držav.

1.1 Zgodovina carinske unije v EU

Vzrok nastanka evropske carinske unije je druga svetovna vojna, v kateri so se Francija, Anglija, Poljska, takratna Republika Češkoslovaška in njihove zaveznice bojevale proti Nemčiji, Italiji, Madžarski, Romuniji, Bolgariji in njihovimi zavezniki. Po drugi svetovni vojni leta 1949 zahodnoevropski narodi ustanovijo Svet Evrope. To je bil po drugi svetovni vojni prvi korak v smeri skupnega sodelovanja evropskih držav, da med njimi ne bi prihajalo več do vojn.

Prelomnico pri nastajanju evropske carinske unije predstavlja 9. maj leta 1950, ko je takratni francoski zunanji minister Robert Schuman predstavil načrt poglobljenega sodelovanja Nemčije in Francije, na podlagi katerega je potem šest evropskih držav (Belgija, Francija, Italija, Luksemburg, Nemčija in Nizozemska) 18. aprila leta 1951 v Parizu podpisalo pogodbo o skupnem vodenju njihove težke industrije premoga in jekla, imenovano Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo (angl. *Treaty establishing the European Coal and Steel Community, ECSC Treaty*). Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo je podpisnicam omogočala, da so med seboj trgovale s premogom in jeklom brez carin in ostalih carinskih formalnosti. 25. marca

leta 1957 istih šest držav s podpisom Rimske pogodbe Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo razširi še na druge gospodarske sektorje in ustanovi t.i. evropsko gospodarsko skupnost, ki še danes preko meja zadevnih držav omogoča prost pretok blaga.

Eden od smislov povezovanja evropskih držav v EU je preprečitev ponovitve druge svetovne vojne. Zaradi političnega povezovanja evropskih držav je nastala tudi evropska carinska unija, ki danes sestavlja 28 držav. Zadnja se je carinski uniji pridružila Republika Hrvaška dne 01.07.2013.

1.2 Zakonodajna telesa sprejemanja carinskih predpisov

Carinski predpisi, ki regulirajo gibanje blaga na področju EU, izhajajo iz evropskega, mednarodnega in v posameznih segmentnih tudi nacionalnega prava posameznih držav članic EU. Na ravni EU lahko označimo kot najpomembnejši dve zakonodajni telesi Evropski parlament in Svet EU. Pristojnost sprejemanja evropske zakonodaje je praviloma enakomerno porazdeljena med Evropskim parlamentom in Svetom Evrope, medtem ko je na drugi strani predlagatelj zakonodaje Evropska Komisija.

EU kot celota, kot tudi njene posamezne države članice so podpisnice mnogih mednarodnih sporazumov oz. konvencij, ki urejajo različna carinska področja. Zakonodajna telesa sprejemanja mednarodnih sporazumov oz. konvencij so različni odbori, v katerih sedijo predstavniki posameznih držav članic, Komisije ter drugih držav podpisnic. Poleg mednarodnega ter evropskega carinskega prava poznamo še nacionalno carinsko pravo, katerega zakonodajno telo je nacionalni parlament posamezne države članice EU.

1.2.1 Carinsko evropsko pravo

Najpomembnejša predpisa, ki urejata izvajanje carinskega nadzora blaga na območju Skupnosti, sta Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. Oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (Ur. l. EU št. L 302, v nadaljevanju "Carinski zakonik (Uredba 2913)") ter Uredba Komisije (EGS) št. 2454/93 z dne 2. Julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti (Ur. l. EU št. L 253, v nadaljevanju "Izvedbena uredba Carinskega zakonika (Uredba 2454)"). Uredbi sodita med sekundarne pravne akte evropske zakonodaje, ki so za vse države članice v celoti neposredno zavezujoči (Grilc & Ilešič, 2002, str. 98).

Carinski zakonik (Uredba 2913) in Izvedbena uredba Carinskega zakonika (Uredba 2454) sta za izvajanje carinskega nadzora blaga na območju Skupnosti najpomembnejša predpisa zato, ker natančno predpisujeta izvajanje vseh carinskih postopkov. Ti so sprostitev v

prosti promet oz. uvozni postopek, tranzitni postopek, carinsko skladiščenje, aktivno oplemenitenje, predelava pod carinskim nadzorom, začasni uvoz, pasivno oplemenitenje in izvozni postopek (16. odstavek 4. člena Carinskega zakonika (Uredba 2913)), ki naj bi se izvajali enotno v vseh 28-ih državah članicah EU. V postopek spreminjanja Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454) Komisija vključuje posamezne države članice ter predstavnike gospodarstva, zato je Komisija ustanovila t.i. Odbor za carinski zakonik, ki sestavlja strokovnjake posameznih carinskih področij iz posameznih držav članic. Odbor za carinski zakonik obravnava spremembe in predloge določb Carinskega zakonika (Uredba 2913) ter Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454) in je razdeljen na več oddelkov (Evropska Komisija, 2009b, str. 2):

- Oddelek za splošno carinsko zakonodajo, ki obravnava osnovne opredelitve pojmov, pravico do zastopanja v carinskih postopkih, sistem registracije in identifikacije gospodarskih subjektov (EORI), ki poslujejo s carino, podeljevanje statusa AEO, carinske odločbe.
- Oddelek za tarifno in statistično nomenklaturu, ki obravnava določbe v zvezi z carinsko tarifo, tarifne uvrstitve blaga ter sodeluje v postopku sprejemanja evropskih uredb o uvrstitvi blaga v kombinirano nomenklaturu oziroma pojasnjevalnih opomb kombinirane nomenklature.
- Oddelek za poreklo, ki obravnava področje porekla blaga. Področje porekla blaga predstavlja pomemben segment carine, saj so od porekla blaga odvisne uvozne dajatve blaga iz tretjih držav. Poreklo blaga ne smemo enačiti s statusom blaga. Poreklo in status blaga sta med seboj tesno povezana. Poreklo blaga se ugotavlja, ko se blago uvozno carini in je potrebno določiti pravilno carinsko stopnjo pred plačilom uvoznih dajatev, medtem ko se status blaga ugotavlja v primeru, ko se blago vnaša v tranzitni postopek in ko se izdaja potrdilo o skupnostnem statusu blaga. Ob vnosu blaga v tranzitni postopek je potrebno ugotoviti, ali imamo opravka s skupnostnim ali neskupnostnim blagom zato, da se nad blagom zagotovi ustrezen carinski nadzor v tranzitnem postopku; medtem ko je ugotavljanje skupnostnega statusa blaga pred izdajo potrdil o skupnostnem statusu potrebno zaradi same upravičenosti izdaje le-teh. Potrdilo o skupnostnem statusu blaga omogoča, da v primeru gibanja skupnostnega blaga med dvema točkama v Skupnosti, kjer blago prečka tretjo državo, pri ponovnem vstopu v Skupnost blaga ni potrebno vnesti ponovno v carinski postopek (blago je pri ponovnem vstopu v Skupnost oproščeno uvoznih dajatev).
- Oddelek za carinsko vrednost obravnava določevanje carinske vrednosti blaga. Carinska vrednost blaga je pomembna za uporabo carinske tarife Skupnosti in predstavlja osnovo za izračunavanje uvoznih dajatev glede na določene carinske stopnje. Zahtevano je določevanje carinske vrednosti izdelkov, katerih vrednosti vključujejo licenčnine, ki jih povezana podjetja v Skupnosti zaračunavajo podjetjem iz tretjih držav, ko jim dajejo na razpolago določeno znanje (angl. *know-how*) za proizvodnjo le-teh. Določevanje carinske

vrednosti po evropskem carinskem pravu je namreč zelo podobno določevanju carinske vrednosti, ki ga pozna vzhodno-azijska carinska zakonodaja (Cheng, 2010, str. 171).

- Oddelek za carinski dolg in zavarovanje obravnava področje carinskega dolga in zavarovanja. Carinski dolg je znesek, ki ga dolguje carinski dolžnik proračunu posamezne države članice in proračunu EU zaradi nastanka obveznosti plačila uvoznih in drugih dajatev. Carinski dolg ne nastane le pri uvoznem postopku (strokovni termin za uvozni postopek je 'sprostitev blaga v prosti promet', (16. odstavek 4. člen Carinskega zakonika (Uredba 2913)) pač pa tudi v tranzitnem postopku. Carinski dolg v tranzitnem postopku nastane v trenutku odstranitve blaga izpod carinskega nadzora. Področje carinskega dolga v evropski carinski zakonodaji je obširno in kompleksno (Wolfgang & Ovie, 2008, str. 8-11).
- Oddelek za uvozne in izvozne formalnosti obravnava uvozni, izvozni postopek ter začasno hrambo blaga. Začasne hrambe blaga se ne sme razlagati kot skladiščenje blaga. Začasna hramba je natančno opredeljen pravni institut, ki v praksi pomeni čas oz. trenutek ko blago prestopi zunanjo mejo Skupnosti in še ni vneseno v noben carinski postopek (ta čas se giblje od nekaj minut pa vse do lahko tudi več dni, ko blago obstane na meji in čaka za prepustitev v določen carinski postopek). Pojem začasne hrambe lahko označimo tudi kot vmesno obdobje, od dejanskega vnosa blaga na carinsko območje do trenutka, ko je za to blago začeta zahtevana carinsko dovoljena raba ali uporaba (Beč, Šircelj & Vraničar, 1999, str. 375).
- Oddelek za vključevanje in usklajevanje podatkov obravnava enotno upravno listino. Enotna upravna listina je predstavljala papirno carinsko deklaracijo. Danes se carinske deklaracije vlagajo v elektronski obliki v carinske elektronsko-informacijske sisteme. Vsaka carinska deklaracija je sestavljena iz vsebinskih polj, ki so oštevilčena, in Oddelek za vključevanje in usklajevanje podatkov se ukvarja prav s temi polji. Ukvarja se tudi z področjem EORI ter dvema projektoma Komisije (e-Manifest v ladijskem prometu in vzpostavitev elektronskega izdajanja carinskih odločb skupaj z elektronskim vlaganjem zahtevkov za te odločbe). Oddelek se z omenjenimi področji ukvarja bolj iz tehničnega vidika, medtem ko je za vsebino posameznega področja pristojen posamezni oddelek Odbora.
- Oddelek za carinski status in tranzit obravnava določbe o tranzitnem postopku in carinskem statusu blaga. Tranzitni postopek je odložni postopek, kar pomeni, da v času, ko se blago nahaja v tranzitnem postopku, carinski dolg še ne nastane. Tranzitnemu postopku pravimo odložni postopek tudi zato, ker se po zaključenem tranzitnem postopku vloži uvozna deklaracija (sprostitev v prosti promet) oz. blago izstopi iz Skupnosti. Carinski status blaga je povezan s tranzitnim postopkom, saj je pred vnosom blaga v tranzitni postopek vedno potrebno ugotavljati status blaga. V tem oddelku sem 4 leta aktivno deloval kot delegat slovenske carine.
- Oddelek za posebne postopke obravnava postopek aktivnega in pasivnega oplemenitenja. Postopek aktivnega oplemenitenja pomeni, da se blago iz tretje države vnese v Skupnost, kjer se oplemeniti (predela, dodela, itd.) in nato ponovno izvozi iz Skupnosti, medtem ko

pasivno oplemenitenje pomeni, da se blago, ki je bilo proizvedeno v Skupnosti ali uvoženo blago, začasno izvozi iz Skupnosti v tretjo državo, kjer se oplemeniti (predela, dodela, itd.) in nato ponovno uvozi nazaj v Skupnost.

- Oddelek za carinsko kontrolo in obvladovanje tveganja obravnava analizo tveganja v carinskih postopkih. Analiza tveganja v carinskih postopkih je poleg pobiranja dajatev pomembno poslanstvo carinske službe. Poznamo elektronsko in papirno analizo tveganja. Elektronska analiza tveganja pomeni, da carinsko-informacijski sistem za analizo tveganja pri določeni carinski deklaraciji samodejno javi carinskemu delavcu napotek, da mora pregledati blago, medtem ko papirna analiza tveganja pomeni, da se carinski delavec sam odloči za pregled blaga oz. dokumentov na podlagi pregleda predloženih dokumentov in blaga oz. na osnovi lastne presoje.
- Oddelek za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine obravnava področje varovanja pravic intelektualne lastnine in sodeluje pri pripravi akcijskega načrta carine na območju EU za boj proti kršitvam pravic intelektualne lastnine. Intelektualna lastnina pomeni avtorsko (npr; avtorska pravica za avtorska dela – npr; glasbena, književna ali umetnostna dela) ali industrijsko lastnino (npr; patent za izdelavo določenega produkta, znamka kot znak, po katerem se določen produkt razlikuje od drugih, itd.). Imetniki pravic intelektualne lastnine lahko zaradi suma, da so kršene njihove pravice, pri carini vložijo zahtevo za carinsko ukrepanje, da carina začasno zadrži domnevno ponarejeno blago in ga na podlagi strinjanja deklaranta uniči.

Sestanki Odbora za Carinski zakonik potekajo v Bruslju. Sestanek skliče predsednik sestanka (zaposlena oseba na Komisiji).

1.2.2 Nacionalni carinski predpisi

Carinski zakonik (Uredba 2913) in Izvedbena uredba Carinskega zakonika (Uredba 2454) dajeta pooblastila državam članicam, da določena področja uredijo sama v nacionalni zakonodaji. Nacionalni predpis Republike Slovenije, v katerem je možno carinske predpise urejati na nacionalni ravni ter kateri ureja zadeve, ki niso v pristojnosti Skupnosti, je Zakon o izvajanju carinskih predpisov Evropske Skupnosti (v nadaljevanju "ZICPES"). Carinsko področje, katero ni v pristojnosti Skupnosti, je na primer področje pogojev za opravljanje poslov zastopanja. To področje ureja Uredba o pogojih za opravljanje poslov zastopanja v carinskih zadevah (Ur. l. RS št. 33/2004). V Sloveniji ZICPES ureja področje poslov zastopanja na način, da mora vsak, ki želi opravljati posle carinskega zastopanja (špediterske posle), opraviti strokovni izpit, katerega program določi Vlada Republike Slovenije, za izvajanje izpitov pa skrbi Generalni Finančni urad.

V EU so po posameznih državah članicah carinske službe organizirane različno. Na primer v Avstriji imajo določen del carinske službe organiziran neposredno pod ministrstvom za finance. To pomeni, da v prostorih avstrijskega ministrstva za finance službujejo zaposleni,

ki se ukvarjajo izključno z carinskimi področji. V Sloveniji smo na primer do nedavnega imeli carinsko službo organizirano kot samostojno službo v obliki t.i. organa v sestavi ministrstva za finance. Carinska služba v Sloveniji je delovala kot samostojni državni organ, ki je imel svojega generalnega direktorja in njegovega namestnika z razčlenjeno organizacijsko strukturo posameznih carinskih uradov po vsej Sloveniji. V letu 2014 je v Sloveniji carinska služba izgubila status t.i. organa v sestavi Ministrstva za finance, ker se je vključila v postopek združevanja z davčno upravo v skupni, enoten organ, ki se danes imenuje Finančna Uprava Republike Slovenije. Organizacijska struktura carinske službe v posamezni državi članici je tudi nekaj, česar evropski carinski predpisi nimajo pristojnosti urejati, zato je potrebno to urejati v nacionalnih predpisih. Organizacijsko strukturo carinske službe v Sloveniji ureja Zakon o Finančni upravi.

Nacionalni carinski predpisi urejajo tudi uporabo prisilnih sredstev, nošenje in uporabo orožja (Pravilnik o nošenju in uporabi orožja v carinski službi (Ur. l. RS št. 111/2000)) in način izvajanja pooblastil pooblaščenih uradnih oseb (Pravilnik o načinu izvajanja pooblastil pooblaščenih uradnih oseb carinske službe (Ur. l. RS št. 20/2005)) ter Pravilnik o postopku, po katerem pooblaščen uradne osebe carinske službe ustavljajo prevozna sredstva v cestnem in vodnem prometu (Ur. l. RS št. 76/2001)).

1.2.3 Mednarodni pravni akti carinskega področja, vloga Združenih narodov in Svetovne Carinske organizacije na carinskem področju

1.2.3.1 Mednarodni pravni akti carinskega področja

Mednarodna trgovina blaga pomeni razsežnost svetovnega pojava. Če se blago pošilja v Skupnost iz tretje države, tokove blaga med Skupnostjo in tretjo državo ne morejo urejati le nacionalni ali le evropski predpisi, temveč to počnejo tudi mednarodni pravni akti. Mednarodni pravni akti carinskega področja med drugim nastajajo zaradi težnje po čim hitrejšem pretoku blaga med državami sveta. Pomembnost mednarodnih pravnih aktov carinskega področja za hitrejši in cenejši pretok blaga bom v nadaljevanju za lažjo predstavo opisal na praktičnem primeru odpreme blaga iz Turčije h končnemu kupcu v EU.

Prevozniki v cestnem prometu v primeru transportne poti iz Turčije v EU zaradi avtocestne infrastrukture največkrat prečkajo meje republik bivše Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, itd.). Pošiljatelj blaga ima za takšen tranzit blaga možnost vložiti skupno tranzitno deklaracijo v NCTS, ki je razložena pod točko 3.1, ali možnost uporabe tranzitnega postopka na osnovi zvezka TIR. Za pošiljatelja blaga iz Turčije je racionalnejša odločitev, da uporabi tranzitni postopek na osnovi zvezka TIR. V primeru vložitve NCTS skupne tranzitne deklaracije bo prevoznik na mejah tretjih držav oz. na mejah republik bivše Jugoslavije še vedno moral trošiti čas in denar za carinske formalnosti, ki so predpisane po pravnem redu posamezne tranzitne države kot tretje države. Za prevoz blaga preko Bosne

in Hercegovine bo prevoznik moral vložiti tranzitno deklaracijo po bosanskem pravnem redu v bosanski tranzitni sistem. Za prevoz blaga preko Srbije² bo prevoznik moral vložiti tranzitno deklaracijo po pravnem redu Srbije v srbski tranzitni sistem. To pomeni daljši čas, da blago prispe do končnega prejemnika, saj mora prevoznik na meji v Bosni, na meji v Srbiji, vsakič ustaviti vozilo in pri špediterju vložiti tranzitno deklaracijo. Špediter svojo storitev zaračuna, kar posledično pomeni višji strošek prevoza blaga, medtem ko se v primeru uporabe zvezka TIR blago iz Turčije v EU iz carinskega vidika giba le na podlagi ene tranzitne deklaracije in je zato pretok takšnega blaga na carinskih mejah med posameznimi tranzitnimi državami hitrejši in cenejši. Pri prevozih blaga v tranzitnem postopku na osnovi zvezka TIR prehodnim carinarnicam ni treba pregledovati blaga, zato možnost prevoza blaga na osnovi zvezka TIR zelo koristi mednarodnemu cestnemu prevozu blaga (Pavliha, 2000, str. 262). Bosna in Hercegovina ter Makedonija sta potencialni državi podpisnici Konvencije STP. V Bosni in Hercegovini načrtujejo implementirati Asycuda sistem, ki bo podpiral NCTS funkcionalnosti. To je sistem, ki je implementiran v mnogih državah v razvoju (Salehi, 2012, str. 130).

Eden izmed pogojev, da lahko mednarodni pravni akti zagotavljajo hitrejši in cenejši pretok blaga v mednarodnem poslovanju je, da vsaka država, ki podpiše mednarodni pravni akt in se s tem zaveže k izpolnjevanju njegovih obveznosti, spoštuje in izvaja postopke in pravila mednarodnega pravnega akta, sicer obstoj mednarodnih pravnih aktov vsaj iz carinskega področja nima smisla. Najstarejše načelo mednarodnega prava je namreč ohranjanje spoštovanja in izvajanja pravil mednarodnih pogodb "Pacta Sunt Servanda" (Henriksen, Rukanova & Tan, 2008, str. 1). V carinskem mednarodnem pravu so največkrat države tiste, ki nastopajo kot pogodbenice posameznih mednarodnih pravnih aktov. Načelo "Pacta Sunt Servanda" pomeni, da morajo vse pogodbenice vedno izvajati vsa določila mednarodnega pravnega akta v dobri veri.

Konvencija TIR je mednarodni pravni akt, katerega je podpisalo več kot 60 držav sveta (Rusija, EU kot celota, Turčija, ZDA, S Koreja, itd.). Konvencija TIR na primer nalaga posamezni državi podpisnici, da mora vseskozi zagotavljati obstoj t.i. nacionalnega garantnega združenja. Nacionalno garantno združenje po konvenciji TIR pomeni organizacijo, ki mora biti ustanovljena v pravno-organizacijsko določeni obliki po pravnem redu posamezne države podpisnice, katera ima vlogo garanta v primeru nastanka carinskega dolga. Če v tranzitnem postopku na osnovi zvezka TIR pride do nastanka carinskega dolga, je carinski dolžnik za plačilo dolga imetnik zvezka TIR oz. garant, če imetnik zvezka TIR ne poravnava svojih obveznosti. Konvencija TIR z obstojem nacionalnega garantnega združenja po posameznih državah, ko blago potuje od pošiljatelja na primer v Rusiji do prejemnika na primer na Portugalskem, zagotavlja, da je morebitni nastali carinski dolg zavarovan na celotni transportni poti. S tem je vzpostavljena t.i. zavarovalna veriga za plačilo morebitno nastalih carinskih dajatev. V letu 2013 je ruska

---

² Srbija je izrazila željo po pristopu h Konvenciji STP.

carinska administracija prekinila sporazum z ruskim nacionalnim garantnim združenjem za operacije TIR. Uporaba tranzitnega postopka na osnovi zvezka TIR ne more veljati za področja, kjer nacionalno garantno združenje ne obstaja oz. zavarovanje morebitno nastalega carinskega dolga v tranzitnem postopku na osnovi zvezka TIR ni zagotovljeno, zato je bila s tem povzročena velika škoda prevoznikom in drugim vpletenim v dobavni verigi blaga za Rusijo, ker za blago, ki je prihajalo iz Rusije ali je bilo namenjeno v Rusijo, uporaba TIR zvezkov ni bila ustrezna, zato je imelo svetovno gospodarstvo (predvsem prevozniki in pošiljatelji blaga) višje stroške s prevozi blaga v in iz Rusije. Rusija velja za državo, v kateri so elektronski informacijski sistemi na zelo nizki stopnji razvitosti, kar velja tudi za njihove špediterske sisteme, preko katerih poslujejo s carinskimi organi (Fisenko, 2011, str. 38).

1.2.3.2 Vloga Združenih narodov na carinskem področju

Združeni narodi kot mednarodna organizacija, katere članice so skoraj vse države sveta, omogoča vsem državam sveta, da vsa odprta vprašanja, katera imajo države namen reševati z vojaškim posredovanjem, države rešujejo po diplomatski in mirni poti. Združeni narodi imajo možnost, da pomagajo vzpostavljati dialog med posameznimi vladami držav sveta, ko je to potrebno. Združeni narodi so mesto, kjer se sklepa mednarodne pravne akte in ravno to je eden izmed momentov, kjer imajo Združeni narodi pomembno vlogo na carinskem področju.

Združeni narodi imajo razvejano organizacijsko strukturo, v katero sodi t.i. komisija za povezovanje evropskih z ne-evropskimi vzhodnimi državami (angl. *United Nations Economic Commission for Europe*; v nadaljevanju UNECE). UNECE je mesto, kjer nastajajo mednarodni pravni akti iz carinskega področja (npr; Konvencija TIR).

1.2.3.3 Vloga Svetovne carinske organizacije

Svetovna carinska organizacija (angl. *World Customs Organization*, v nadaljevanju WCO) je bila ustanovljena leta 1952. Ima sedež v Belgiji v Bruslju in do danes predstavlja 179 carinskih administracij različnih držav sveta. Vloga WCO je promocija poenostavitve carinskih postopkov za hitrejšo mednarodno menjavo blaga, sodelovanje pri razvoju carinskih informacijskih sistemov, promocija učinkovitega pobiranja uvoznih dajatev, izdelava študij in raziskav za potrebe carinskih administracij in gospodarstva, itd.

1.3 Pomen carinske unije v EU

Evropska carinska unija ima podlago v primarnem pravnem aktu evropske zakonodaje v t.i. Rimski pogodbi, katero je dne 25. marca leta 1957 v Rimu podpisalo 6 držav: Belgija, Francija, Italija, Nemčija, Nizozemska in Luksemburg. Vzpostavitev carinske unije EU

pomeni, da podjetja v državah podpisnicah pri medsebojnem trgovanju z blagom nimajo medsebojne obveznosti plačevanja carinskih dajatev. Rimska pogodba je uvedla tudi skupno tarifo na območju držav podpisnic EU in omogočila prosto gibanje blaga znotraj teh držav. To pomeni, da se je blago, ki je bilo proizvedeno znotraj ene od podpisnic Rimske pogodbe ali je bilo sproščeno v prosti promet (za blago so bile plačane vse uvozne dajatve), lahko gibalo med državami podpisnicami brez carinskega nadzora (načelo prostega pretoka blaga). Danes carinska unija EU zajema 28 držav članic EU.

2 POOBLAŠČENI GOSPODARSKI SUBJEKT, SISTEM ZA REGISTRACIJO IN IDENTIFIKACIJO GOSPODARSKIH SUBJEKTOV IN ANALIZA TVEGANJA

Pooblaščen gospodarski subjekt (angl. *Authorised Economic Operator*, v nadaljevanju AEO) je institut, ki je zapisan v Carinskem zakoniku (Uredba 2913). Podjetja, ki imajo potrjeno AEO, imajo prednost pred podjetji brez potrdila AEO. To pomeni, da se pri imetnikih potrdil AEO fizični pregledi blaga in spremljajočih dokumentov izvajajo bolj poredko kot pri ostalih gospodarskih subjektih. Podjetja s potrdilom AEO so zaupanja vredna podjetja (Henningsson & Bjorn-Andersen, 2012, str. 2).

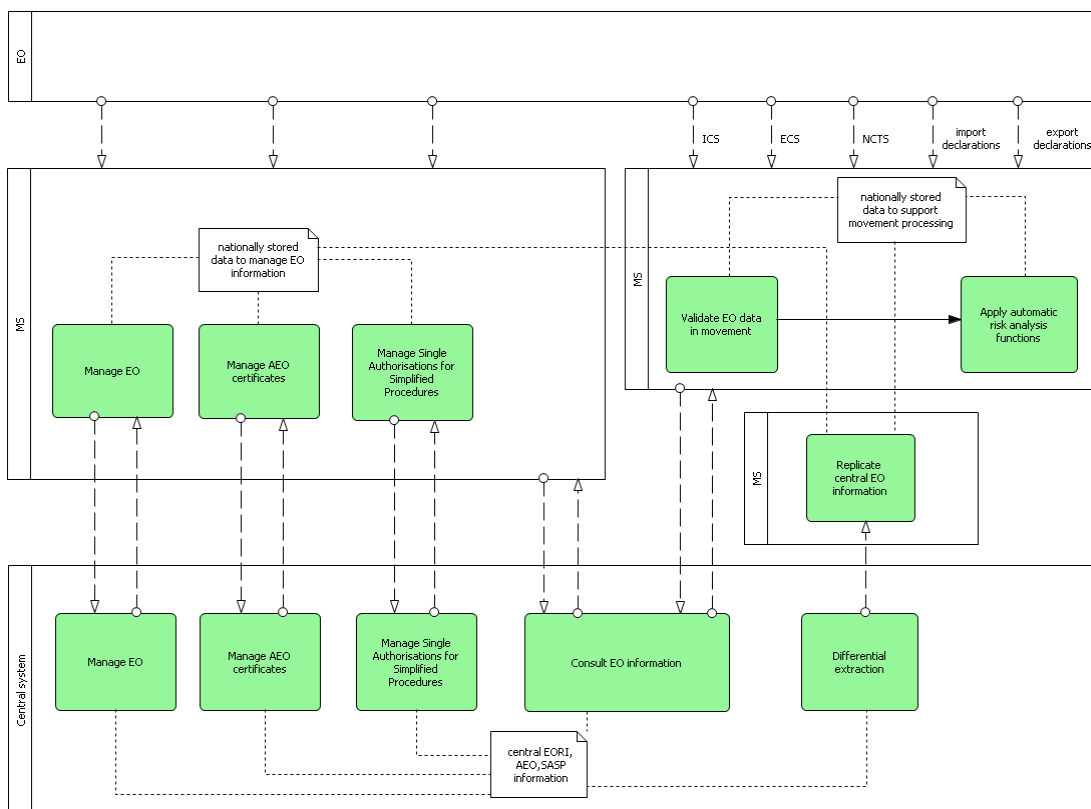
Institut AEO je v evropsko carinsko zakonodajo vnesla Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 648/2005 z dne 13. aprila 2005 o spremembah Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o Carinskem Zakoniku Skupnosti (Ur. l. EU št. L 117/13), medtem ko zgodovina nastajanja AEO sega že v leto 2002, ko je Švedska imela namen ustanoviti center znotraj svoje države, v katerem bi se zaposleni ukvarjali izključno s poenostavitvami v carinskih postopkih z namenom zmanjšanja stroškov gospodarstva (Carinska uprava Republike Švedske, 2002, str. 1).

Določen delež prihodkov pri uvozu in izvozu blaga v mednarodni trgovini vedno predstavljajo tudi stroški carinskih postopkov (npr; plačevanje špediterskih storitev). Takratni švedski minister za gospodarstvo g. Leif Pagrotsky se je zavedal, da lahko poenostavitve v carinskih postopkih pospešijo konkurenčnost podjetij, ki uvažajo in izvažajo, zato je imel idejo, da bi Švedska ustanovila mednarodni center odličnosti za poenostavitve carinskih formalnosti pri trgovanju z blagom (Carinska uprava Republike Švedske, 2002, str. 1). Ideja je bila, da bi se podjetja testirala v smislu finančne solventnosti, stopnje knjigovodske in logistične razvitosti, koliko prekrškov so zagrešila v carinskih in davčnih postopkih, kako ima podjetje poskrbljeno za varnost pri delu, itd. V primeru, da bi podjetja prestala te teste s pozitivno oceno, bi se podjetju podelilo določen status, ki bi podjetju pri nadaljnjem poslovanju omogočal določene poenostavitve pri izvajanju carinskih formalnosti in s tem manjše stroške. Danes je vloga statusa AEO prav to, kar je zagovarjala Švedska že pred letom 2005, ko je uredba 648 v evropski carinski pravni red vnesla institut AEO.

EORI (angl. *Economic Operators Registration and Identification number/slo.* registracijska in identifikacijska številka gospodarskega subjekta) je številka, ki je edinstvena in jo mora podjetje pridobiti, če želi poslovati s carino. EORI številko podjetju dodeli carinski organ na njegovo zahtevo. EORI številko lahko zahteva tako gospodarskih subjekt ustanovljen na območju EU kot tudi gospodarski subjekt tretje države. Sistem za registracijo in identifikacijo gospodarskih subjektov – EORI prikazuje Slika 1.

Carinski organ kot nadzorni organ potrebuje hiter dostop do informacij o gospodarskih subjektih, ki poslujejo s carino, zato je bila razvita t.i. EORI baza podatkov, v kateri se nahajajo podatki o vseh gospodarskih subjektih z EORI številko. EORI baza podatkov za vsako registrirano podjetje vsebuje naziv, naslov, državo ter informacijo o tem, ali gospodarski subjekt razpolaga z AEO potrdilom.

Slika 1: Sistem za registracijo in identifikacijo gospodarskih subjektov - EORI

LEGENDA:

- EO - Economic Operator (gospodarski subjekt)
- ICS – Import control system (sistem nadzora vstopa blaga)
- ECS – Export control system (sistem nadzora izvoznega postopka)
- NCTS – New Computerised Transit System (sistem nadzora tranzitnega postopka)
- Import declarations – deklaracije za sprostitev blaga v prosti promet
- Export declarations – izvozne deklaracije
- MS – Member State (države članice)
- Nationally stored data to manage EO information – podatki shranjeni na nacionalni ravni

- *Nationally stored data to support movement processing – podatki shranjeni na nacionalni ravni za podporo sistemov gibanja blaga*
- *Manage EO – upravljanje gospodarskih subjektov*
- *Manage AEO certificates – upravljanje AOE statusov*
- *Manage Single Authorisations for Simplified Procedures – upravljanje dovoljenj za poenostavljene postopke*
- *Validate EO data in movement – validacija podatkov gospodarskih subjektov v gibanju (ko je vložena carinska deklaracija)*
- *Apply automatic risk analysis functions – sprožitev avtomatske analize tveganja*
- *Replicate central EO information – replikacija podatkov gospodarskih subjektov iz centralne baze*
- *Central System – centralni sistem v Bruslju EOS (Economic Operator System)*
- *Consult EO information – poizvedbe po informacijah o gospodarskih subjektih*
- *SASP – Single Authorisation for simplified procedures (Enotno dovoljenje za poenostavljeni postopek carinjenja blaga)*

Vir: Evropska Komisija, 2008a, str. 12.

Sistem EORI deluje od leta 2009 in ima pravno podlago v Izvedbeni uredbi carinskega zakonika (Uredba 2454). Sestoji iz centralne baze podatkov EORI števil v Bruslju in posameznih baz podatkov EORI števil po posameznih državah članicah, iz katerih države članice pošiljajo podatke v centralno bazo. Z centralno bazo podatkov EORI števil so povezani tudi sistemi gibanja blaga (NCTS, ECS, ICS), ki pred sprejemom deklaracije v sistem preverjajo veljavnost v deklaracijah prijavljenih EORI števil.

Osebe, ki želijo poslovati s carino, potrebujejo imeti EORI številko, ki jo registrirajo v tisti državi članici, v kateri imajo svoj sedež. Za EORI številko lahko zaprosijo tudi osebe, ki nimajo sedeža v EU. Te osebe lahko registrirajo EORI številko v katerikoli državi članici. Vsaka oseba ima lahko le eno samo EORI številko. AEO podatki in EORI številke so shranjene v centralnem elektronskem sistemu v Bruslju pri Komisiji, ki mu pravimo EOS (angl. *Economic Operator System*).

Analiza tveganja v carinskih postopkih pomeni iskanje tveganih oz. ilegalnih pošiljk blaga, ki lahko poteka ročno ali avtomatsko. Če poteka ročno, carinik na podlagi predloženih dokumentov in blaga sam presodi ali obstajajo indici, da bi zadevna pošiljka blaga lahko bila ilegalna oz. rizična. Takšni presoji sledi fizični pregled blaga. Carina pri svojem delu uporablja elektronske carinsko-informacijske sisteme, v katerih se izvaja informacijsko podprta analiza tveganja (avtomatska analiza tveganja). Posamezna država članica EU mora imeti službo znotraj carine, katere primarna dejavnost je izvajanje informacijsko podprte analize tveganja. Informacijsko podprta analiza tveganja v elektronskih carinsko informacijskih sistemih pomeni, da se v carinski deklaraciji proži napotek za carinika. Gre za obvestilo, ki ga informacijski sistem na ekranu javi cariniku, da obstaja verjetnost ilegalne pošiljke. Takšno obvestilo lahko vsebuje napotek, da je blago potrebno fizično pregledati. Carinik se lahko sam odloči, ali bo izvedel fizični pregled blaga ali ne, če smatra to kot potrebno.

2.1 Vloga pooblaščenega gospodarskega subjekta in sistema registracije in identifikacije gospodarskih subjektov pri izvajanju carinskega nadzora v EU

Vloga pooblaščenega gospodarskega subjekta ni le v tem, da se fizični pregledi blaga in spremljajočih dokumentov pri podjetjih z statusom AEO izvajajo bolj poredko kot pri ostalih gospodarskih subjektih, temveč tudi v krepitvi dobavne verige blaga. Vedno več, ko ima udeležencev v dobavni verigi (proizvajalec, špediter, prevoznik, uvoznik,...) status AEO, večja je verjetnost krepitve dobavne verige blaga. O krepitvi dobavne verige blaga govorimo v primeru, da ima prevoznik dobro ime (npr; blago vedno dostavi v dogovorjenem roku brez izgub oz. poškodb), da pošiljatelj vedno odpremi blago po dogovorjeni ceni in kakovosti, da prejemnik zna prejeto blago učinkovito vključiti v proizvodni proces in ga na koncu zna še prodati po obljubljeni kakovosti in ceni, in da imajo vsi udeleženci v dobavni verigi pridobljen status AEO. Več ko ima gospodarstvo zanesljivih dobavnih verig, bolj je lahko konkurenčno na tujih trgih in večjo zunanjo trgovino lahko ustvari, k čemur med vsem drugim lahko pripomore tudi status AEO.

Pomanjkljivost sistema AEO je v tem, da imetniki statusa AEO nimajo nobene prednosti, kar se tiče vlaganja carinskih deklaracij v carinsko informacijski sistem, pred drugimi gospodarskimi subjekti, ki AEO statusa nimajo. Status AEO bi moral imetniku omogočati opustitev prijavljanja določenih podatkov v carinsko deklaracijo. Opustitev prijavljanja določenih podatkov v carinske deklaracije za imetnike mora biti urejena v zakonodaji in nato tudi v tehničnih specifikacijah za carinsko informacijske sisteme NCTS, ECS in ICS.

Vloga EORI številke je v prepoznavanju gospodarskih subjektov pri poslovanju s carino. Gospodarski subjekt sme s pridobljeno EORI številko poslovati s carino na celotnem območju EU, kajti EORI številke so shranjene v bazi podatkov v Bruslju, kamor lahko dostopa katerikoli elektronski carinsko-informacijski sistem katere koli države članice.

2.1.1 Sistem EORI/Interakcija EORI z NCTS, ECS, ICS

Glavni uporabniki sistema EORI so Komisija, države članice, gospodarski subjekti ter širša javnost. Države članice igrajo pomembno vlogo v sistemu EORI, saj morajo zagotavljati nacionalno bazo podatkov EORI števil, od koder javljajo vsako novo registrirano EORI številko v centralno EORI bazo v Bruselj. Vsak dan gospodarski subjekti po državah članicah v elektronske carinsko-informacijske sisteme vlagajo carinske deklaracije, v katere prijavljajo EORI številke. Elektronski carinsko-informacijski sistemi imajo možnost povezave z centralno EORI bazo v Bruslju z namenom, da sistemsko preverijo veljavnost prijavljene EORI številke. Preverjanje veljavnosti EORI številke je za širšo javnost mogoče na spletni strani http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/eos/eori_validation.jsp?Lang=sl.

2.1.2 Sistem AEO/Projekt medsebojnega priznavanja (ZDA, Japonska)

Status pooblaščenega gospodarskega subjekta se lahko podeli tistim gospodarskim subjektom, ki imajo sedež na carinskem območju Skupnosti. Sistem AEO temelji na pravilu, da AEO potrdilo, ki je izdano v določeni državi članici, velja tudi v preostalih državah članicah. Gospodarski subjekt s pridobljenim AEO potrdilom se v celotni EU prizna kot zanesljiv in zaupanja vreden subjekt pri poslovanju s carino in ostalimi akterji v dobavni verigi, zato je tak gospodarski subjekt upravičen do ugodnosti v celotni EU. Podatki o številu in nosilcih AEO potrdil na območju EU se nahajajo v centralni bazi EOS pri Komisiji.

AEO potrdilo omogoča gospodarskim subjektom lažji dostop do carinskih poenostavitev. To pomeni, da carinskemu organu ni potrebno preverjati istih pogojev za izdajo določene carinske poenostavitve, ki so bili preverjani že pred podelitvijo AEO potrdila. AEO potrdilo omogoča tudi prednostno obravnavo pošiljk, če so izbrane za carinsko kontrolo. Praviloma velja, da se nad pošiljkami gospodarskih subjektov, ki imajo AEO potrdilo, izvaja manj fizičnih pregledov. Carinik ima vseeno pravico izbrati tudi pošiljke gospodarskih subjektov, ki imajo AEO potrdilo, za fizični pregled in takrat mora takšno pošiljko obravnavati kot prednostno, se pravi sprva izvesti kontrolo nad to pošiljko in šele nato kontrolo nad preostalimi pošiljkami.

Poznamo 3 vrste AEO potrdil. Potrdilo AEOC pomeni, da lahko gospodarski subjekt s sedežem v Skupnosti s tem potrdilom koristi ugodnosti različnih poenostavitev, posebej določenih v skladu s carinsko zakonodajo. Merila za izdajo potrdila AEOC so evidenca o izpolnjevanju carinskih zahtev, zadovoljiv sistem vodenja poslovnih in transportnih evidenc, ki omogoča ustrezne carinske kontrole in finančna solventnost.

Pri potrdilu AEOC gre za to, da se merila, ki se preverjajo za podelitev potrdila AEOC, uporabljajo tudi za večino carinskih poenostavitev, zato ima imetnik potrdila AEOC lažji dostop do carinskih poenostavitev, ker se merila, ki so bila že pregledana pri izdaji potrdila AEOC, ne bodo ponovno pregledovala pri izdaji dovoljenj za druge carinske poenostavitve.

Potrdilo AEOS pomeni, da lahko gospodarski subjekt s sedežem v Skupnosti s tem potrdilom koristi ugodnosti iz posebnih olajšav, povezanih s carinskimi kontrolami v zvezi z varstvom in varnostjo, kadar blago vstopi na carinsko območje Skupnosti ali ga zapusti. Merila za izdajo potrdila AEOS so evidenca o izpolnjevanju carinskih zahtev, zadovoljiv sistem vodenja poslovnih in transportnih evidenc, ki omogočajo ustrezne carinske kontrole, finančna solventnost in ustrezni varstveni in varnostni standardi.

Pri potrdilu AEOS gre za to, da ima gospodarski subjekt možnost predhodnega obvestila pri varnostno-varstveni analizi tveganja. To pomeni, če imenik potrdila AEOS vloži vstopno skupno deklaracijo, lahko pristojni carinski urad pooblaščenega gospodarskega subjekta še pred prihodom blaga na carinsko območje Skupnosti obvesti o tem, da je bila na podlagi analize tveganja glede varstva in varnosti pošiljka izbrana za fizični pregled (2. odstavek 14b. člen Izvedbena uredba Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Potrdilo AEOF pomeni, da lahko gospodarski subjekt s sedežem v Skupnosti s tem potrdilom koristi ugodnosti potrdila AEOC in AEOS.

Leta 2010 je Komisija podpisala sporazum z Japonsko o medsebojnem priznavanju AEO potrdil evropskih in japonskih gospodarskih subjektov. To pomeni, da danes evropski elektronski carinsko-informacijski sistemi prepoznavajo tudi japonske AEO-je, ter smiselno enako obratno. Sporazum med Japonsko in Komisijo je bil podpisan z namenom hitrejše in večje trgovine med EU in Japonsko. Leta 2012 je tak sporazum Komisija podpisala tudi z Združenimi državami Amerike.

2.2 Analiza tveganja pri izvajanju carinskega nadzora blaga v EU

Analiza tveganja pri izvajanju carinskih postopkov pomeni iskanje tveganih pošiljk blaga oz. iskanje ilegalnih pošiljk blaga. Odgovornost in naloge v zvezi z izvajanjem analize tveganja v carinskih postopkih v EU je razdeljena med Komisijo in državami članicami. Za odkrivanje ilegalnih pošiljk blaga je potrebno tesno sodelovanje Komisije in držav članic EU.

Teroristični napad na stolpnici v New Yorku, dne 11. septembra 2001 je bil v Združenih državah Amerike vzrok za nastanek nove agencije, ki se ukvarja s tveganimi priseljenci v ZDA. V delovanje te agencije so vključeni tudi carinski organi (Hacker, Chu, Leung, Marra, Pirie, English, Beckmann, Acevedo-Garcia & Marlin, 2011, str. 1). Dogodek v ZDA dne 11. septembra 2011 je povzročil tudi prelomnico na področju izvajanja analize tveganja v evropskih carinskih informacijskih sistemih. Po 11. septembru 2001 je Komisija z Uredbo št. 1875/2006 z dne 18. decembra 2006 o spremembi Uredbe (EGS) št. 2454/93 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti, (Ur. l. EU št. 360/64, v nadaljevanju Uredba 1875) sprejela drastične spremembe na področju analize tveganja. Uredba 1875 pomeni obveznost vseh držav članic, da vzpostavijo nov elektronsko-informacijski sistem za nadzor vseh pošiljk, ki vstopajo ali izstopajo iz EU. Za nadzor vstopa blaga na carinsko območje Skupnosti je bil zgrajen sistem nadzora vstopa ICS (angl. *Import Control System – ICS*).

2.2.1 Vloga nacionalnih carinskih administracij pri izvajanju analize tveganja

Posamezna nacionalna carinska administracija igra pomembno vlogo v procesu analize tveganja v carinskih postopkih. Posebej pomembno vlogo imajo države članice z zunanjo mejo s tretjimi državami. Učinkovito izvajanje analize tveganja je pomembno pri pošiljkah blaga, ki vstopajo na območje EU preko zunanje meje EU iz tretje države. Analiza tveganja se namreč lahko izvaja na najbolj učinkovit način takrat, ko ima carinik blago in spremljajoče dokumente pred seboj in lahko na podlagi ugotovitve, da gre za ilegalno pošiljko blaga, le-tega zadrži ali mu ne dovoli vstopa na carinsko območje EU. Vsakršna kasnejša analiza tveganja pošiljk blaga, ki se že prosto giba po Skupnosti, je manj učinkovita in manj smiselna.

Pri izvajanju analize tveganja je zelo pomembno sodelovanje carinskih organov tako znotraj države članice kot tudi med državami članicami. Komisija je pripravila Uredbo Sveta (ES) št. 515/97 z dne 13. marca 1997 o medsebojni pomoči med upravnimi organi držav članic in o sodelovanju med njimi in Komisijo zaradi zagotavljanja pravilnega izvajanja carinske in kmetijske zakonodaje (Ur. l. EU L 82), ki carinske organe obvezuje, da si pomagajo med seboj in izmenjujejo informacije med seboj v smislu, da se zagotovi učinkovito izvajanje analize tveganja in uporabo evropske carinske zakonodaje po vseh državah članicah enako (Stankevičius, 2007, str. 63).

2.2.2 Vloga Evropske Komisije pri izvajanju analize tveganja

Po 11. septembru 2001 se je Komisija pričela intenzivno ukvarjati s tem, kako izvajanje analize tveganja informacijsko podpreti v elektronskih carinsko-informacijskih sistemih.

V organizacijski strukturi Komisije znotraj TAXUD je ustanovljen oddelek, ki se ukvarja izključno le z izvajanjem analize tveganja v evropskih carinsko – informacijskih sistemih (angl. *Risk Management and Security Unit*).

11. september 2001, ko sta dve potniški letali trčili v stolpnici New York-a, je predstavljal veliko prelomnico na mnogih področjih, med katerimi je tudi delovanje carine v EU. Komisija je namreč po tem datumu vzpostavila enotni sistem delovanja analize tveganja v trans-evropskih carinsko informacijskih sistemih. Enotni sistem delovanja analize tveganja v trans-evropskih carinsko informacijskih sistemih predstavljajo t.i. CRC profili tveganja (angl. *Common Risk Criteria Profiles*), ki se sprožijo na kombinacijo določenih podatkov iz carinskih deklaracij. CRC profili tveganja so skrbno varovani podatki s strani Komisije in niso dostopni javnosti. Gre za algoritme, ki definirajo, kako morajo imeti države članice implementirano delovanje analize tveganja v trans-evropskih carinsko informacijskih sistemih v delu, ki jih narekujejo t.i. skupnostni napotki analize tveganja. Skupnostni

napotki analize tveganja so tisti napotki, katere določi Komisija in države članice nanje ne morejo vplivati.

CRC profili tveganja se prožijo na podatke, ki se nahajajo v carinskih deklaracijah in so predpisani v evropski carinski zakonodaji. CRC profili tveganja veljajo za zračni, pomorski, železniški in cestni promet.

Težko je ocenjevati smiselnost in učinkovitost CRC profilov tveganja, ker ni narejenih nobenih izračunov za celotno EU, ali so koristi takšnega sistema analize tveganja resnično večje od stroškov, ki so potrebni za izgradnjo in vzdrževanje takšnega sistema in stroškov, ki bi nastali, če tak sistem ne bi zaznal pošiljke kot rizične pred vstopom v EU. Če nek projekt nima jasno začrtane ocene stroškov in koristi, potem je to slab projekt. Projekt skupnega sistema analize tveganja, ko se je začel graditi v EU, te ocene ni imel.

Implementacija skupnih pravil tveganja ni implementirana enako v vseh državah članicah. Nekatere države članice so implementirale skupna pravila tveganja le delno. Obstajajo države članice, ki nimajo ustreznih elektronskih sistemov za ustrezno implementacijo vseh skupnih pravil tveganja, kar še bolj daje dvom v učinkovitost sistema skupnih pravil tveganja. Sistem skupnih pravil tveganja sloni namreč na posamezni državi članici, da profile tveganja implementira v svoj carinsko-informacijski sistem, kar pomeni, da imamo v EU lahko potemtakem 28 različnih rešitev in ne ene same enovite rešitve za vse države članice.

2.2.3 Sistem RIF/VIR³ in delovne skupine za analizo tveganja na Evropski Komisiji

Sistem RIF (angl. *Risk Information Form Domain*) je elektronski sistem Komisije za izmenjavo informacij tveganih pošiljk med državami članicami. Na primer carinik pri fizični kontroli blaga odkrije nepravilnost, jo zapiše v sistem RIF in jo pošlje v drugo državo, kamor je pošiljka namenjena, da je država pripravljena na dotično tvegano pošiljko. Sistem RIF omogoča izmenjavo informacij tveganih pošiljk direktno med carinskimi izpostavami po EU, kar je prednost tega sistema. Sistem RIF uporabljajo carinske izpostave v notranjosti in na zunanjih mejah EU.

Znotraj Odbora za carinski zakonik je ustanovljen oddelek, ki se ukvarja z analizo tveganja na nivoju EU (glej točko 1.2.1.), prav tako pa se v okviru programa CUSTOMS 2013 po

---

³ VIR – nacionalni sistem za vodenje evidence kontrol v carinskih postopkih in podpora pri kreiranju napotkov za analizo tveganja.

potrebi ustanovijo delovne skupine (npr. pred uvedbo CRC profilov tveganja v prakso so se predstavniki držav članic sestali v Bruslju v obliki delovnega sestanka oz. projektne skupine).

2.3 Carinske odločbe in status blaga

Naloga sodobne carinske službe ni le pobiranje carinskih dajatev in učinkovit nadzor nad gibanjem neskupnostnega blaga, temveč tudi vzpodbujanje oz. olajševanje poslovanja tistim gospodarskim subjektom, ki trgujejo legalno, spoštujejo predpise in niso večkrat kršili carinskih in davčnih predpisov. Gre za vzpodbude in ugodnosti, ki jih carina pod določenimi pogoji in v skladu s predpisi na zahtevo stranke podeli v obliki carinske odločbe.

Carinske odločbe pokrivajo širok spekter carinskih področij kot na primer poenostavitve za centralizirano carinjenje, poenostavitve v izvoznem in tranzitnem postopku, status AEO, poenostavitve pri dokazovanju statusa blaga, poenostavitve v zračnem, pomorskem in železniškem prometu, poenostavitve v zvezi z zavarovanjem carinskega dolga, itd. Zakonodaja pozna tudi carinske odločbe, ki niso povezane s poenostavitvami (npr. carinske odločbe za plačilo carinskega dolga v carinskem postopku, doplačilne carinske odločbe v okviru inšpekcijskih pregledov, carinske odločbe za razveljavitev carinskih deklaracij, itd.).

2.3.1 Vloga in pomen carinskih odločb pri izvajanju carinskega nadzora blaga

Carinska odločba je pravni akt, s katerim carinski organ podeli dovoljenje podjetju za poenostavitve v carinskih postopkih. Carinska odločba lahko služi tudi kot orodje, s katerim carina izvaja carinski nadzor, kar pomeni, da so gospodarski subjekti lahko sankcionirani, če ne spoštujejo doslednega izvajanja carinske odločbe. Najhujša sankcija, ki jo carina lahko izvede gospodarskemu subjektu, je trajni odvzem pravice do izvajanja poenostavitve – razveljavitev oz. odprava carinske odločbe zaradi nespoštovanja njenih določb.

2.3.2 Izdaja in hranjenje carinskih odločb v državah članicah EU

Vsaka država članica EU ima trenutno svoj lastni sistem, v katerem izdaja in hrani carinske odločbe. To pomeni 28 različnih sistemov izdaje in hranjenja carinskih odločb, zato Komisija težko zagotavlja enako obravnavo gospodarskih subjektov na območju celotne EU, saj države članice EU ne uporabljajo enotnega sistema vodenja izdaje carinskih odločb.

2.3.3 Prihodnji razvoj sistema izdaje in hrambenja carinskih odločb v EU

Vse carinske odločbe ne glede na vrsto poenostavitve in vrsto izvajanja carinskega nadzora morajo urejati ista pravila z namenom, da bi se zakonodaja izvajala enako v vseh državah članicah EU, zato je Komisija v letu 2013 pričela s projektom, s katerim želi razviti elektronsko aplikacijo za izdajo carinskih odločb za območje celotne EU (angl. *Customs Decision Project*).

Elektronsko aplikacijo za izdajo carinskih odločb razvija zunanji izvajalec v sodelovanju z Komisijo in izbranimi državami članicami (Nemčija, Češka, Finska, Danska, Estonija, Madžarska, Malta, Slovenija, Velika Britanija). Komisija je ustanovila delovno skupino, ki je že aktivno delujoča in sodeluje z zunanjim izvajalcem za razvoj zadevne aplikacije (angl. *Collaboration working group for Customs Decision Project*). Komisija ima na svojih internih spletnih straneh objavljene specifikacije za razvoj aplikacije za hrambo in izdajo carinskih odločb. Strategija razvoja aplikacije je zapisana v internem dokumentu Doc. TAXUD Customs Decisions – Vision document.

Elektronska aplikacija za izdajo carinskih odločb bo državam članicam omogočala, da se bodo lahko pred izdajo dovoljenja za linijske ladijske prevoze⁴, kjer je potrebno soglasje tistih držav članic, kjer bodo potekali linijski ladijski prevozi, med seboj elektronsko usklajevale. Implementirana bodo elektronska sporočila (angl. *IE - Information Exchange Messages*; v nadaljevanju IE sporočila) za usklajevanje in izdajo carinskih dovoljenj.

Prednosti aplikacije za izdajo in hrambo carinskih odločb za gospodarske subjekte bodo predvsem v tem, da bodo imeli gospodarski subjeki v vsakem trenutku na razpolago izdane carinske odločbe preko spleta (angl. *on-line*) na vpogled, zahtevki za izdajo carinskih odločb se bodo vlagali na enem spletnem mestu za vse gospodarske subjekte v Skupnosti, vsem gospodarskim subjektom, ki bodo vložili zahtevek za izdajo carinske odločbe na enotnem spletnem portalu, bo odločba izdana na enak način in pod enakimi pogoji, ki jih bo zahtevala elektronska aplikacija in gospodarski subjeki bodo preko dostopa do elektronske aplikacije v fazi izdajanja carinske odločbe imeli možnost sodelovanja oz. dajanja pripomb pred in po izdaji carinske odločbe (angl. *"right to be heard/right to appeal processes"*).

Elektronska aplikacija za hrambo in izdajo carinskih odločb bo pokrivala vse vrste carinskih odločb, katere bo carinski organ na podlagi evropske carinske zakonodaje izdajal na zahtevo stranke, razen carinske odločbe za podelitev statusa za pooblaščen gospodarski subjekt (AEO), carinske odločbe za izdajo zavezujoče tarifne informacije (angl. *Binding*

---

⁴ Linijski ladijski prevozi so prevozi skupnostnega blaga, pri katerih dokazovanje skupnostnega statusa blaga pri ponovnem vstopu plovila na carinsko območje Skupnosti ni potrebno, ker se blago prevaža z dovoljenjem za linijski ladijski prevoz, ki ga izda carinski organ.

Tarif Information – BTI) in carinske odločbe za podelitev statusa pooblaščenega izvoznika za izdajo dokazila o poreklu blaga (angl. *Approved exporter to make out proofs of preferential origin*). Carinske odločbe, katere bodo carinski organi izdajali preko zadevne aplikacije, so opredeljene v določbah izvedbene uredbe carinskega zakonika, ki so še v pripravi na Komisiji (dokument TAXUD/1717: Consolidated preliminary draft of the MCCIP – Modernised Customs Code Implementing Provisions).

Vzporedno s projektom za razvoj aplikacije za carinske odločbe poteka na Komisiji tudi projekt v zvezi s preverbo avtentičnosti uporabnikov carinskih informacijskih sistemov in informacijsko varnostjo (angl. *Uniform User Management and Digital Signatures Project* – UUM & DS). Gre za to, da se bo pred vsakokratno uporabo carinskega informacijskega sistema avtentikacija uporabnika (gospodarski subjekti in carinski organi) izvajala po vseh državah članicah na enak način (dokument Evropske komisije UUM & DS – Vision document, interno gradivo). Uporabnikom informacijskih carinskih sistemov bi se v prihodnje podelilo tudi digitalno potrdilo s katerim bi imeli dostop do informacijskih sistemov. Zadevni sistem avtentikacije bi se kasneje pričel uporabljati tudi na področju informacijskih sistemov za trošarine in davke. Komisija ocenjuje, da naj bi sistem za avtentikacijo uporabnikov informacijskih sistemov in digitalno potrdilo do konca leta 2020 uporabljajo preko dvajset milijonov uporabnikov (gospodarski subjekti, ki bodo s carinskimi organi poslovali na območju Skupnosti in carinski delavci carinskih administracij posameznih držav članic).

Izziv Komisije in držav članic pri projektu carinskih odločb predstavlja vzpostavitev funkcionalnosti za povezljivost aplikacije za carinske odločbe z drugimi carinsko informacijskimi sistemi. V carinskih odločbah se nahajajo podatki, ki se navezujejo na dnevno poslovanje gospodarskih subjektov. Ti podatki se preverjajo v trans-evropskih carinskih informacijskih sistemih. Primer takšnega podatka je odobrena lokacija pooblaščenih pošiljateljcev v tranzitnem ali izvoznem postopku. Odobrene lokacije, ki so zapisane v carinski odločbi, so lokacije poslovnih prostorov gospodarskih subjektov, katerim je carinski organ odobril, da lahko iz teh lokacij prepuščajo blago v tranzitni oz. izvozni postopek. NCTS ali ECS sistem mora tako pred vsako prepustitvijo blaga v carinski postopek preveriti, ali se blago odpremlja iz odobrene lokacije. To pomeni, da bo potrebna interakcija med sistemi oz. interakcija med aplikacijo za carinske odločbe s sistemi gibanja blaga (NCTS, ECS). V prilogi se nahajajo popisi nekaterih interakcij med aplikacijo za carinske odločbe s sistemi gibanja blaga.

2.3.4 Prihodnji razvoj sistema potrjevanja dokazil o skupnostnem statusu blaga

Status blaga je zelo pomemben institut carinske evropske zakonodaje, še zlasti pri gibanju blaga v tranzitu skozi tretje države. Če želi gospodarski subjekt dokazovati skupnostni

status blaga, mora pridobiti t.i. dokazilo o skupnostnem statusu blaga. Izdajo, obliko in različne vrste dokazil o skupnostnem statusu blaga ureja Izvedbena uredba Carinskega zakonika (Uredba 2454).

Razvoj sistema potrjevanja dokazil o skupnostnem statusu blaga gre v smer informatizacije dokazil o skupnostnem statusu blaga, kar pomeni, da ima Komisija namen vzpostaviti elektronsko aplikacijo za izdajo oz. potrjevanje teh dokazil (angl. *Proof of Union Status Project*). Aplikacija naj bi se uporabljala na celotnem območju EU in naj bi služila temu, da bo država članica, kjer blago ponovno vstopi na območje EU in je carini predloženo dokazilo o skupnostnem statusu za takšno blago, preverjala avtentičnost takšnega dokazila, kar pomeni, ali je dokazilo bilo resnično izdano v državi članici in da je bil blagu upravičeno dodeljen status skupnostnega blaga.

Trenutno veljavna evropska carinska zakonodaja na področju izdaje dokazil o skupnostnem statusu blaga ne predpisuje navedbe proizvajalca blaga na dokazilu o skupnostnem statusu blaga. Blago ima skupnostni status takrat, če je proizvedeno na območju EU, zato je navedba proizvajalca blaga na dokazilu o skupnostnem blagu pomemben podatek, na podlagi katerega carinski organ preverja, ali ima blago resnično skupnostni status ali ne. Blago ima skupnostni status v primeru, če se proizvajalec nahaja v tretji državi, vendar le pod pogojem, da so bile za takšno blago že plačane vse uvozne dajatve. V primeru, da so bile za blago že plačane vse uvozne dajatve in gospodarski subjekt želi pridobiti dokazilo o skupnostnem statusu takšnega blaga, mora biti na dokazilu o skupnostnem statusu navedena MRN oznaka uvozne deklaracije, s katero so bile plačane uvozne dajatve. Tega projekt Komisije za elektronsko izdajanje oz. potrjevanje dokazil o skupnostnem statusu blaga ne predvideva.

Države članice, kjer blago ponovno vstopa na območje EU in je carini predloženo dokazilo o skupnostnem statusu, že danes preverjajo avtentičnost takšnega dokazila, vendar ti postopki danes potekajo ročno in s pomočjo navadne pošte. To pomeni, da je pri vsakem preverjanju dokazila o skupnostnem statusu potrebno veliko časa, da neka država članica, ki preverja avtentičnost dokazila pri drugi državi članici, dobi odgovor o ustreznosti dokazila od druge države članice. Ko država članica, ki preverja, dobi odgovor od druge države članice, se zadevno blago ne nahaja več neposredno pri carini, kar še dodatno otežuje ustrezen carinski nadzor blaga. Najbolj učinkovit carinski nadzor lahko carina namreč vrši takrat, ko ima neposredni dostop do blaga, ko se blago nahaja še pri carini oz. ko carina lahko blago zadrži, saj le tako gospodarski subjekt prisili, da upošteva predpise oz. uredi stanje blaga. Ko blago nadaljuje svojo transportno pot in ni več pod neposrednim nadzorom očesa carinskega organa, carinski nadzor ni več optimalno učinkovit.

3 TRANS-EVROPSKI CARINSKO-INFORMACIJSKI SISTEMI ZA NADZOR GIBANJA BLAGA

Trans-evropski carinsko-informacijski sistemi za nadzor gibanja blaga so elektronski sistemi za nadzor tranzita, izvoza in vstopa blaga na območje EU. Komisija želi s temi sistemi zagotoviti čim bolj učinkovit carinski nadzor tranzita, izvoza in vstopa blaga na območje EU. V nadaljevanju so ti sistemi opisani. Predstavljene so njihove prednosti, pomanjkljivosti in povezljivost z drugimi sistemi. Najbolj podrobno je opisan NCTS, ker v šestem poglavju ugotavljam razlike in podobnosti med slovenskim in avstrijskim NCTS.

Vse države članice morajo imeti carinsko informacijske sisteme za nadzor tranzita, izvoza in vstopa blaga na območju EU zgrajene na podlagi enotnih specifikacij, ki jih predpiše Komisija. Tehnične specifikacije Komisije za izgradnjo carinsko informacijskega sistema za nadzor tranzita, izvoza in vstopa blaga na območju EU (angl. *Design Document for National Applications - DDNA*), ki so navedeni v Tabeli 1 spodaj, so delovni dokumenti za razvijalce informacijskih sistemov ter strokovnjake, ki so v carinskih administracijah držav članic zadolženi za izgradnjo, razvoj in vzdrževanje informacijskih sistemov.

Tabela 1: Tehnične specifikacije za izgradnjo trans-evropskih informacijskih sistemov za izvajanje carinskega nadzora mednarodnih tokov blaga

Elektronski sistem nadzora blaga	Naziv dokumenta (v angleščini)
Sistem nadzora tranzit blaga (angl. NCTS)	Design Document for National Transit Application (DDNTA)
Sistem nadzora izvoz blaga (angl. ECS)	Design Document for National Export Application (DDNXA)
Sistem nadzora vstop blaga (angl. ICS)	Design Document for National Import Application (DDNIA)

DDNTA, DDNXA ter DDNIA med drugim predpisujejo standardizirana elektronska sporočila IE, ki se uporabljajo v dotičnih elektronskih aplikacijah carinskega nadzora blaga za izmenjavo informacij med akterji v carinskih postopkih (špediterji, carinski organi, pošiljatelji, prejemniki blaga, itd.). IE sporočila imajo tri mestno številčno oznako z dvočrkovno predpono "IE"; tako na primer sporočilo IE015 predstavlja nabor podatkov, ki ga vložnik deklaracije pošlje uradu odhoda v obliki tranzitni deklaracije pri NCTS tranzitnem postopku (prikaz DDNTA specifikacije za sporočilo IE015 je v prilogi), IE515 predstavlja nabor podatkov, ki ga vložnik deklaracije pošlje uradu izvoza v obliki izvozne deklaracije v ECS izvoznem postopku, IE315 predstavlja nabor podatkov, ki ga vložnik deklaracije pošlje uradu vstopa v obliki vstopne skupne deklaracije pri vstopu blaga v Skupnost, itd. Vsa IE sporočila so v t.i. XML označevalnem jeziku oz. formatu (angl. *Extensible Markup Language*), ki omogoča format za opisovanje strukturiranih podatkov

in se uporablja tudi pri razvoju računalniških aplikacij za e-poslovanje v gospodarstvu (Cheng, Fang, Guan & Renmin, 2004, str. 51). Primer XML formata je prikazan v prilogi.

DDNTA, DDNXA ter DDNIA predpisujejo tudi stanja carinske deklaracije, v katerih se leta nahaja v različnih fazah poslovnega procesa znotraj elektronske aplikacije. Tako na primer stanje z oznako "A03-Sprejeto" pomeni stanje tranzitne deklaracije, kateri sistem NCTS dodeli identifikacijsko številko gibanja blaga (angl. *Movement Reference Number*; v nadaljevanju MRN).

3.1 Evropski tranzitni carinsko-informacijski sistem NCTS

Evropski elektronski tranzitni carinsko-informacijski sistem NCTS je po številu IE sporočil, ki se izmenjujejo med državami članicami EU in pogodbenicami Konvencije o skupnem tranzitu (v nadaljevanju Konvencija STP), največji trans-evropski carinsko-informacijski sistem. V NCTS-u se izmenjuje preko štirideset različnih IE sporočil. Vsako IE sporočilo ima predpisano strukturo in vsebuje določeno vsebino tranzitnega postopka. Eno izmed teh sporočil je na primer že omenjeno sporočilo IE015, ki ga vložnik pošlje uradu odhoda kot podatke tranzitne deklaracije. Urad odhoda prejeto tranzitno deklaracijo (sporočilo IE015) sprejme ali zavrne (za IE sporočila v NCTS glej prilogo).

NCTS je elektronski sistem, ki omogoča carinskim organom carinski nadzor blaga v tranzitu. Če carinski organ spremlja tranzit blaga v NCTS pomeni, da je bilo blago vneseno v tranzitni postopek. Poznamo skupnostni in skupni tranzitni postopek.

Skupnostni tranzitni postopek ločimo na zunanji ter notranji skupnostni tranzitni postopek. Zunanji skupnostni tranzitni postopek (postopek T1) omogoča gibanje neskupnostnega blaga od enega do drugega kraja na carinskem območju Skupnosti, ne da bi bilo blago zavezano plačilu uvoznih dajatev (91. člen Carinskega zakonika (Uredba 2913), medtem ko notranji skupnostni tranzitni postopek (postopek T2) omogoča gibanje skupnostnega blaga od enega do drugega kraja na carinskem območju Skupnosti, ne da bi pri prečkanju ozemlja tretje države spremenilo svoj carinski status (163. člen Carinskega zakonika (Uredba 2913).

Skupni tranzitni postopek omogoča gibanje skupnostnega (postopek T2) in neskupnostnega (postopek T1) blaga med carinskim območjem Skupnosti in pogodbenicami konvencije STP ter gibanje skupnostnega in neskupnostnega blaga med samimi pogodbenicami konvencije STP pod pogoji, ki jih določa Konvencija STP (Splošne določbe; 1. člen Konvencije STP).

Evropska carinska zakonodaja nalaga gospodarskim subjektom, ki v tranzitu preko območja EU prevažajo blago na osnovi zvezka TIR, prijavo podatkov iz zvezka TIR v

NCTS. Gre za t.i. vložitev NCTS_TIR tranzitne deklaracije, kjer glavni zavezanec nastopa kot prevoznik oz. imetnik zvezka TIR, medtem ko garancijo za morebitno nastali carinski dolg predstavlja sam zvezek TIR.

NCTS podpira spremljanje blaga, ki se giba v tranzitnem postopku po cesti, železnici, zraku, morju ter plinovodih. Za razliko od blaga, ki se prevaža po cesti v prevoznih sredstvih za cestni promet, za blago, ki je v tranzitu na območju EU po železnici, morju, zraku ali plinovodu, vložitev tranzitne deklaracije v NCTS ni obvezna. Železniški, letalski in morski lobiji so pri Komisiji dosegli, da se tranzit blaga preko območja EU po železnici, zraku in morju tretira drugače kot tranzit blaga preko območja EU po cesti. Argumenti železniških, zračnih in pomorskih prevoznikov so bili, da vlaganje tranzitne deklaracije v NCTS za njih predstavlja previsoke stroške in preveliko birokratsko oviro za gibanja blaga v mednarodni trgovini. Prav tako tudi tuja strokovna literatura govori o tem, da so carinski postopki v mednarodni trgovini blaga preveč kompleksni in zamudni (Claus-Friedrich, 1998, str. 9). Na primer v pomorskem prometu morajo carinski organi EU spremljati tranzit blaga na ladjah v elektronski aplikaciji, ki ni carinska in se imenuje "SafeSeaNet" (Tait, Katsoulakos, Papadimitriou & Trant, 2008, str. 43).

Za vsako tranzitno deklaracijo, ki je vložena v NCTS, je potrebno plačati z denarjem. Pri raznolikih pošiljkah vložitev deklaracije v NCTS zahteva veliko časa, saj je potrebno vsak artikel posebej vpisati v deklaracijo. Recimo večja tovorna ladja lahko sprejme več ton različnega komercialnega blaga in že samo vpisovanje vsakega artikla posebej v NCTS bi gospodarstvu povzročilo strošek in zamude v dobavni verigi blaga. To so argumenti gospodarstva v pomorskem, železniškem in letalskem prometu, zakaj za njih NCTS ni primeren.

NCTS je elektronski sistem, katerega veliko držav implementira še preden vstopi v EU. Takšen primer je bila Republika Hrvaška ter Turčija (Babič, 2012, str. 7). Pred vstopom v EU bosta NCTS implementirali tudi Bosna in Hercegovina ter Srbija.

3.1.1 Temeljne dejavnosti NCTS v rednem in poenostavljenem postopku

Temeljne dejavnosti NCTS v rednem in poenostavljenem postopku pomenijo jedro poslovnega procesa za blago, ki je vneseno v NCTS tranzitni postopek. Temeljne dejavnosti sestavljajo proces na uradu odhoda, tranzitnem in namembnem uradu, ter proces poizvedovalnega postopka in postopka izterjave. Dejavnosti, ki se v NCTS tranzitnem postopku odvijajo na posameznem uradu, so v medsebojni odvisnosti. Namen predstavitve temeljnih dejavnosti in povezav med njimi je v razumevanju samega NCTS postopka.

3.1.1.1 Proces na uradu odhoda

Urad odhoda je carinska izpostava, ki sprejema deklaracije, na podlagi katerih je blago dano v tranzitni postopek (340b. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Vsaka tranzitna deklaracija zajema le blago, ki je ali bo naloženo na eno samo prevozno sredstvo za prevoz od enega urada odhoda do enega namembnega urada (349. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Na enem prevoznem sredstvu je lahko naloženo blago, ki je zajeto z več tranzitnimi deklaracijami.

Glavni zavezanec je pri vlaganju tranzitne deklaracije v NCTS odgovoren za točnost navedb v tranzitni deklaraciji in pristnost dokumentov, ki so navedeni v tranzitni deklaraciji (199. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Tranzitna deklaracija se v rednem in v poenostavljenem postopku odda oz. pošlje v NCTS s sporočilom IE015 ("Tranzitna deklaracija"). Poenostavljen postopek v NCTS pomeni, da lahko pošiljatelj blaga iz svojih poslovnih prostorov direktno sam prepusti blago v NCTS tranzitni postopek brez predložitve carinskemu organu. Za takšna dejanja carinski organ izda dovoljenje za t.i. Status pooblaščenega pošiljatelja (angl. *Authorised consignor*).

Prejete tranzitne deklaracije (sporočilo IE015) na uradu odhoda brez formalnih napak v rednem postopku v NCTS preidejo v stanje, ko je tranzitna deklaracija pripravljena za preverjanje zavarovanja, morebitno kontrolo blaga in prepustitev blaga v tranzitni postopek. Vložnik deklaracije prejme sporočilo IE928 ("Obvestilo o sprejetju"), da je bila tranzitna deklaracija prejeta in formalno pravilna.

Urad odhoda lahko v rednem postopku sprejme tranzitno deklaracijo šele po predložitvi blaga skupaj s prevozno listino in ostalih spremljajočih listin. Blago se predloži pri uradu odhoda v času uradnih ur. Urad odhoda lahko v izjemnih primerih (npr. izredni prevozi, dimenzije tovora, narava blaga, itd.) na zahtevo in stroške vložnika deklaracije dovoli vložitev tranzitne deklaracije zunaj uradnih ur oziroma dovoli predložitev blaga zunaj uradnih mest (202. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Ko urad odhoda tranzitno deklaracijo sprejme v NCTS sistemu, ta preide v stanje A03 – Sprejeto. Sistem dodeli tranzitni deklaraciji MRN in deklarantu pošlje sporočilo IE028 ("MRN dodeljena") o dodeljeni MRN.

V poenostavljenem postopku vložene tranzitne deklaracije (sporočilo IE015), ki so brez formalnih napak, preidejo direktno v stanje A03 - Sprejeto in tranzitni deklaraciji se samodejno dodeli MRN. To pomeni, da je deklaracija pravno formalno sprejeta. Vložnik

deklaracije prejme sporočilo IE028 o dodeljeni MRN. V primeru zavrnitve tranzitna deklaracija preide v stanje A04 - Neveljavno. Vložnik deklaracije prejme sporočilo IE016 ("Zavrnitev deklaracije"), v katerem je naveden razlog zavrnitve.

V stanju A03 - Sprejeto se urad odhoda odloči o preverjanju deklaracije (preverjanje dokumentov in/ali blaga) na podlagi napotka analize tveganja - SAT napotek in/ali rezultatov lastne analize tveganja.

Urad odhoda za sprejem odločitve o kontroli blaga in dokumentov upošteva predvsem naslednje kazalnike tveganja: deklariranje nelogične prevozne poti (npr. HR-XS-MK-FR); neskladnost podatkov iz prevoznih in ostalih spremnih dokumentov s tistimi v NCTS-u; prevoznik, naveden v sporočilu IE015 oz. na prevozni listini, je v preteklosti kršil carinske predpise; nepopolni opisi blaga v tranzitni deklaraciji; predlagani zneski morebitnega carinskega dolga so prenizki, iz opisa blaga pa je razvidno, da gre za blago, pri katerem se plačujejo visoke uvozne dajatve (npr. nova osebna vozila, blago, naštetu v prilogi 44c IU), itd.

Če se urad odhoda odloči za kontrolo, tranzitna deklaracija preide v stanje A05 - V kontroli. Kadar se urad odhoda odloči za fizični pregled blaga, vložnik deklaracije prejme sporočilo IE060 ("Obvestilo o kontroli"). Če se urad odhoda ne odloči za kontrolo, tranzitna deklaracija v rednem postopku preide v stanje A12 - Preverjanje zavarovanja.

Postopek T1 ali postopek T2 mora biti zavarovan z veljavno obliko zavarovanja, ki velja za vse države pogodbenice konvencije STP, preko katerih poteka tranzitna operacija (Splošne določbe: 10. člen konvencije STP).

Urad odhoda določi znesek zavarovanja v višini, ki ustreza natančnemu znesku zadevnega carinskega dolga, če se lahko ta znesek z gotovostjo določi v trenutku, v katerem se zahteva zavarovanje, ali najvišjemu s strani urada odhoda ocenjenemu znesku morebiti nastalega carinskega dolga (192. člen Carinskega zakonika (Uredba 2913)).

V stanju A12 - Preverjanje zavarovanja urad odhoda sprejme ali zavrne višino morebitnega carinskega dolga, ki ga predlaga vložnik deklaracije v primeru uporabe skupnega zavarovanja.

Če urad odhoda oceni, da je predlagan znesek morebitnega carinskega dolga prenizek, zavrne zavarovanje in v stanju A13-Dopolnitev zavarovanja določi višino zavarovanja.

Ko je višina morebitnega carinskega dolga določena, se zavarovanje sprejme. Pošlje se sporočilo IE203 ("Bremenitev zavarovanja") uradu zavarovanja, kjer se preveri veljavnost in razpoložljivost zavarovanja. Urad zavarovanja uradu odhoda odgovori s sporočilom

IE205 ("Rezultat bremenitve zavarovanja"). Če je sporočilo IE205 pozitivno, deklaracija preide v stanje A14 Zavarovanje sprejeto. Če je sporočilo IE205 negativno, deklaracija preide v stanje A13 Dopolnitev zavarovanja.

Blago se ne sme prepustiti v tranzitni postopek, kadar na tovorni prostor ali na posamezne tovorke ni nameščena carinska oznaka, razen če je istovetnost blaga mogoče ugotoviti na osnovi opisa blaga v tranzitni deklaraciji ali v spremnih dokumentih. Opis blaga se šteje za zadostnega, kadar omogoča ugotavljanje istovetnosti blaga in je na njegovi osnovi mogoče enostavno ugotoviti količino in naravo oz. vrsto blaga (357. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Pooblaščen pošiljatelj namesti carinske oznake v skladu z dovoljenjem.

Blago, dano v tranzitni postopek, se prevaža do namembnega urada po ekonomsko najbolj upravičeni poti (355. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Pred prepustitvijo blaga v tranzitni postopek se v tranzitno deklaracijo vpiše rok, v katerem je treba blago predložiti namembnemu uradu (356., 402. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). To velja za redni in poenostavljeni tranzitni postopek (pooblaščen pošiljatelj). Rok za predložitev blaga namembnemu uradu se smiselno določi glede na prevozno pot in v skladu s členom 356(1) Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454). Rok, ki ga urad odhoda določi za predložitev blaga namembnemu uradu, je zavezujoč za carinske organe držav, v katerih poteka tranzitna operacija, in ga ti ne smejo spreminjati (356. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Po opravljenih formalnostih pred prepustitvijo blaga v tranzitni postopek urad odhoda v rednem postopku prepusti blago v tranzitni postopek. Vložnik deklaracije prejme sporočilo IE029 ("Prepustitev v tranzit"), da je bilo blago prepuščeno v tranzitni postopek. Deklaracija preide v stanje A08 - Prepuščeno.

Pri poenostavljenem postopku (pooblaščen pošiljatelj) tranzitna deklaracija (če urad odhoda ne opravi kontrole) po poteku časomera za prepustitev blaga v tranzit samodejno preide v stanje A08 - Prepuščeno. Vložnik prejme sporočilo IE029, da je bilo blago prepuščeno v tranzitni postopek.

Ob prepustitvi blaga v tranzitni postopek urad odhoda pošlje podatke o tranzitnem postopku deklariranemu namembnemu uradu s sporočilom IE001 ("Obvestilo o predvidenem prispetju AAR") in vsakemu deklariranemu tranzitnemu uradu s sporočilom IE050 ("ATR – obvestilo o tranzitu/sporočilo o predvidenem prehodu meje") (358. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Pri rednem postopku po prepustitvi blaga v tranzitni postopek urad odhoda natisne STL/STVL in jo izroči glavnemu zavezancu (358. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)) oz. osebi, ki jo je glavni zavezanec za to pooblastil.

Urad odhoda izroči spremno tranzitno/spremno tranzitno varnostno listino (v nadaljevanju STL/STVL) glavnemu zavezancu oz. osebi, ki jo je glavni zavezanec za to pooblastil, šele ko tranzitna deklaracija preide v stanje A08 - Prepuščeno. Pri poenostavljenem postopku pooblaščen pošiljatelj preko svojega računalniškega sistema natisne STL/STVL, ko od urada odhoda prejme sporočilo IE029 (358. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Po sprejemu carinske deklaracije lahko vložnik deklaracije v skladu s 65. členom Carinskega zakonika (Uredba 2913) zahteva od urada odhoda, da se popravi ena ali več navedb v tranzitni deklaraciji. Deklaracijo popravi urad odhoda v aplikaciji NCTS.

Popravek podatkov v tranzitni deklaraciji ne sme imeti za posledico, da bi se tranzitna deklaracija nanašala na drugo blago, kot ga je prvotno zajemala (65. člen Carinskega zakonika (Uredba 2913)). Popravki podatkov na zahtevo vložnika deklaracije niso več dovoljeni, kadar jih ta zahteva potem, ko je urad odhoda seznanil vložnika deklaracije z nameravanim pregledom blaga; ugotovil, da zadevne navedbe v deklaraciji niso točne; ali da je blago prepustil.

Tranzitno deklaracijo lahko razveljavi le urad odhoda, pri katerem je bila vložena tranzitna deklaracija. Urad odhoda lahko v skladu s členom 66/1 Carinskega zakonika (Uredba 2913) na zahtevo vložnika deklaracije razveljavi že sprejeto tranzitno deklaracijo, če ta dokaže, da je bilo blago pomotoma deklarirano za tranzitni postopek ali da zaradi posebnih okoliščin vnos blaga v tranzitni postopek ni več upravičen.

V primeru, da se urad odhoda odloči za pregled blaga, se lahko zahtevki za razveljavitev tranzitne deklaracije sprejme šele po opravljenem pregledu blaga (66. člen Carinskega zakonika (Uredba 2913)).

3.1.1.2 Proces na tranzitnem uradu

Urad tranzita pri skupnostnem tranzitnem postopku je carinska izpostava pri izhodu iz carinskega območja Skupnosti, ko pošiljka zapušča carinsko območje Skupnosti v okviru tranzitne operacije prek meje med državo članico in tretjo državo, ki ni članica EFTE; ali carinska izpostava pri vstopu na carinsko območje Skupnosti, ko je blago prečkalo ozemlje tretje države v okviru tranzitne operacije (340b. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Urad tranzita pri skupnem tranzitnem postopku je carinska izpostava pri vstopu v eno od pogodbenic konvencije STP; ali carinska izpostava pri izhodu iz pogodbenice Konvencije STP, ko pošiljka zapušča carinsko območje te pogodbenice v okviru tranzitne operacije prek meje med to pogodbenico in tretjo državo (3. člen dodatka I konvencije STP); (npr. pri izstopni tranzitni pošiljki z uradom odhoda na carinskem območju Skupnosti in namembnim uradom v Švici mora v vlogi urada tranzita nastopati vstopna carinska izpostava v Švici).

Blago in STL/STVL se predložita vsakemu uradu tranzita (359. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Poleg blaga in STL/STVL lahko urad tranzita zahteva predložitev vseh ostalih dokumentov, ki spremljajo blago (34. člen dodatka I konvencije STP).

Urad tranzita lahko opravi fizični pregled blaga, če presodi, da je to potrebno (359. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Urad tranzita v NCTS potrди prehod meje in o tem obvesti urad odhoda s sporočilom IE118 ("Obvestilo o prehodu meje").

V primeru, ko prehod meje ni bil evidentiran in blago prispe k namembnemu uradu (namembni urad pošlje sporočilo IE006 uradu odhoda – "Obvestilo o prispetju k namembnem uradu"), deklarirani tranzitni urad prejme od urada odhoda sporočilo IE024 ("Obvestilo o prispetju poslano namembnemu uradu"), da je bilo blago predloženo namembnemu uradu. Na podlagi sporočila IE024 se stanje pri tranzitnem uradu samodejno spremeni iz B02 - ATR prejet v B09 - Prispelo na cilj.

3.1.1.3 Proces na namembnem uradu

Namembni urad je carinska izpostava, kateri je treba predložiti blago, dano v tranzitni postopek, da se postopek lahko konča (340.b člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Blago in zahtevani dokumenti se v rednem postopku predložijo namembnemu uradu v času uradnih ur (361. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Za predložitev nedotaknjene blaga in dokumentov namembnemu uradu v predpisanem roku je prvenstveno odgovoren glavni zavezanec. Poleg glavnega zavezanca je odgovoren tudi prevoznik ali prejemnik, ki blago sprejme in ve, da je blago v tranzitnem postopku (96. člen Carinskega zakonika (Uredba 2913)).

Namembni urad opravi fizični pregled blaga predvsem na podlagi sporočila o predvidenem prihodu (sporočilo IE001), ki ga pošlje urad odhoda (361. člen Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Namembni urad z obvestilom o prispetju (IE006) obvesti urad odhoda o prihodu blaga na datum, ko je blago skupaj s spremljajočimi dokumenti predloženo namembnemu uradu oz. pooblaščenemu prejemniku (92. člen Carinskega zakonika (Uredba 2913)). S tem se tranzitni postopek konča. Tranzitni postopek se zaključi, ko urad odhoda prejme sporočilo IE018 ("Rezultati kontrole pri namembnem uradu") od namembnega urada. Z zaključkom tranzitnega postopka je glavni zavezanec prost svojih obveznosti.

3.1.1.4 Proces poizvedovalnega postopka

Proces poizvedovalnega postopka je samostojen poslovni proces v NCTS sistemu, ki nastopi takrat, ko pošiljka ni pravočasno predložena namembnemu uradu. Poizvedovalni postopek se prične z namembnim uradom za pridobitev podatkov, potrebnih za zaključek tranzitnega postopka ali, kadar to ni mogoče, da se ugotovijo morebitni carinski dolg, dolжник in carinski organ, ki je pristojen za izterjavo.

Carinski organ začne poizvedovalni postopek, če carinski urad odhoda ali vstopa ne prejme sporočila IE006 ("Obvestilo o prispetju k namembnemu uradu") do roka, ko mora biti blago predloženo deklariranemu namembnemu uradu ali uradu izstopa, ali če carinski urad odhoda ali vstopa v šestih dneh po prejemu sporočila IE006 ne prejme od dejanskega namembnega urada ali urada izstopa sporočila IE018 ("Rezultati kontrole pri namembnem uradu"). Poizvedovalni postopek se začne najpozneje sedem dni po izteku enega izmed naštetih rokov (drugi odstavek 365. člena Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)).

Pristojni carinski organ pošlje sporočilo IE142 ("Zahteva za poizvedbo") deklariranemu oz. dejanskemu namembnemu uradu v primeru, ko carinski urad odhoda ne prejme sporočila IE006 po preteku roka, v katerem mora biti blago predloženo deklariranemu namembnemu uradu, polje 8 tranzitne deklaracije (prejemnik) pa je ustrezno izpolnjeno (člen 365/1 Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)), ali ko carinski urad odhoda v roku šestih dni po prejemu sporočila IE006 od dejanskega namembnega urada ne prejme sporočila IE018 (člen 365/1 Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)), ali ko pristojni carinski organ ugotovi, da je predloženo dokazilo za zaključek tranzitnega postopka ponarejeno in da blago skupaj z dokumenti ni bilo predloženo namembnemu uradu, ali ko informacije glavnega zavezanca niso zadostne za zaključek tranzitnega postopka, a je na podlagi teh informacij smotno ponovno poslati sporočilo IE142 (člen 365/6 Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Namembni urad v poizvedovalnem postopku odgovori uradu odhoda s sporočilom IE143 ("Odgovor na poizvedbo").

Poizvedovalni postopek poteka tudi z obveščanjem glavnega zavezanca. Pristojni carinski organ obvesti glavnega zavezanca o nezaključenem tranzitnem postopku šele ko urad odhoda do roka, v katerem mora biti blago predloženo namembnemu uradu, ne prejme sporočila IE006 in ko sta status v uradu odhoda in status v namembnem uradu po izvedenem postopku preverjanja zaključka tranzitnega postopka enaka (»poizvedba priporočena«) in ko zaradi neustrezno izpolnjenega polja 8 tranzitne deklaracije ni mogoče izvesti poizvedovalnega postopka v namembnem uradu ali ko po poslanem sporočilu IE142, s katerim carinski organ zahteva od namembnega urada sporočilo IE018, pristojni carinski organ v 28 dneh ne prejme odgovora ali prejme negativen odgovor s sporočilom IE143.

Pristojni carinski organ pošlje glavnemu zavezancu sporočilo IE140 ("Zahteva o neprispeli pošiljki"). Glavni zavezanec mora odgovoriti s sporočilom IE141 ("Informacija o neprispeli pošiljki") v roku 28 dni.

3.1.1.5 Proces postopka izterjave

Postopek izterjave carinskega dolga v tranzitnem postopku se začne najkasneje v roku enega meseca po izteku 28-dnevnega roka, v katerem mora glavni zavezanec odgovoriti na sporočilo IE140 ("Zahteva o neprispeli pošiljki"), in ko na podlagi razpoložljivih informacij ni več primerno nadaljevati poizvedovalnega postopka z namembnim uradom.

Postopek izterjave carinskega dolga se začne v trenutku, ko razpoložljive informacije predstavljajo dokaz (npr. nezakonita odstranitev blaga izpod carinskega nadzora), na podlagi katerega je nastal carinski dolg, ki ga je treba izterjati.

Če pristojni carinski organ pridobi od glavnega zavezanca jasen dokaz, da je bilo blago nezakonito odstranjeno izpod carinskega nadzora v drugi državi članici, nemudoma pošlje sporočilo IE150 ("Zahteva za izterjavo") državi članici, ki je pristojna za izterjavo carinskega dolga (člen 365/1 Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Pristojni carinski organ ugotovi, kdo je pristojni carinski organ za izterjavo, na podlagi seznama organov, pristojnih za izterjavo, na spletu (spletna stran s podatki o carinskih uradih – COL lista). Carinski urad v državi, v kateri nastane carinski dolg, mora s sporočilom IE151-"Obvestilo o sprejemu izterjave oz. prevzemu pristojnosti za izterjavo" (če se zaproseni organ z prevzemom pristojnosti za izterjavo strinja) najpozneje v roku 28 dni potrditi prejem sporočila IE150 (člen 365a/2 Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454)). Pristojni carinski urad za izterjavo mora obveščati carinski organ, ki je poslal sporočilo IE151, o svojih dejanjih v postopku izterjave (sodni postopek, izvršba, plačilo carinskega dolga) s sporočilom IE152 ("Obvestilo o odpravi izterjave"). Carinski organ, ki pošlje IE151, posreduje sporočilo IE152 vsem carinskim uradom, ki so vključeni v tranzitno operacijo (razen uradu, ki je poslal IE152).

3.1.2 Učinkovitost delovanja NCTS iz vidika analize tveganja

Tranzitni sistem NCTS je povezan z mnogimi elektronskimi sistemi, ki jih uporabljajo carinski organi. V NCTS so se dogajala zlorabe, ki postavljajo učinkovitost in zanesljivost delovanja NCTS iz vidika zagotavljanja učinkovitega carinskega nadzora pod vprašaj. V eni od držav članic EU je prišlo do tega, da je nekdo v sistemu NCTS potrjeval prispetje blaga na namembni urad, medtem ko blago dejansko tam, kjer se je potrjevalo prispetje blaga, ni bilo predloženo. Pojavile so se zlorabe sistema NCTS, ko je nekdo iz namembnega urada lažno pošiljal sporočilo IE006 ("Obvestilo o prispetju") in IE018 ("Rezultati kontrole") na urad odhoda, da je blago prispelo in da je tranzitni postopek zaključen. Kot nadaljevalni postopek za zadevne tranzitne postopke je bil naveden nek MRN uvoznega postopka, ki ni imel nobene povezave z zadevnimi tranziti. Na takšen način se je nekdo izognil plačilu uvoznih dajatev in s tem oškodoval državni oz. evropski proračun. Domnevno so bili v te dogodke vključeni tudi podkupljeni carinski delavci.

V tranzitnem postopku nosi največjo odgovornost za spoštovanje pravil tranzitnega postopka in dolžnost plačila morebitno nastalega carinskega dolga glavni zavezanec. Glavni zavezanec je pravna oseba, ki predloži zavarovanje za morebitno nastali carinski dolg v tranzitnem postopku in je v večini primerov tudi oseba, ki vloži tranzitno deklaracijo v NCTS sistem.

3.1.2.1 Povezava NCTS s sistemom analize tveganja

NCTS je povezan z elektronskim sistemom analize tveganja, ki je nacionalni informacijski sistem. Vsaka država članica ima svoj nacionalni sistem analize tveganja, ki v delu, ki se nanaša na varnostno-varstveno analizo tveganja, mora delovati na podlagi pravil, ki jih predpisuje Komisija.

Komisija je v Izvedbeni uredbi Carinskega zakonika (Uredba 2454) leta 2006 predpisala, da morajo gospodarski subjekti za vsako pošiljko blaga, ki vstopa na območje EU, vložiti t.i. vstopno skupno deklaracijo v ICS. To je nabor predpisanih podatkov, ki morajo biti prijavljeni v ICS pred prihodom blaga na območje EU. Smisel vlaganja predpisanih podatkov v ICS pred prihodom blaga na območje EU je v tem, da carinski organ lahko izvede analizo tveganja na osnovi teh podatkov preden blago vstopi na območje EU. Smiselno enako velja za pošiljke blaga, ki izstopajo iz območja EU. To pomeni, da morajo gospodarski subjekti za vsako pošiljko blaga, ki izstopa iz območja EU, vložiti t.i. izstopno skupno deklaracijo.

Tako kot pri vstopni skupni deklaraciji je tudi pri izstopni skupni deklaraciji namen ta, da carinski organ lahko izvede analizo tveganja na osnovi teh podatkov predenj blago izstopi iz območja EU. Tej analizi pravimo t.i. varnostno-varstvena analiza tveganja.

Podatke, ki jih je potrebno prijaviti v vstopni oz. izstopni skupni deklaraciji, imajo gospodarski subjekti po evropski carinski zakonodaji možnost prijaviti znotraj tranzitne deklaracije. Če prijavijo podatke, ki so predpisani za vstopno oz. izstopno skupno deklaracijo, v tranzitni deklaraciji, jim posebej vstopne oz. izstopne skupne deklaracije ni potrebno vlagati, ker se t.i. varnostna-varstvena analiza tveganja izvede že v NCTS sistemu. Vzpostavitev povezave NCTS sistema s sistemom analize tveganja je odgovornost posamezne države članice, da poskrbi za takšno povezavo.

Tabela 2: Poslovna statistika NCTS postopkov - od junij 2013 do maj 2014 – analiza tveganja

	1	2	3	4	5=(2+3+4)/1*100
Mesec	Začeti tranziti	Tranziti z rezultatom analize tveganja tipa 'D'	Tranziti z rezultatom analize tveganja tipa 'E'	Tranziti z rezultatom analize tveganja tipa 'Z'	Delež tranzitov z rezultatom analize tveganja/začeti tranziti (v %)
Junij	33866,00	271,00	3,00	0,00	0,81
Julij	13917,00	95,00	1,00	0,00	0,69
Avgust	11128,00	47,00	0,00	0,00	0,42
September	10586,00	46,00	0,00	0,00	0,43
Oktober	11130,00	47,00	0,00	0,00	0,42
November	9818,00	17,00	1,00	0,00	0,18
December	9508,00	13,00	0,00	0,00	0,14
Januar	10909,00	6,00	0,00	0,00	0,05
Februar	11371,00	10,00	0,00	0,00	0,09
Marec	11369,00	7,00	0,00	0,00	0,06
April	11156,00	8,00	0,00	0,00	0,07
Maj	11379,00	5,00	0,00	0,00	0,04
	156137,00	572,00	5,00	0,00	0,37

LEGENDA:

- Vrednost 'D': potrebno je takojšnje ukrepanje urada odhoda. NCTS predlaga pregled blaga v uradu odhoda.
- Vrednost 'E': pregled je treba opraviti v drugem skupnostnem carinskem uradu, udeleženi v tranzitnem postopku (urad tranzita ali namembni urad).
- Vrednost 'Z': nobene analize tveganja ni mogoče opraviti.

Vir: Evropska Komisija, 2013b, str. 229.

Na podlagi pridobljenih podatkov iz slovenskega NCTS sistema sem ugotavljal učinkovitost izvajanja analize tveganja v NCTS sistemu (glej Tabelo 2). Za obdobje junij 2013 do maj 2014 je bilo pridobljeno število vseh začetih tranzitnih postopkov z uradom odhoda v Republiki Sloveniji (156.137 tranzitnih postopkov) in število tistih tranzitnih deklaracij, pri katerih se je na podlagi varnostno varstvene analize tveganja prožil napotek za ukrepanje (572 tranzitnih postopkov).

Na podlagi zgoraj navedenih podatkov je bilo ugotovljeno, da se je izmed 156.137 začetih tranzitnih postopkih v obdobju med mesecem junij 2013 in maj 2014 sprožila varnostno-varstvena analiza tveganja le pri 577 tranzitnih postopkih, kar pomeni, da se je varnostno-varstvena analiza tveganja sprožila v zadevnem obdobju le pri 0,37% vseh začetih tranzitnih postopkih.

3.1.2.2 Povezava NCTS z bazo podatkov za carinske odločbe in garancijskim sistemom

Sistem NCTS mora biti povezan s sistemom carinskih odločb v delu, ki se nanaša na status pooblaščenega prejemnika in status pooblaščenega pošiljatelja. Povezava NCTS sistema s sistemom carinskih odločb je področje, ki ni enako urejeno po državah članicah EU. Namen Komisije je, da področje povezav deklaracijskih sistemov s sistemom carinskih odločb po vseh državah članicah uredi enotno v okviru projekta Customs Decisions, katerega cilj je računalniška aplikacija, ki bo podpirala celoten proces izdaje carinskih dovoljenj po vseh državah članicah na način, da celoten proces od vložitve zahtevka do evidentiranja in vročitve končnega dovoljenja aplikacija podpre v elektronski obliki.

Gospodarski subjekti, ki na podlagi izdane carinske odločbe pridobijo status pooblaščenega pošiljatelja oz. prejemnika, imajo možnost odpreme blaga v tranzitni postopek brez predložitve blaga carinskemu organu. To pomeni, da lahko gospodarski subjekt, ki pridobi status pooblaščenega pošiljatelja, odpremi carinsko blago v tranzitnem postopku direktno iz svojih poslovnih prostorov do prejemnika brez predložitve blaga carini. Smiselno enako velja za status pooblaščenega prejemnika. Gospodarski subjekt, ki pridobi status pooblaščenega prejemnika, lahko prejme carinsko blago v tranzitnem postopku direktno v svojih poslovnih prostorih in konča tranzitni postopek v NCTS brez predhodne predložitve blaga carini.

3.1.2.3 Povezava NCTS s sistemom EORI/AEO

Tranzitni NCTS sistemi po državah članicah morajo biti povezani z evropsko centralno bazo podatkov EORI številčk. V vsaki NCTS tranzitni deklaraciji, katere oblika in vsebina je predpisana za vse države članice enako, so deklarirani pošiljatelj blaga, prejemnik blaga ter glavni zavezanec, ki predloži zavarovanje za morebitno nastali carinski dolg v tranzitnem postopku. Če so v tranzitni deklaraciji prijavljeni tudi varnostni podatki, deklaracija vsebuje tudi podatek o tem, kdo je prevoznik blaga. Pri pošiljatelju in prejemniku blaga je deklariranje EORI številke v tranzitni deklaraciji poljubno, kar pomeni, da vložnik deklaracije ni obvezan prijaviti EORI številke, medtem ko je deklariranje EORI številke obvezno za glavnega zavezanca.

Evropske specifikacije za NCTS, ki strokovnjakom, ki se ukvarjajo z izgradnjo informacijskih sistemov, zelo natančno narekujejo, kako je potrebno razviti elektronsko aplikacijo za NCTS tranzitni postopek, govorijo o tem, da deklariranje EORI številke za glavnega zavezanca ni obvezno v primeru, ko je glavni zavezanec imetnik zvezka TIR. To pomeni, da deklariranje EORI številke za glavnega zavezanca ni obvezno, če je blago vneseno v tranzitni postopek na osnovi zvezka TIR.

Ko je v NCTS sistemu deklarirana EORI številka, mora biti NCTS že pred samim sprejemom tranzitne deklaracije sposoben preveriti obstoj in veljavnost zadevne EORI številke na način, da se avtomatsko poveže z bazo podatkov, kjer se nahajajo EORI številke. Enako velja za ECS in ICS.

3.1.2.5 Tranzit blaga preko EU, ki ni nadzorovan s strani NCTS

Preko Skupnosti poteka največ tranzita blaga po železnici, morju in zraku, kar pomeni, da ima železniški, morski in zračni transport primat nad cestnim transportom iz vidika količine pripeljanega blaga v/iz/preko območja Skupnosti.

Pošiljke blaga, ki v tranzitu prečkajo območje Skupnosti po železnici, morju in zraku niso v celoti zajete v NCTS-u, ker zakonodaja za te vrste transporta omogoča poenostavitve. To lahko štejemo kot neuspeh Komisije, da ni uspela sprejeti zakonodaje, ki bi predpisovala obvezno vložitev NCTS tranzitne deklaracije za vse pošiljke neskupnostnega blaga, ki po železnici, morju ali zraku v tranzitu prečkajo ozemlje Skupnosti.

NCTS sistem je iz vidika zagotavljanja carinskega nadzora nad blagom v tranzitu preko območja Skupnosti in pogodbenic Konvencije o skupnem tranzitnem postopku trenutno najbolj transparenten in učinkovit carinsko-informacijski sistem razpoložljiv državam članicam oz. pogodbenicam Konvencije STP. Velik delež pošiljk blaga, ki v tranzitu

prečkajo območje Skupnosti po železnici, morju in zraku ni vključen v NCTS, zato Komisija nima celovitega nadzora nad vsemi pošiljkami blaga v tranzitu.

Dejstvo, da velik delež pošiljk blaga tranzitira območje Skupnosti po železnici, morju in zraku izven NCTS, je uspeh različnih gospodarskih lobijev, ki imajo vpliv na uradnike Komisije, ki so odgovorni za pripravo in sprejem evropske carinske zakonodaje. Navsezadnje ima transport blaga po morju in železnici tudi naravovarstvene učinke. Manj tovornjakov na cesti pomeni manj onesnaževanja ozona z ogljikovim dioksidom (Bokoch, Torello, Popescu, Onica-Chipea, Brie & Popa, 2011, str. 180).

Eden izmed vplivnih gospodarskih lobijev v železniškem transportu je združenje CER (angl. *The Community of European Railway and Infrastructure Companies*), ki je sestavljeno iz več kot 70-ih javnih in zasebnih železniških družb, ki skupaj pokrivajo več kot 60% evropske železniške infrastrukture in več kot 80% vsega evropskega transporta v tovornem železniškem prometu. Predstavniki CER-a se sestajajo z Komisijo in predstavniki carinskih administracij držav članic na letni ravni z namenom izmenjave informacij glede sprememb na zakonodajnem področju (carinsko področje in področje železniškega transporta), reševanja operativnih zadev in ostalega, kar imata skupnega carina in železniške družbe.

Vpliven gospodarski lobi v pomorskem transportu predstavlja združenje ECSA (angl. *European Community Shipowners' Association*), ki združuje evropske ladijske prevoznike z namenom, da brani svoje interese v postopku priprave in sprejema evropske carinske zakonodaje. Združenje ECSA je na primer aktivno sodelovalo pri pripravi evropske Uredbe 1875, ki je v evropsko carinsko zakonodajo uvedla AEO institut ter varnostno-varstveno analizo tveganja za vse vrste transporta blaga.

V letalskem transportu igra pomembno vlogo Združenje evropskih letalskih prevoznikov (angl. *AEA-Association of European Airlines*), ki združuje 30 evropskih letalskih prevoznikov. Tako kot železniški lobij za tranzitne pošiljke preko območja Skupnosti po železnici in pomorski lobi za tranzitne pošiljke preko območja Skupnosti po morju je tudi letalski lobi za tranzitne pošiljke preko območja Skupnosti po zraku poskrbel za to, da vložitev tranzitne deklaracije v NCTS sistem ni obvezna, ko se blago prevaža po zraku, zato Komisija nima učinkovitega nadzora nad celotno količino in vrsto blaga v tranzitu preko območja EU. Evropska carinska zakonodaja omogoča železniškim, pomorskim in letalskim prevoznikom, da v tranzitu preko območja Skupnosti prevažajo neskupnostno blago po poenostavljenem postopku, kar pomeni, da lahko tovorni list uporabijo kot tranzitno deklaracijo.

3.2 Evropski izvozni carinsko-informacijski sistem

ECS sistem je carinsko informacijski sistem, ki elektronsko podpira izvozni carinski postopek od trenutka, ko je vložena izvozna carinska deklaracija do trenutka, ko blago dejansko izstopi iz EU.

Tako kot tranzitni je tudi izvozni postopek za skupnostno blago, ki se iz območja Skupnosti izvaža v tretje države, informacijsko enako predpisan v vseh 28-ih državah članicah EU. Iz fiskalnega vidika je izvozni postopek manj zanimiv kot tranzitni ali uvozni postopek, saj pri izvoznem postopku carina ne pobira dajatev.

Kljub temu, da je izvozni postopek fiskalno manj zanimiv, pa ne gre zanemariti njegove pomembnosti pri zagotavljanju carinskega nadzora skupnostnega blaga iz vidika vračila davka na dodano vrednost kot nacionalne dajatve (Glasilo Carinske uprave Republike Slovenije št. 20, interno gradivo). Ena od nalog carine pri izvoznem postopku je ta, da kontrolira ali je blago dano v izvoz dejansko tudi zapustilo območje Skupnosti. To je pomembno zaradi možnosti oškodovanja nacionalnega državnega proračuna zaradi neplačevanja davka na dodano vrednost, ko na primer izvoznik uveljavlja pravico do povračila vstopnega davka na dodano vrednost in mu je znesek le-tega tudi dejansko povrnjen na njegov transakcijski račun, medtem ko blago pa lahko dejansko ostane na domače trgu in se ponovno proda na domačem trgu (ne izstopi iz Skupnosti).

3.2.1 Temeljne dejavnosti evropskega izvoznega carinsko-informacijskega sistema v rednem in poenostavljenem postopku

Izvozni carinski postopek je namenjen skupnostnemu blagu, ki zapušča carinsko območje Skupnosti. Od 1. julija 2009 morajo biti vse izvozne carinske deklaracije vložene v elektronski obliki. V nadaljevanju so predstavljene temeljne dejavnosti evropskega izvoznega carinsko-informacijskega sistema (angl. *Export Control System* - ECS), med katere sodi tudi postopek pasivnega oplemenitenja.

3.2.1.1 Proces na uradu izvoza

Urad izvoza je carinska izpostava, pri kateri se vloži izvozna deklaracija v ECS. Urad izvoza je poleg odgovornosti za sprejem in potrditev izvozne deklaracije v ECS-u zadolžen tudi za podelitev MRN številke izvozni deklaraciji in kontrolo blaga ter spremljajočih dokumentov (urad izvoza preverja tudi ali je blago, ki je bilo vneseno v izvozni postopek podvrženo prepovedim in omejitvam). Zaradi hitrejšega pretoka mednarodnih tokov blaga na mejnih prehodih je urad izvoza zadolžen za izvajanje analize tveganja (varnostno-varstvena analiza tveganja in druge ustrezne kontrole in analize tveganja; člen 592e Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454).

Izvozna deklaracija se vloži pri carinskem uradu, ki je pristojen za nadzor v kraju, kjer ima izvoznik blaga svoj sedež (krajevno pristojni urad), ali na kraju, kjer je blago zapakirano ali naloženo za izvoz (člen 161/5 Carinskega zakonika (Uredba 2913)).

3.2.1.2 Proces na uradu izstopa

Urad izstopa je carinska izpostava, kateri je predloženo blago in spremljajoči dokumenti v izvoznem postopku pred izstopom iz carinskega območja Skupnosti. Tudi urad izstopa ima pravico pregledati blago in spremljajoče dokumente, če na podlagi predloženih dokumentov ali drugih parametrov analize tveganja oceni, da obstaja določeno tveganje, da blago, ki je deklarirano ne ustreza dejansko naloženemu blagu na prevoznem sredstvu. Ko urad izstopa prepusti izvozno pošiljko v izstop, pošlje uradu izvoza najkasneje isti dan, ko pošiljka izstopi iz Skupnosti, sporočilo IE518 ("Rezultati kontrole"), da je pošiljka zapustila carinsko območje Skupnosti.

3.2.1.3. Pošiljanje poizvedb za izvozne pošiljke

Če urad izvoza od urada izstopa ne pridobi sporočila IE518 ("Rezultati kontrole") v roku 90-ih dni od dneva prepustitve izvozne pošiljke v izstop, lahko urad izvoza prične poizvedovalni postopek. Če urad izvoza od vložnika izvozne deklaracije pridobi informacijo, da je izvozna pošiljka blaga že izstopila iz carinskega območja Skupnosti, urad izvoza pa od urada izstopa še ni prejel sporočila IE518, lahko urad izvoza začne poizvedovalni postopek že pred iztekom 90-ih dni.

3.2.2 Učinkovitosti delovanja ECS iz vidika analize tveganja

3.2.2.1 Povezava izvoznega sistema s sistemom analize tveganja in bazo podatkov za carinske odločbe

Sistem ECS je povezan s sistemom analize tveganja na način, da se cariniku na računalniškem ekranu pri določenih izvoznih deklaracijah prikaže napotek, da je potrebno izvozno pošiljko blaga pregledati. Evropska carinska zakonodaja določa, da mora vsaka izvozna deklaracija vsebovati tudi varnostno-varstvene podatke za namene izvajanja elektronske analize tveganja. Sistem ECS je torej povezan s sistemom analize tveganja za skupnostne napotke.

Sistem ECS mora biti povezan s sistemom carinskih odločb v delu, ki se nanaša na hišno carinjenje pri izvozu. Hišno carinjenje pri izvozu pomeni, da lahko izvoznik sam odpremlja blago v izvozni postopek direktno iz svojih poslovnih prostorov brez predhodne predložitve blaga carini. V dovoljenje za hišno carinjenje pri izvozu carinski organ navede

t.i. odobrene lokacije iz katerih je izvozniku dovoljeno odpremljati blago v izvozni postopek. Tako mora sistem ECS pri vsaki izvozni deklaraciji, v kateri je navedena odobrena lokacija, preveriti ali je zadevna lokacija navedena v dovoljenju za hišno carinjenje pri izvozu ali ne.

Tabela 3: Poslovna statistika ECS postopkov - od junij 2013 do maj 2014 – analiza tveganja

	1	2	3	4	$5=(2+3+4)/1*100$
Mesec	Začeti izvozni postopki	Izvozi z rezultatom analize tveganja tipa 'D'	Izvozi z rezultatom analize tveganja tipa 'E'	Izvozi z rezultatom analize tveganja tipa 'Z'	Delež izvozov z rezultatom analize tveganja/začeti izvozi (v %)
Junij	34350,00	151,00	3,00	0,00	0,45
Julij	26610,00	129,00	0,00	0,00	0,47
Avgust	21602,00	88,00	0,00	0,00	0,41
September	24587,00	81,00	0,00	0,00	0,33
Oktober	27200,00	122,00	0,00	0,00	0,45
November	24236,00	67,00	0,00	0,00	0,28
December	23028,00	50,00	0,00	0,00	0,22
Januar	20728,00	51,00	0,00	0,00	0,25
Februar	23097,00	53,00	0,00	0,00	0,23
Marec	25545,00	60,00	0,00	0,00	0,23
April	27397,00	50,00	1,00	0,00	0,19
Maj	24914,00	36,00	0,00	0,00	0,14
	303294,00	938,00	4,00	0,00	0,31

LEGENDA:

- Vrednost 'D': potrebno je takojšnje ukrepanje urada izvoza. ECS predlaga pregled blaga v uradu izvoza.
- Vrednost 'E': pregled je treba opraviti v drugem carinskem uradu, udeleženi v izvoznem postopku (urad izstopa).
- Vrednost 'Z': nobene analize tveganja ni mogoče opraviti.

Vir: Evropska Komisija, 2011, str. 36.

Na podlagi pridobljenih podatkov iz slovenskega ECS sistema sem ugotavljal učinkovitost izvajanja analize tveganja v ECS sistemu (glej Tabela 3). Za obdobje junij 2013 do maj 2014 je bilo pridobljeno število vseh začetih izvoznih postopkov z uradom izvoza v Republiki Sloveniji (303.294 izvoznih postopkov) in število tistih izvoznih deklaracij, pri katerih se je na podlagi varnostno varstvene analize tveganja prožil napotek za ukrepanje (938 izvoznih postopkov).

Na podlagi zgoraj navedenih podatkov je bilo ugotovljeno, da se je izmed 303.294 začetnih izvoznih postopkih v obdobju med mesecem junij 2013 in maj 2014 sprožila varnostno-varstvena analiza tveganja le pri 938 izvoznih postopkih, kar pomeni, da se je varnostno-varstvena analiza tveganja prožila v zadevnem obdobju le pri 0,31% vseh začetih izvoznih postopkov.

3.2.2.2 Povezava izvoznega sistema s sistemom EORI/AEO

Izvozni sistemi ECS po državah članicah morajo biti povezani z evropsko centralno bazo podatkov EORI števil. V vsaki ECS izvozni deklaraciji, katere oblika in vsebina je predpisana za vse države članice enako, sta deklarirana izvoznik in prevoznik blaga.

Avtomatizirani izvozni sistem v vsaki državi članici posebej bi moral delovati na način, da elektronski sistem pred sprejetjem carinske deklaracije preveri točnost in veljavnost prijavitelne EORI številke za vse akterje v izvozni deklaraciji.

3.2.2.3 Izstop blaga iz EU, ki ni nadzorovan s strani izvoznega carinsko-informacijskega sistema

V praksi obstajajo primeri, ko se skupnostno blago iznaša iz območja Skupnosti brez da bi za takšno blago bila vložena izvozna deklaracija v ECS sistem. Praviloma je na podlagi evropske carinske zakonodaje potrebno za vsako skupnostno blago, ki se iznaša iz območja Skupnosti, vložiti izvožno deklaracijo v ECS sistem. Izjema so pošiljke blaga, ki po notranjem tranzitu (T2 postopek) zapuščajo območje Skupnosti.

Notranji tranzit pomeni gibanje skupnostnega blaga od enega do drugega kraja na carinskem območju Skupnosti, ne da bi pri prečkanju ozemlja tretje države spremenilo svoj carinski status. Notranji tranzit je dnevni pojav predvsem v cestnem prometu, ko se skupnostno blago iznaša iz območja Skupnosti brez da bi takšen izstop blaga bil nadzorovan v ECS-u.

Drugi takšen primer, ko blago izstopa iz območja Skupnosti in za takšen izstop ni vložena izvozna deklaracija v ECS sistem, je primer linijskega ladijskega prevoza. Linijski ladijski prevoz je prevoz skupnostnega blaga v pomorskem transportu, ko ladja zapusti evropsko

pristanišče, izpluje v mednarodne vode in pripluje v drugo evropsko pristanišče. Tako kot notranji tranzit v cestnem prometu imajo tudi t.i. linijski ladijski prevozi v pomorskem prometu pravno podlago v evropski carinski zakonodaji.

Pri izstopu blaga iz EU, ki ni nadzorovan s strani ECS-a (ne vloži se izvozne deklaracije) velja, da je zanj kljub temu potrebno prijaviti varnostno-varstvene podatke. To mora stranka storiti z vložitvijo t.i. izstopne skupne deklaracije, ki jo v elektronski obliki pošlje v carinsko informacijski sistem. V letu 2006 je bila izdana Uredba 1875, s katero je pričelo veljati pravilo, da je potrebno za vsako pošiljko blaga, ki izstopa iz območja Skupnosti, prijaviti določene podatke (t.i. varnostno-varstvene podatke) v elektronski obliki. To pomeni, da je potrebno vložiti izstopno skupno deklaracijo v carinsko informacijski sistem.

V Sloveniji se izstopne skupne deklaracije vlagajo v ECS sistemu.

3.3 Evropski vstopni carinsko-informacijski sistem ICS

V letu 2006 je bila izdana Uredba 1875, s katero je pričelo veljati pravilo, da je potrebno za vsako pošiljko blaga, ki vstopa v območje Skupnosti, prijaviti določene podatke v carinsko informacijski sistem. To pomeni, da je potrebno za vsako pošiljko blaga, ki vstopa v območje Skupnosti po cesti, zraku, morju ali železnici, vložiti vstopno skupno deklaracijo, na podlagi katere se izvaja t.i. varnostno-varstvena analiza tveganja. V ta namen je bil zgrajen sistem ICS, katerega ne smemo enačiti z elektronskim sistemom za sproščanje blaga v prosti promet, ki pomeni sistem za uvoz blaga v pravem pomenu besede, kjer je potrebno plačati uvozne dajatve za blago iz tretjih držav. Sistem sproščanja blaga v prosti promet je povsem prepuščen nacionalni domeni. To pomeni, da se posamezne države članice same odločajo o tem, kako bodo imele zgrajen sistem za uvoz blaga (sistem za pobiranje uvoznih dajatev), medtem ko specifikacije za izgradnjo ICS sistema (le nadzor vstopa blaga v Skupnost, ne pa tudi pobiranje uvoznih dajatev) narekuje Komisija.

3.3.1 Temeljne dejavnosti sistema za nadzor vstopa blaga

Blago (s skupnostnim in neskupnostnim statusom), ki se vnese na carinsko območje Evropske skupnosti mora biti zajeto z vstopno skupno deklaracijo. To velja tudi za blago, naloženo na ladji oz. letalu, ki prihaja v Evropsko skupnost, vendar se ne raztovori in ni namenjeno za vstop v Evropsko skupnost ter blago, ki se v cestnem ali železniškem prometu prepelje čez ozemlje tretje države.

Vstopna skupna deklaracija se ne vloga za uvoz električne energije, blago, ki v Skupnost vstopa po cevovodih, pisma, razglednice in ostalo blago, ki se giblje v skladu s pravili Svetovne poštne zveze, blago v osebni prtljagi potnika, blago, zajeto z zvezkom ATA ali

CPD⁵ dokumentom, blago, ki se giblje na podlagi obrazca 302 in ostalo blago na podlagi 181.c člena Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454).

Rok za vložitev vstopne skupne deklaracije se razlikuje glede vrste prevoza:

- v pomorskem prometu:
  - a) za tovor v zabojnikih na ladjah najmanj 24 ur pred natovarjanjem v pristanišču odhoda;
  - b) za razsuti/zbirni tovor: najmanj 4 ure pred prihodom v prvo pristanišče na carinskem območju Skupnosti;
- v zračnem prometu:
  - a) pri poletih na kratke razdalje (polet, ki traja manj kot štiri ure od zadnjega letališča odhoda v tretji državi do prihoda na prvo letališče Skupnosti) vsaj do dejanskega vzleta letala;
  - b) pri poletih na dolge razdalje: najmanj 4 ure pred prihodom na prvo letališče na carinskem območju Skupnosti;
- v železniškem prometu: najmanj 2 uri pred prihodom v carinski urad vstopa na carinskem območju Skupnosti;
- v cestnem prometu: najmanj 1 uro pred prihodom v carinski urad vstopa na carinskem območju Skupnosti.

3.3.1.1 Proces na uradu vstopa

Vstopna skupna deklaracija se vloži v carinskem uradu prvega vstopa s sporočilom IE315 ("Vstopna skupna deklaracija"), ali na carinskem uradu, ki ni urad prvega vstopa. V tem primeru s sporočilom IE301 ("Vstopna skupna deklaracija poslana uradu vstopa") pošlje vstopno skupno deklaracijo carinski urad vložitve carinskemu uradu vstopa. Sprejem vstopne skupne deklaracije je avtomatiziran postopek, v katerem računalnik evidentira podatke v ICS, ki samodejno preveri veljavnost vstopne skupne deklaracije. Če je le-ta veljavna, ji sistem samodejno dodeli MRN, ki jo sporoči vložniku vstopne skupne deklaracije s sporočilom IE 328 ("MRN dodeljen"). Če vstopna skupna deklaracija ni veljavna, sistem to s sporočilom IE 316 ("Zavrnitev vstopne skupne deklaracije") sporoči vložniku in navede razloge za zavrnitev.

Če se pri carinskem uradu prvega vstopa želi vložiti vstopno skupno deklaracijo in carinsko deklaracijo za carinski postopek (npr. sprostitev blaga v prost promet ali tranzitni postopek), se to izvede skupaj z vložitvijo carinske deklaracije, ki vsebuje varstvene in varnostne podatke.

Urad vstopa je odgovoren za sprejem oz. evidentiranje vstopne skupne deklaracije v ICS-u. Ko se vstopna skupna deklaracija evidentira v ICS, sistem samodejno določi tveganja in

---

⁵ Carinski dokument za začasni uvoz motornih vozil v Skupnost.

carinik opravi morebitno dodatno analizo zaradi odločanja o pregledu blaga. Če se carinik odloči za pregled blaga, le-tega opravi, evidentira rezultate kontrole – preverjanja v ICS in odobri vstop blaga v Skupnost.

3.3.1.2 Posebnosti v železniškem, pomorskem in zračnem prometu

V železniškem prometu se lahko blago v tranzitnem postopku prevaža le na podlagi tovarnega lista CIM, če prevoznik od carinskega organa pridobi ustrezno dovoljenje. Takrat se tovorni list CIM uporablja kot tranzitna deklaracija. Če se kot tranzitna deklaracija uporabi tovorni list CIM, je vložitev vstopne skupne deklaracije kljub temu obvezna.

Če se blago natovori na plovilo v več pristaniščih v tretjih državah in je predpisan rok za vložitev vstopne skupne deklaracije pred natovarjanjem na plovilo, se vstopna skupna deklaracija vloži za vsako pristanišče natovarjanja posebej (ne le za zadnje).

Kadar plovilo ali letalo pristane v več kot enem pristanišču ali na več kot enem letališču na carinskem območju Evropske skupnosti, se vstopna skupna deklaracija vloži v carinskem uradu prvega vstopa za vse blago, ki se prevaža. V carinskem uradu naslednjega vstopa se vstopna skupna deklaracija ne vloži.

Ne glede na to, ali se v pomorskem oz. zračnem prometu pri prvem carinskem uradu vstopa ne raztovori nič blaga ali pa samo del blaga, se v tem carinskem uradu vloži vstopna skupna deklaracija za vse blago, ki vstopa na carinsko območje Evropske skupnosti.

Če ladja ali letalo po pristanku v pristanišču ali na letališču Evropske skupnosti pristane v pristanišču ali na letališču v tretji državi, se ob ponovnem pristanku v EU vloži vstopna skupna deklaracija za vse blago, ki vstopa v Evropsko skupnost, in ne samo za blago, ki je natovorjeno v tej tretji državi.

3.3.2 Učinkovitost delovanja sistema za nadzor vstopa blaga z vidika analize tveganja

3.3.2.1 Povezava sistema za nadzor vstopa blaga s sistemom analize tveganja

Sistem ICS je prvenstveno zgrajen z namenom izvajanja analize tveganja. To pomeni ugotavljanja rizičnih pošiljk, ki vstopajo v območje Skupnosti (rizične pošiljke orožja, kemikalij, atomska bomba, ipd). Sistem ICS je povezan s sistemom analize tveganja, ki je v domeni Komisije (*CRC Profiles*) – glej točko 2.2.2.

Tabela 4: Poslovna statistika ICS postopkov - od julij 2013 do maj 2014 – analiza tveganja

	1	2	3	4	5	6	$7=(2+3+4+5+6)/1*100$
Mesec	Število vstopnih skupnih deklaracij vloženih v uradu prvega vstopa (VSD)	VSD z rezultatom analize tveganja tipa 'A'	VSD z rezultatom analize tveganja tipa 'B'	VSD z rezultatom analize tveganja tipa 'C'	VSD z rezultatom analize tveganja tipa 'Z'	VSD z rezultatom analize tveganja tipa '0'	Delež VSD z rezultatom analize tveganja/vsi VSD (v %)
Julij	3981,00	0,00	3,00	1,00	0,00	55,00	1,48
Avgust	4504,00	0,00	11,00	4,00	0,00	161,00	3,91
Sept	2616,00	0,00	13,00	3,00	0,00	113,00	4,93
Okt	3115,00	0,00	23,00	17,00	0,00	98,00	4,43
Nov	3078,00	0,00	11,00	2,00	0,00	64,00	2,50
Dec	3300,00	0,00	6,00	0,00	0,00	66,00	2,18
Januar	3809,00	0,00	4,00	0,00	0,00	50,00	1,42
Feb	4242,00	0,00	5,00	9,00	0,00	49,00	1,48
Marec	3860,00	0,00	1,00	1,00	0,00	143,00	3,76
April	2971,00	0,00	5,00	2,00	0,00	82,00	2,99
Maj	3998,00	0,00	4,00	3,00	0,00	110,00	2,93
	39474,00	0,00	86,00	42,00	0,00	991,00	2,83

LEGENDA:

- Vrednost 'A': prvi urad vstopa posreduje vstopno skupno deklaracijo naslednjemu uradu vstopa. Vrednost 'B' pomeni, da mora prvi urad vstopa takoj ukrepati.
- Vrednost 'C': prvi urad vstopa posreduje vstopno skupno deklaracijo vsem naslednjim uradom vstopa.
- Vrednost 'Z': pregled blaga mora opraviti prvi urad vstopa, a zaradi nedostopnosti sistema le-tega urad prvega vstopa ni bil v stanju storiti, zato posreduje vstopno skupno deklaracijo naslednjemu uradu vstopa, da to stori.

Vir: Evropska Komisija, 2012a, str. 85.

Na podlagi pridobljenih podatkov iz slovenskega ICS sistema sem ugotavljal učinkovitost izvajanja analize tveganja v ICS sistemu (glej Tabelo 4). Za obdobje julij 2013 do maj 2014 je bilo pridobljeno število vseh vstopnih skupnih deklaracij z uradom prvega vstopa v

Republiki Sloveniji (303.294 izvoznih postopkov) in število tistih vstopnih skupnih deklaracij, pri katerih se je na podlagi varnostno varstvene analize tveganja prožil napotek za ukrepanje (938 izvoznih postopkov).

Na podlagi zgoraj navedenih podatkov je bilo ugotovljeno, da se je izmed 39.474 vstopnih skupnih deklaracij v obdobju med mesecem junij 2013 in maj 2014 sprožila varnostno-varstvena analiza tveganja le pri 1.119 vstopnih skupnih deklaracijah, kar pomeni, da se je varnostno-varstvena analiza tveganja prožila v zadevnem obdobju le pri 2,83 % vseh vstopnih skupnih deklaracij.

3.3.2.2 Povezava sistema za nadzor vstopa blaga z bazo podatkov za carinske odločbe

Carinske odločbe se večinoma navezujejo na točno določene carinske postopke, medtem ko je sistem ICS namenjen izključno izvajanju varnostno-varstvene analize tveganja pred vstopom blaga v EU. Zaradi slednjega ICS sistem ni v nobenem smislu povezan s sistemom carinskih odločb.

3.3.2.3 Povezava sistema nadzora za vstop blaga s sistemom EORI/AEO

V vstopni skupni deklaraciji se med drugim pojavi tudi podatek o pošiljatelju, prejemniku, prevozniku in osebi, ki pošilja vstopno skupno deklaracijo (na primer ladijski agent). Če kdorkoli od navedenih akterjev razpolaga s veljavno EORI številko, mora biti le-ta tudi prijavljena v vstopni skupni deklaraciji in ICS sistem se mora povezati s sistemom EORI z namenom, da preveri obstoj in veljavnost zadevne EORI številke.

3.3.2.4 Vstop blaga v EU, ki ni nadzorovan s strani sistema nadzora vstopa blaga

Obstajajo določene vrste blaga, ki niso nadzorovane v ICS sistemu, kot na primer vstop elektrike, plina, navadne pošte, vojaškega orožja ipd. Prav tako v ICS-u ni nadzorovano tisto blago, za katerega se takoj ob vstopu v EU vloži tranzitna deklaracija, saj predpisi dovoljujejo, da se podatki, ki se predložijo v okviru tranzitnega NCTS postopka, lahko uporabijo kot vstopna skupna deklaracija, če tranzitna deklaracija vsebuje vse podatke, ki se zahtevajo za vstopno skupno deklaracijo in če je izpolnjen predpisan časovni rok za vložitev takšne deklaracije. Če so izpolnjeni vsi naštetih pogoji, se šteje, da je bila vstopna skupna deklaracija vložena tudi če je bilo blago prepuščeno v tranzitni postopek zunaj območja Skupnosti.

4 IZVAJANJE PREPOVEDI IN OMEJITEV TER ENOTNO OKNO

Prepovedi in omejitve na carinskem področju predstavljajo vrsto področij, ki so urejena bodisi z nacionalno bodisi z evropsko zakonodajo. V nadaljevanju so opisana pomembnejša področja prepovedi in omejitev in njihova vpetost v carinske postopke. V tem poglavju bom na podlagi proučitve zakonodaje in specifikacij trans-evropskih carinskih informacijskih sistemov poskusil ugotoviti, kje se nahajajo največje slabosti elektronskih trans-evropskih carinskih informacijskih sistemov iz vidika področja prepovedi in omejitev in podal predloge za izboljšanje le-teh.

4.1 Zaščita pravic intelektualne lastnine

Področje zaščite pravic intelektualne lastnine in vlogo carinskih organov pri tem ureja Uredba (EU) št. 608/2013 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 12. Junija 2013 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov (Ur. l. EU št. L 181/15). Carina je prvi regulatorni organ, ki se na zunanji meji EU, EU pristaniščih oz. EU letališčih sreča z blagom, zato je smiselno, da pri preprečevanju trženja blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, vlogo pri zaščiti pravic intelektualne lastnine odigra prav carinski organ.

4.1.1 Ukrepi carinskega organa za zaščito intelektualne lastnine

V primeru, da ima carina sum kršitve pravice intelektualne lastnine, carina lahko prekine prepustitev blaga v carinski postopek, ga zadrži ali celo uniči.

Med najpogostejše pravice intelektualne lastnine uvrščamo patent, znamko ter avtorsko pravico (Potočnik & Bohinc, 2004, str. 271). V mednarodni trgovini blaga poznamo mnogo proizvajalcev, ki imajo svoj proizvod ali blagovno znamko zaščiten s patentom ali avtorsko pravico. Takšen proizvajalec, če želi, da carina ukrepa za zaščito njegovih pravic intelektualne lastnine, mora carinskemu organu poslati zahtevo v formalni obliki, da se v državi članici v kateri se zahteva ukrepanje carinskih organov, sproži postopek za ugotovitev, ali je bila kršena pravica intelektualne lastnine.

Carinski organ je dolžan preveriti, ali zahtevki vsebuje vse z Uredbo 608 /2013 predpisane informacije (pravico ali pravice intelektualne lastnine, ki se bodo uveljavljale, informacije, ki so potrebne, da lahko carinski organ brez težav prepozna zadevno blago, ipd.) in ob izpolnjevanju vseh predpisanih pogojev osebi, ki vloži zahtevek, izda odločbo s katero se carina zavezuje, da bo ukrepala zoper blago, glede katerega obstaja sum, da krši določene pravice intelektualne lastnine.

Carina lahko prekine prepustitev blaga oz. ga zadrži tudi če proizvajalec oz. imetnik intelektualne lastnine ne vložil zahteve za zaščito pravic intelektualne lastnine. V takem primeru carina pozove imetnika pravice intelektualne pravice, da vložil zahtevo in carina izda odločbo, zatem lahko carina potem blago uniči. V primeru, da carina ne najde osebe upravičene do vložitve zahteve v zvezi z domnevno kršitvijo pravic intelektualne lastnine oz. da imetnik pravice intelektualne lastnine ne vložil zahtevka, carina preneha zadrževati blago in ga prepusti.

4.1.2 Sistem COPIS

Komisija se je odločila da bo informatizirala tudi postopek izdaje odločbe za varstvo pravic intelektualne lastnine. To pomeni, da je razvila carinski elektronski sistem z imenom COPIS, katerega namen je sprejem zahtevka in izdaja odločbe za varstvo pravic intelektualne lastnine v elektronski obliki.

Velikokrat se v strokovnih carinskih krogih pojavljajo dileme o smotrnosti povezovanja ločenih carinskih informacijskih sistemov med seboj. Povezovanje informacijskih sistemov je nujno potrebno, saj interakcija med informacijskimi sistemi lahko pripomore k hitrejšemu poslovnemu procesu, večji transparentnosti podatkov, bolj učinkovitemu izvajanju analize tveganja, itd.

Smotrnost interakcije med informacijskimi sistemi velja tudi za sistem COPIS, ki bi lahko bil povezan s sistemom EOS. V sistemu COPIS bi obstajala lista vseh tistih podjetij, ki se v postopku zaščite pravic intelektualne lastnine znajdejo kot kršitelj (npr; špeditersko podjetje, ki uvaža ponarejene mobilne telefone znamke Nokia), medtem ko bi sistem EOS v fazi obravnave zahtevka preverjal, ali se vložnik zahtevka za AEO certifikat nahaja na prej omenjeni listi ali ne.

4.2 Sodelovanje carine z drugimi organi nadzora

Carina pri svojem delu velikokrat sodeluje z drugimi organi nadzora. Na določenih področjih, kjer carina sodeluje z drugimi organi nadzora, Komisija državam članicam daje pristojnost, da nadzor nad vstopom, tranzitom oz. izstopom določenih vrst blaga uredijo v nacionalni zakonodaji. Ker imajo lahko države članice določena področja nadzora blaga urejena po nacionalni zakonodaji, je pristope nadzora in učinkovitost le-teh po posameznih državah članicah težko primerjati med seboj.

4.2.1 Carinski nadzor vstopa fitofarmaceutskih sredstev v EU

Fitofarmaceutska sredstva so snovi oz. pripravki, ki so namenjena za varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi, ohranjanje in rast rastlin (npr. razna škropila, gnojila za različne rastline; npr. Substral).

Evropski Svet je sprejel Direktivo z dne 15. Julija 1991 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet (91/414/EGS) (UL L 230, 19.8.1991), ki ureja nadzor fitofarmaceutskih sredstev v komercialni obliki na območju Skupnosti, vendar zadevna direktiva nikjer ne opredeljuje vloge carine pri tem. Na primer Republika Slovenija ima področje nadzora uvoza fitofarmaceutskih sredstev urejeno na nacionalni ravni z Zakonom o fitofarmaceutskih sredstvih in Pravilnikom o določitvi mejnih prehodov za promet s fitofarmaceutskimi sredstvi in postopkih nadzora pri njihovem vnosu (v nadaljevanju "Pravilnik FSS").

5. člen Pravilnika FSS določa, da morajo uvozniki, prevozniki ali njihovi zastopniki o prispetju pošiljk fitofarmaceutskih sredstev obvestiti fitosanitarnega inšpektorja, kateri mora imeti neoviran dostop do vsakega dela pošiljke, carina pa ne sme začeti s postopkom za začetek carinsko dovoljene rabe ali uporabe (razen tranzitnega postopka), dokler fitosanitarni inšpektor ne dovoli vstopa zadevnega blaga na območje EU. Fitosanitarni inšpektor pregleda pošiljko blaga in dovoli ali zavrne uvoz. Na carinsko deklaracijo fitosanitarni inšpektor vpiše podatke o kraju in datumu pregleda, ki morajo biti podpisane in overjene z žigom fitosanitarne inšpekcije.

Na tem mestu želim poudariti, da morajo države članice pri urejanju carinskega nadzora blaga na nacionalni ravni še vedno upoštevati usmeritve v odločbi Komisije o e-carini, da se morajo vsi podatki iz carinske deklaracije izmenjevati v elektronski obliki. Kakršnikoli zaznamki, vpisi ali ročni žigi kateregakoli organa nadzora ne vzpodbujajo elektronskega poslovanja in ni v skladu z odločbo Komisije o e-carini.

Kljub temu, da se pričujoče magistrsko delo nanaša na evropske okvirje carinskega nadzora in ne na nacionalno raven, želim poudariti, da so v trans-evropskih carinskih informacijskih sistemih v okviru šifer predvidene tudi funkcije za nacionalne ukrepe.

Šifre za nacionalne ukrepe pomenijo besedne ali številčne (ali kombinacija obeh) oznake v carinski deklaraciji za na primer označitev spremljajočih dokumentov k deklaraciji. Šifre za nacionalne ukrepe oz. spremljajoče dokumente pozna sistem NCTS za tranzit blaga in sistem ICS za vlaganje vstopnih skupnih deklaracij.

Zaradi transparentnega vodenja vstopa, izstopa in tranzita fitofarmacevtskih sredstev na območju Skupnosti bi moral biti v NCTS in ICS sistemu vpis šifre za dovoljenje pristojnega organa, ki odobri vstop fitofarmacevtskih sredstev na območje EU, obvezen.

4.2.2 Carinski nadzor vstopa sadja in zelenjave v EU

Sadje in zelenjava iz tretjih držav se lahko uvozi v EU pod pogojem, da izpolnjuje tržne standarde, ki jih predpisuje 113(a) člen Uredbe 1234/2007 z dne 22. oktobra 2007 o vzpostavitvi skupne ureditve kmetijskih trgov in o posebnih določbah za nekatere kmetijske proizvode (Ur. l. EU št. 299/1). Področje uvoza sadja in zelenjave je eno izmed področjih, kjer igra carina pomembno vlogo pri varovanju zdravja ljudi. Carina je namreč prva, ki na območju EU pride v stik s sadjem in zelenjavo iz tretjih držav.

Za sadje in zelenjavo iz tretjih držav velja, da mora izpolnjevati t.i. tržne standarde (npr; na etiketi mora biti navedena država porekla), če želi priti na notranji trg EU.

Ugotavljanje ali sadje in zelenjava iz tretjih držav izpolnjuje tržne standarde izvaja inšpekcijski organ posamezne države članice, ki je pristojen za to področje. Na primer v Sloveniji to počne fitosanitarni inšpektor iz področja kontrole kakovosti. Če inšpekcijski organ ugotovi, da sadje in zelenjava iz tretjih držav izpolnjuje tržne standarde, izda t.i. potrdilo o skladnosti, ki je predpisano v Prilogi III Uredbe 1580/2007 z dne 21. decembra 2007 o določitvi izvedbenih pravil za uredbe Sveta (ES) št. 220/96, 2201/96, 1182/2007 v sektorju sadja in zelenjave (Ur. l. EU št. L 350/1, v nadaljevanju Uredba 1580). Slednje pomeni, da carina lahko dovoli uvoz sadja in zelenjave iz tretjih držav na notranji trg EU. Na tem mestu je potrebno jasno ločiti med tem, ali je na mejni carinski izpostavi, kjer pošiljka sadja in zelenjave iz tretjih držav vstopa na območje Skupnosti, le-ta vnesena v tranzitni postopek NCTS ali pa se za zadevno pošiljko vloži uvozna deklaracija.

Uredba 1580 v 12. členu predpisuje, da je potrdilo o skladnosti potrebno le za uvoz sadja in zelenjave v EU, ne pa tudi za tranzit, vendar to še ne pomeni, da NCTS sistemu ni potrebno vsebovati nobenih šifer za pošiljke sadja in zelenjave iz tretjih držav.

Komisija ni predpisala NCTS šifer za sadje in zelenjavo iz tretjih držav. NCTS bi namreč moral vsebovati šifro za sadje in zelenjavo iz tretjih držav, ki bi skupaj s sporočilom IE001 ("Obvestilo o predvidenem prispetju AAR") bila poslana namembnemu uradu. Omenjena šifra bi namembni urad (na primer v obliki napotka analize tveganja) opozorila na to, da se v tranzitnem postopku prevaža sadje in zelenjava iz tretje države in da je v primeru nadaljevalnega uvoznega postopka potrebno preveriti potrdilo o skladnosti s tržnimi standardi. Smiselno enako bi veljajo tudi za ICS sistem, ki prav tako ne vsebuje šifer za pošiljke sadja in zelenjave iz tretjih držav.

4.2.3 Carinski nadzor vstopa živali in proizvodov živalskega izvora v EU

Carinski nadzor vstopa živali in proizvodov živalskega izvora v EU je prav tako kot vstop sadja in zelenjave iz tretjih držav v EU, reguliran z evropsko zakonodajo.

Odločba Komisije 2002/349 o določitvi seznama proizvodov, ki morajo biti v skladu z Direktivo Sveta 97/78 pregledani na mejnih kontrolnih točkah navaja kateri proizvodi živalskega izvora morajo biti veterinarsko pregledani pred vstopom v EU. Ko veterinar pregleda pošiljko proizvodov živalskega izvora, izpolni t.i. obrazec Skupni veterinarski vstopni dokument (v nadaljevanju SVVD). Le-ta mora biti predložen carini, da lahko zadevna pošiljka vstopi na območje EU.

Obliko in vsebino SVVD predpisuje Uredba Komisije 136/2004 z dne 22. januar 2004 o postopkih za veterinarske preglede proizvodov, uvoženih iz tretjih držav, na mejnih kontrolnih točkah Skupnosti (Ur. l. EU št. L 21/11). Ta predpisuje, da morajo biti proizvodi živalskega izvora veterinarsko pregledani ne samo v primeru uvoza, temveč tudi v primeru tranzita (kar na primer za sadje iz zelenjavo iz tretjih držav ne velja).

Odločba Komisije 2002/349 namreč navaja tarifne oznake vseh proizvodov, ki morajo biti veterinarsko pregledani pred vstopom na območje EU. Tarifne oznake iz Odločbe Komisije 2002/349 bi morale biti integrirani v ICS in NCTS sistemu. Vsakič, ko bi bila vložena tranzita deklaracija v NCTS ali vstopna skupna deklaracija v ICS z deklarirano tarifno oznako iz Odločbe Komisije 2002/349, bi carinski delavec na podlagi avtomatske analize tveganja moral biti opozorjen, da je bila vložena deklaracija za blago za katerega je potreben veterinarski pregled. Carinik na meji bi tako bil s strani NCTS oz. ICS opozorjen, da zadevne pošiljke ne sme spustiti na območje EU, če le-ta ne bi imela dokumenta SVVD potrjenega s strani mejne veterinarske inšpekcije. V NCTS vpis tarifne oznake ni obvezen, vendar bi za tovrstno blago moral biti.

Pri carinskemu nadzoru vstopa živali na območje EU ločimo komercialne in nekomercialne premike živali.

Pri komercialnih premikih živali (npr. kamion krav ali prašičev za zakol) morajo živali prav tako biti pregledane s strani pristojne veterinarske inšpekcije na posebej za to določeni mejni izpostavi. Po veterinarskem pregledu pristojni veterinar izda oz. izpolni dokument SVVD (angl. *Common Veterinary Entry Document* - CVED) na podlagi katerega carina potem dopusti vstop živali na območje EU. Komisija ne vodi evidence vstopa živih živali iz tretjih držav v EU, saj ICS in NCTS sistem ne vsebujeta šifer za tovrstno blago. Analiza tveganja bi morala podpirati napotke carinikom na nivoju CRC-jev, torej vsakič ko bi se v carinski deklaraciji pojavila tarifna oznaka za žive živali bi se v

sistemu moral prožiti napotek carinskemu delavcu, da preveri ali je zadevna pošiljka podvržena veterinarskemu pregledu ali ne.

Za nekomercialne premike živali se štejejo na primer premiki hišnih živali. Evropska uredba 998/03 z dne 26. maja 2003 o zahtevah v zvezi z zdravstvenim varstvom živali, ki se uporabljajo za netrgovske premike hišnih živali in o spremembi Direktive Sveta 92/65/EGS (Ur. l. EU št. L 146/1, v nadaljevanju Uredba 998), določa, katere pogoje mora izpolnjevati hišna žival (npr; pes, mačka, dihur, itd.), če želi vstopiti na območje EU. Uredba 998 v Prilogi I jasno navaja za katere živali veljajo pogoji za vstop na območje EU, ki so veljavno veterinarsko spričevalo, da je bila žival cepljena proti steklini in jasno tetovirano čitljivo znamenje (na primer pri psih in mačkah so veterinarji včasih tetovirali večmestne identifikacijske številke na notranji strani ušesa, danes imajo psi že podkožne čipe, katere carina pred vstopom na območje EU prebere s čitalcem).

4.2.4 Preverjanje ustreznosti izdelkov iz tretjih dežel z veljavnimi predpisi na področju varnosti izdelkov

Carina pregleduje tudi blago, ki mora ustrezati predpisom iz področja varnosti izdelkov (tehnično blago: televizije, igrače, bela tehnika, ipd.). Gre za t.i. 'CE' oznako, katere prisotnost na izdelku preverja carina v sodelovanju z tržnim inšpektoratom. Področje nadzora tega področja ureja uredba 765/2008 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o določitvi zahtev za akreditacijo in nadzor trga v zvezi s trženjem proizvodov ter razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 339/93 (Ur. l. EU št. L 218/30). Carina obvesti tržni inšpektorat o pošiljkah brez 'CE' oznake. Če v treh dneh carina od tržnega inšpektorata ne dobi povratne informacije, carina prepusti takšno blago. V nasprotnem primeru zadrži pošiljko, kar pomeni pošlje nazaj prejemniku od koder je prišla ali gre v uničenje.

Carinik na račun ali drugi spremljajoči dokument pošiljke, ki ne ustreza zahtevam varnosti izdelkov, navede zaznamek „Nevaren proizvod – sprostitev v prosti promet ni dovoljena“ oz. „Proizvod ni skladen – sprostitev v prosti promet ni dovoljena“. Problem se pojavi, če je takšna pošiljka vnesena v tranzitni postopek do notranje izpostave EU. Namembni urad v notranjosti je s sporočilom IE001 sicer obveščen o prihodu pošiljke, vendar carinik na namembnem uradu ne bo vedel, da zadevne pošiljke ne sme sprostiti v prosti promet, če ga o tem ne bo obvestil NCTS sistem v obliki napotka analize tveganja ali v obliki druge za takšen situacije predvidene šifre.

Prav tako tudi vstopni carinski organi Skupnosti ne dobivajo elektronske najave tržnih inšpektoratov posameznih držav članic o zadevnih pošiljkah, da bi se povečala učinkovitost carinskih pregledov tovrstnega blaga.

4.2.5 Izdelki in materiali, ki prihajajo v stik z živili

Izdelki in materiali, ki prihajajo v stik z živili, so posoda, pribor, različne embalaže za živila, itd. Gre za to, da se ti izdelki proizvajajo v skladu z dobro proizvodnjo prakso na način, da v normalnih pogojih uporabe njihove sestavine ne prehajajo v živila na način, da bi ogrožalo zdravje ljudi.

Uredba Evropskega Parlamenta in Sveta (ES) št. 1935/2004 z dne 27. Oktobra 2004 o materialih in izdelkih, namenjenih za stik z živili (Ur. l. EU L 338/04), želi opozoriti na problem dajanja neustreznih materialov in izdelkov, ki prihajajo v stik z živili, na trg. Zadevna uredba državam članicam omogoča, da nadzor nad materiali in izdelki bolj podrobno uredijo na nacionalni ravni. Vsekakor mora biti pri nadzoru takih materialov oz. proizvodov prisotna za to pristojna institucija in ne carina. Na primer v Republiki Sloveniji je to Zdravstveni Inšpektorat Republike Slovenije.

Vsekakor mora uvoznik izdelkov ali materialov, ki prihajajo v stik z živili, ob vložitvi carinske deklaracije za sprostitev v prosti promet, pri pristojni inštituciji (na primer v Sloveniji na Zdravstveni Inšpektorat Republike Slovenije) vložiti zahtevo za pregled pošiljke, ki jo uvaža, da se ugotovi njena zdravstvena ustreznost. Če pristojna institucija pri pregledu pošiljke ugotovi nepravilnosti, sestavi zapisnik o pregledu in odredi ustrezen ukrep v skladu s svojimi pristojnostmi (npr. izdaja odločbe za prepoved uvoza in vrnitev pošiljke pošiljatelju). Vloga carine pa je tu, da taki pošiljki ne dovoli vstopa v EU, zato je komunikacija med carino in drugimi državnimi institucijami zelo pomembna.

4.3 Carinski nadzor na področju varstva narave in okolja

4.3.1 Carinski nadzor trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami

Mednarodna trgovina s prosto živečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami lahko predstavlja nevarnost za obstoj teh vrst. Nekatere živalske in rastlinske vrste so že na pragu izumrtja, zato se je oblikovala Konvencija CITES (angl. *the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*), katere namen je ohranjanje ogroženih vrst in urejanje trgovine z njimi. Konvencija CITES je bila podpisana v Washingtonu (zato se imenuje tudi Washingtonska konvencija) in šteje 181 držav podpisnic iz celega sveta, med katerimi je tudi EU.

EU je določbe Konvencije CITES vnesla v Uredbo Sveta (ES) št. 338/97 z dne 9. December 1996 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (Ur. l. EU št. L 61/1, v nadaljevanju Uredba 338/97), s katero je urejeno tudi postopanje carinskega organa v EU v zvezi z ohranjanjem živalskih in rastlinskih vrst.

Carinski nadzor trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami pomeni preverjanje uvoza, izvoza, ponovnega izvoza in tranzita živalskih in rastlinskih vrst pri prehodu meje Skupnosti, ki so razvrščene v štiri skupine (Priloga A, B, C, D Uredbe 338/97), pri čemer carinski organ preverja ali osebke živalskih oz. rastlinskih vrst spremlja ustrezno veljavno dovoljenje, ki ga izda upravni organ namembne države (v Sloveniji je to ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje). V primeru, da tega dovoljenja ni in ga deklarant ne predloži naknadno, lahko carinski organ blago zaseže.

Komisija ne zagotavlja spletne strani, na kateri bi bilo zabeleženo število prehodov in zasegov osebkov ogroženih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst po posameznih državah članicah. Elektronski podatki o številu uvozov, izvozov, ponovnih izvozov in tranzitov takšnih pošiljk bi omogočili bazo podatkov za analizo tveganja na evropski ravni, medtem ko bi se frekvenca prehodov zadevnih pošiljk preko posameznih mejnih prehodov lahko uporabljala za merjenje mednarodnih tokov tovrstnega blaga (npr; kateri mejnih prehodi so bolj/manj obremenjeni z CITES osebki) ter nudila podatke Europol-u, WCO-ju ter CITES sekretariatu za njihove potrebe. Europol (angl. *European Union's law enforcement agency*) je evropska agencija za boj proti mednarodnemu kriminalu in terorizmu v pomoč policiji posameznih držav članic (Busan, 2012, str. 283). Sedež Europol-a je v Hagu na Nizozemskem.

4.3.2 Izvajanje carinskega nadzora prometa odpadkov

Odpadek je vsaka snov oziroma predmet v tekočem, plinastem ali trdnem agregatnem stanju, ki ga je zaradi interesov varstva okolja oziroma drugega javnega interesa treba obdelati, predelati ali odložiti. Odpadke, ki zaradi nepredelanosti in neizoliranosti iz okolja lahko ogrožajo zdravje, uvrščamo med nevarne odpadke. Teh se praviloma ne more reciklirati, za nevarne pa štejejo, dokler ni dokazano nasprotno.

Carinske postopke in ureditev kontrole pošiljanja odpadkov ureja Uredba (ES) št. 1013/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o pošiljkah odpadkov (Ur. l. EU št. L 190/1). Uporablja se pri pošiljanju odpadkov med državami članicami Skupnosti, pri uvozu odpadkov v Skupnost in izvozu iz nje ter pri tranzitu odpadkov skozi Skupnost.

Izvajanje carinskega nadzora prometa odpadkov je še posebej pomembno v državah članicah, ki imajo zunanjo mejo, saj carinski organi izvajajo nadzor nad pošiljkami odpadkov pri vstopu in izstopu s carinskega območja Skupnosti. Pri izvajanju nadzora carinski organi preverjajo predpisane spremljajoče dokumente in usklajenost odpadkov s podatki, navedenimi v teh dokumentih, kar velja tudi za države članice brez zunanje kopenske meje (npr; Avstrija, Slovenija, Slovaška). Carina države članice brez zunanje

kopenske meje lahko ustavi in zadrži pošiljko odpadkov, ki je bila vnesena v tranzitni postopek.

4.3.3 Izvajanje carinskega nadzora prometa snovi, ki tanjšajo ozonski plašč

Določene emisije snovi, ki tanjšajo ozonski plašč, povzročajo škodo ozonskemu plašču in pomenijo grožnjo zdravju ljudi in okolju. Za boj proti trgovini snovi, ki tanjšajo ozonski plašč, je bila leta 1987 v Kanadi (Montreal) podpisana mednarodna pogodba, ki se imenuje Montrealski protokol (angl. *Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer*). EU je z namenom zagotovitve sistema izdajanja dovoljenj za uvoz in izvoz snovi, ki tanjšajo ozonski plašč, določbe Montrealskega protokola vnesla v Uredbo (ES) št. 1005/2009 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 16. Septembra 2009 o snoveh, ki tanjšajo ozonski plašč (Ur. l. EU št. L 286/1, v nadaljevanju Uredba 1005/2009).

Ozonu škodljive snovi so kloroflourovodiki, haloni, ogljikov tetraklorid, metilbromid, bromoflourogljikovodiki, delno halogenizirani kloroflourovodiki. Za sprostitev nadzorovanih snovi, uvoženih iz tretjih držav v prosti promet v Skupnost, je potrebno predložiti uvozno dovoljenje. Vloge za izdajo dovoljenja za uvoz pripravljajo zaposleni na Komisiji, ki se ukvarjajo s področjem ODS (angl. *ozone depleting substances*). Komisija kopijo vsakega dovoljenja posreduje pristojnemu organu države članice (v Sloveniji je to Agencija RS za okolje), v katero naj bi se te snovi uvozile.

Uvoz ozonu škodljivih snovi iz držav nepogodbenic Montrealskega protokola je prepovedan. Za izdelke in opremo, ki vsebujejo nadzorovane snovi in so uvoženi iz katere koli države, ki ni pogodbenica Montrealskega protokola, velja prepoved uvoza.

Za izvoz nadzorovanih snovi iz Skupnosti je potrebno izvozno dovoljenje, ki ga podjetjem izda Komisija. Ta posreduje kopijo vsakega izvoznega dovoljenja pristojnemu organu zadevne države članice. Seznam izdelkov s tarifnimi oznakami kombinirane nomenklature je v Prilogi IV uredbe in je namenjen carinskemu organom držav članic kot pripomoček pri izvajanju nadzora.

Iz prakse lahko zapišem, da se v praksi carinski postopki ne izvajajo vedno po črki zakona. Primer je ravno Uredba 1005/2009 v delu, ki se nanaša na uporabo halonov. Na podlagi Priloge VI Uredbe 1005/2009 je uporaba gasilnih aparatov, ki vsebujejo prepovedan halon, prepovedana na vojaških kopenskih vozilih, vojaških ladjah in na vojaških podmornicah. Blago vojske (vključno z vozili, ladjami in podmornicami) v mednarodni trgovini največkrat spremlja t.i. obrazec 302. Za blago, katerega spremlja obrazec 302 velja, da ni podvrženo redni carinski kontroli, zato carinik na meji skoraj nikdar ne pregleduje blaga in ne pregleduje tudi vojaškega kopenskega vozila, vojaške ladje ali podmornice. Iz tega

sledi, da v zadevni uredbi manjka določba, ki bi cariniku izrecno nalagala obveznost pregleda vojaških vozil, ladij oz. podmornic z namenom izvrševanja zadevne uredbe.

4.3.4 Izvajanje carinskega nadzora prometa jedrskih in drugih radioaktivnih snovi

Izvajanje carinskega nadzora prometa jedrskih in drugih radioaktivnih snovi ureja Direktiva Sveta 2006/117/Euratom z dne 20. Novembra 2006 o nadzorovanju in kontroli pošiljk radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva.

Pri opravljanju nadzora blaga se carinski delavci srečujejo z raznovrstnim blagom. Med blago, ki ga je težko odkriti, spadajo tudi jedrske in druge radioaktivne snovi. Pri odkrivanju teh snovi si carinski delavci pomagajo z javljalniki radioaktivnega sevanja (ročni radiacijski detektorji za ugotavljanje virov sevanja).

Kadar carinski delavci pri pregledu ugotovijo, da manjka dokumentacija (uvozno ali izvozno dovoljenje, dovoljenje za tranzit) oz. ima blago povečano ionizirajoče sevanje in lahko škodljivo vpliva na zdravje ljudi in kontaminacijo okolja, morajo sprejeti določene ukrepe (odvisno od tega ali je legalen - prijavljen ali nelegalen – neprijavljen promet).

Za legalni promet jedrskih in drugih radioaktivnih snovi se šteje, če je carinski deklarant predložil carinskemu organu blago skupaj z vsemi predpisanimi dovoljenji (uvozno ali izvozno dovoljenje; dovoljenje za tranzit). Ne glede, da je pošiljka jedrskih in drugih radioaktivnih snovi prijavljena in je na mejni prehod prispela z vsemi predpisanimi dovoljenji, se v primeru sevanja, ki je višje od dovoljenega, zaradi interesov varovanja okolja, zdravja in življenja ljudi, ne odobri carinsko dovoljene rabe ali uporabe blaga. To pomeni, da mora carinski organ zadevno pošiljko obravnavati kot prevoz nevarnega blaga, obvestiti policijo ali pristojni organ za jedrsko varnost, kateremu preda zadevo v nadaljnje reševanje.

Nelegalni promet jedrskih in drugih radioaktivnih snovi pomeni, kadar pošiljki niso predloženi vsi potrebni dokumenti - predvsem dovoljenja. V primeru nelegalnega prometa se ne glede na to ali gre za povišano sevanje ali ne, ne odobri carinsko dovoljene rabe ali uporabe blaga.

V primeru nelegalnega prometa jedrskih in drugih radioaktivnih snovi z ugotovljenim povečanim sevanjem morajo carinski delavci upoštevati ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti ionizirajočega sevanja, kar pomeni verificirati alarm – še enkrat ugotoviti ali gre za povišano sevanje, umakniti se na varno razdaljo in takoj obvestiti policijo.

4.4 Ostale prepovedi in omejitve

4.4.1 Carinski nadzor trgovine z zdravili

Carinskega nadzora trgovine z zdravili ne ureja evropska carinska zakonodaja, temveč nacionalna zakonodaja posamezne države članice. V Sloveniji uvoz zdravil nadzoruje carinski organ, pri čemer jim organ, pristojen za zdravila, in uradni veterinarji zagotavljajo strokovno podporo (103 člen, Zakon o zdravilih). Organ, pristojen za zdravila v Sloveniji je Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke. V Sloveniji je nadzor trgovine z zdravili urejen na način, da mora oseba, ki se želi ukvarjati z uvozom zdravil, pridobiti ustrezno dovoljenje za uvoz, carinski organ pa preverja, ali je pri vnosu zdravil v državo predloženo zadevno dovoljenje.

4.4.2 Izvajanje carinskega nadzora nad blagom dvojne rabe (dual-use goods)

Blago z dvojno rabo pomeni blago, ki se lahko uporablja hkrati v civilne in vojaške namene, vključuje pa tudi blago, ki se lahko uporabi za izdelavo jedrskega orožja ali drugih eksplozivnih jedrskih naprav.

Carinski nadzor izvoza in tranzita blaga z dvojno rabo določa Uredba Sveta (ES) št. 428/2009 z dne 5. maj 2009 o vzpostavitvi režima Skupnosti za nadzor izvoza, prenosa, posredovanja in tranzita blaga z dvojno rabo (Ur. l. EU št. L 134/1).

Za izvoz blaga z dvojno rabo (elektronika, računalniki, senzorji, laserji, jedrski materiali, ipd.) je potrebno imeti dovoljenje predpisano s strani Komisije (izdajatelj teh dovoljenj v Sloveniji je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo).

Težko je ugotavljati, kdaj bo nekdo, ki carini na meji predloži na primer neki osebni računalnik ali pa paket senzorjev in laserjev, uporabljal to blago za svoje poslovne oz. osebne potrebe in kdaj za vojaške namene oz. za izdelavo jedrskega orožja ali drugih eksplozivnih jedrskih naprav. Režim Skupnosti za nadzor izvoza blaga in tehnologije z dvojno rabo je režim v oblakih. To pomeni, da Komisija poudarja pomembnost tega, da mora biti izvoz blaga dvojne rabe učinkovito reguliran, a nekaterih posebnih postopkov kontrole oz. sistema regulacije izvoza in tranzita blaga dvojne rabe ni nikjer predpisanega (razen predpisanih dovoljenj, ki so potrebna za izvoz tovrstnega blaga).

4.4.3 Kontrola gibanja gotovine iz/v EU

Kontrolo gibanja gotovine iz/v EU ureja Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES), št. 1889/2005, o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje (Ur. l. EU št. L

309/9), ki je poenotila področje kontrole prenosov gotovine v vseh 28 državah članicah Skupnosti.

Vsi potniki, ki potujejo v Skupnost ali iz nje z gotovino v vrednosti 10.000,00 EUR ali več morajo znesek v skladu z uredbo prijaviti carinskim organom. To velja tudi, če imajo potniki gotovino enake vrednosti v drugih valutah ali zamenljive vrednostne papirje (npr. obveznice, delnice, potovalni čeki, ipd.) v enaki vrednosti.

Potniki imajo možnost in pravico predložiti carinskim organom prijavo v pisni obliki na enotno predpisanem obrazcu v vseh 28-ih državah članicah.

Če potnik ne prijavi gotovine pri prehodu iz/v Skupnost (neprijava ali predložitev napačnih, nepopolnih podatkov), lahko carinski organ gotovino zadrži oz. zaseže.

4.4.4 Carinski nadzor izvoza predmetov kulturne dediščine

Vsak narod ima svojo zgodovino, ki predstavlja bogat vir informacij o načinu vedenja posameznega ljudstva. Med to zgodovino sodijo tudi predmeti kulturne dediščine, katere delimo na premične (slike, kipi, fotografije, knjige, arheološki predmeti, rokopisi, razne zbirke, dokumenti, pečatniki, stari predmeti - igrače, pohištvo, zlatina, instrumenti, ure itn.) in nepremične (stavbe, cerkve, naselbine, spomeniki, krajina itn.).

Področje varovanja predmetov kulturne dediščine ureja Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 1081/2012 z dne 9. Novembra 2012 o določbah za izvedbo Uredbe Sveta (ES) št. 116/2009 o izvozu predmetov kulturne dediščine (Ur. l. EU št. L 324/1), ki obvezuje carinske organe, da vršijo nadzor izvoza predmetov kulturne dediščine.

V skladu z evropsko carinsko zakonodajo se izdajajo tri vrste dovoljenj za izvoz predmetov kulturne dediščine (standardno, posebno odprto in splošno odprto dovoljenje). Standardno izvozno dovoljenje se izdaja za začasni ali trajni izvoz, posebno izvozno dovoljenje se izdaja za večkratni začasni izvoz, medtem ko se splošno odprto izvozno dovoljenje lahko uporablja za vsak začasni izvoz katerega koli predmeta, ki je del stalne zbirke muzeja ali druge institucije, ki hrani zbirko.

V Sloveniji zadevna dovoljenja za izvoz predmetov kulturne dediščine izdaja Ministrstvo za kulturo.

4.4.5 Carinski nadzor prometa lesenega pakirnega materiala

Lesen pakirni material predstavlja veliko tveganje za širjenje rastlinam škodljivih organizmov, saj se veliko uporablja v mednarodnem prometu, kjer lahko med državami

kroži več let. Problem širjenja škodljivih organizmov preko lesenega pakirnega materiala se pojavi v primeru surovega, neobdelanega lesa, ki se ga deloma ali v celoti drži lubje.

Nadzor prometa lesenega pakirnega materiala na območju Skupnosti ureja Direktiva Sveta 2000/29/ES z dne 8. maja 2000 o varstvenih ukrepih proti vnosu organizmov, škodljivih za rastline ali rastlinske proizvode, v Skupnost in proti njihovemu širjenju v Skupnost, medtem ko v Sloveniji zadevno področje dodatno ureja Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin, ki določa organe, ki so odgovorni za njegovo izvajanje in inšpekcijsko nadzorstvo ter Pravilnik o fitosanitarnih zahtevah za lesen pakirni material (Ur. l. RS št. 108/04).

Na podlagi 24. in 25. člena Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin morajo pošiljke lesenega pakirnega materiala (v nadaljevanju LPM) iz tretjih držav izpolnjevati posebne fitosanitarne zahteve s seznama IV.A.I direktive Sveta 2000/29/ES, na ozemlje Skupnosti pa se lahko vnašajo tudi preko mejnih prehodov, na katerih ni prisotna fitosanitarna inšpekcija, fitosanitarni pregled pa lahko opravijo pristojni carinski organi.

Posebne fitosanitarne zahteve iz 2. točke Seznama IV.A.I direktive Sveta 2000/29/ES povzemajo zahteve Mednarodnega standarda za fitosanitarne ukrepe št. 15 (ISPM-15), ki je nastal pod okriljem Mednarodne konvencije za varstvo rastlin (FAO-IPPC) in ureja promet z LPM. Z uvedbo teh zahtev je 1. marca 2005 Evropska Skupnost pristopila k navedenemu standardu.

Na podlagi določb standarda ISPM-15 je bil sprejet Pravilnik o fitosanitarnih zahtevah za lesen pakirni material v mednarodnem prometu, ki ureja oziroma omogoča izvoz LPM iz Slovenije v države, ki so tudi pristopile k uveljavitvi standarda.

4.4.6 Carinski nadzor predmetov za mučenje ljudi in živali

Splošna deklaracija o človekovih pravicah, Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah ter Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki določajo brezpogojno in popolno prepoved mučenja in drugega okrutnega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja, so listine, ki so močno povezane tudi z izvajanjem carinskega nadzora na zunanjih mejah Skupnosti. Carinski organ v Skupnosti namreč opravlja nadzor pri izvozu in uvozu blaga, ki bi ga bilo mogoče uporabiti za izvršitev smrtne kazni ali za mučenje in drugo okrutno, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje, ter s tem povezano tehnično pomočjo.

Izvoz in uvoz blaga po Uredbi 1236/2005 z dne 27. Junija 2005 o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo okrutno, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje (Ur. l. EU št. L 200/1), ki se uporablja za mučenje in drugo okrutno, nečloveško ali poniževalno ravnanje je prepovedan (uvoz ali

izvoz tega blaga je dovoljen le za namene javne razstave v muzeju). Za izvoz oz. uvoz tovrstnega blaga je namreč potrebno imeti dovoljenje pristojnega državnega organa. Če pri izvozu oz. uvozu tovrstnega blaga zahtevana dovoljenja niso predložena, carinski organ ne odobri zahtevane carinsko dovoljene rabe ali uporabe in blago začasno zadrži z odločbo in opozori vlagatelja na možnost predložitve vloge za izdajo dovoljenja na pristojni državni organ (v Sloveniji je to Ministrstvo za gospodarstvo).

4.4.7 Carinski nadzor predhodnih sestavin za droge

Področje nadzora predhodnih sestavin za nezakonito proizvodnjo prepovedanih drog ureja Uredba (ES) št. 273/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o predhodnih sestavinah pri prepovedanih drogah (Ur. l. EU št. L 202/7), Uredba Sveta (ES) št. 111/2005 z dne 22. decembra 2004 o določitvi pravil za nadzor trgovine s predhodnimi sestavinami za prepovedane droge med Skupnostjo in tretjimi državami, (Ur. l. EU št. L 22/1, v nadaljevanju Uredba 111/2005), in Uredba Komisije (ES) št. 1277/2005 z dne 27. julija 2005 o določitvi izvedbenih pravil za Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 273/2004 o predhodnih sestavinah pri prepovedanih drogah (Ur. l. EU št. L 202/7). Uredba 111/2005 natančno opredeljuje sezname kategorij predhodnih sestavin, postopek pridobitve licenc za opravljanje prometa s predhodnimi sestavinami za prepovedane droge, registracijo, obveznost poročanja pristojnim organom, določbe o uvoznih in izvoznih dovoljenjih, predhodno obveščanje o nameravanem izvozu ter obrazce, ki se uporabljajo v Skupnosti.

Carinski nadzor predhodnih sestavin za droge se vrši pri uvoznem in izvoznem postopku, pri katerih je potrebno dovoljenje pristojnega državnega organa (v Sloveniji je to Urad Republike Slovenije za kemikalije).

Komisija ne zagotavlja spletne strani, na kateri bi bilo zabeleženo število prehodov in zasegov pošiljk predhodnih sestavin za droge po posameznih državah članicah. Elektronski podatki o številu uvozov in izvozov takšnih pošiljk bi omogočili bazo podatkov za analizo tveganja na evropski ravni, medtem ko bi se frekvenca prehodov zadevnih pošiljk preko posameznih mejnih prehodov lahko uporabljala za merjenje mednarodnih tokov tovrstnega blaga (npr; kateri mejnih prehodi so bolj/manj rizični za tovrstne pošiljke) ter nudila podatke EUROPOL-u, WCO-ju ter OLAF-u za njihovo potrebe.

4.4.8 Carinski nadzor prometa vojaškega orožja

Promet vojaškega orožja od nekdaj velja za tabu temo, vsaj kar se tiče izvajanja carinskega nadzora. Ko na mejnih prehod vstopa vojaško blago, se srečata dva represivna oblastna organa; vojska in carina. Iz prakse lahko zlahka zapišem, da carina ne izvaja rednih carinskih kontrol nad pošiljkami vojaškega blaga. Pa vselej moram opozoriti, da tudi za

pošiljke vojaškega blaga obstajajo jasna pravila vstopa v Skupnost in da so zaradi 'ohlapnega' oz. nerestriktivnega odnosa carine do tovrstnih pošiljk ravno te hiter in enostaven kanal za tihotapstvo prepovedanih drog in drugega blaga.

Trgovina z orožjem je ena izmed najbolj strogo varovanih gospodarskih dejavnosti na svetu, saj so vanjo vključeni na eni strani najbolj vplivni politiki tega sveta in na drugi strani proizvajalci in preprodajalci orožja. Kar se tiče mednarodnih tokov vojaškega orožja, le tega največkrat spremlja obrazec 302, ki je predpisan s Sporazumom med pogodbenicami Severnoatlantskega pakta o statusu njihovih sil (Ur. l. RS, št. 77/95). Najbolj problematičen je ravno vstop vojaškega blaga v Skupnost, saj obstaja tveganje, da se bo na primer vojaško orožje uporabilo na območju Skupnosti za namene, ki niso vojaški. Prav tako imamo tu tudi vidik vstopa drugega blaga za vojaške potrebe (tekstil, parfumerijo, tobačne izdelke in ostale življenjske potrebščine, ki jih vojaška oporišča na območju Skupnosti potrebujejo za svoje delovanje). Prav pri tem blagu lahko prihaja do zlorab finančnega položaja Skupnosti. Namreč najlažje se je izogniti plačilu uvoznih in drugih dajatev za blago na način, da ga carini deklariramo kot vojaško blago.

Carinski nadzor nad blagom, ki ga Organizacija severnoatlantskega pakta (NATO) pelje v tranzitu preko Skupnosti, se izvaja na podlagi predložitve blaga uradu vstopa in uradu izstopa ter na osnovi obrazca 302, predvidenega v Sporazumu med pogodbenicami Severnoatlantskega pakta o statusu njihovih sil, ki je bil podpisan v Londonu 19. junija 1951 (člen 91/2e in člen 163/2e Carinskega zakonika (Uredba 2913)).

Evropska carinska zakonodaja nikjer natančno ne predpisuje postopanje carinskih organov v primeru predložitve vojaškega blaga ob vstopu. Pogoji upravičenosti do uporabe obrazca 302 bi se v vsej Skupnosti morali preverjati v uradu prvega vstopa v Skupnosti. Blago, ki se vnaša na carinsko območje Skupnosti na osnovi obrazca 302, se takoj na vstopu v Skupnost lahko sprejme kot verodostojno izključno le, če blago spremlja obrazec 302 ali drugi primerljivi dokument, ki ima podpis pooblaščenega podpisnika⁶, ali če pred vstopom blaga v Skupnost izpostava prejme najavo tranzita, ki vsebuje popis blaga, ali če se skupaj z blagom predloži predhodno dovoljenje Ministrstva za obrambo posamezne države članice, ali če se skupaj z blagom predloži dokazilo o izvozu iz Skupnosti na podlagi 848. člena Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454) (priložen obrazec 302, s katerim je bilo blago začasno izvoženo, ali drug dokument, ki dokazuje, da je bilo blago začasno izvoženo). Če ni izpolnjen nobeden izmed zgornjih pogojev, se mora za blago vložiti tranzitna deklaracija v NCTS ali se zahteva odobritev druge carinsko dovoljene rabe ali uporabe blaga.

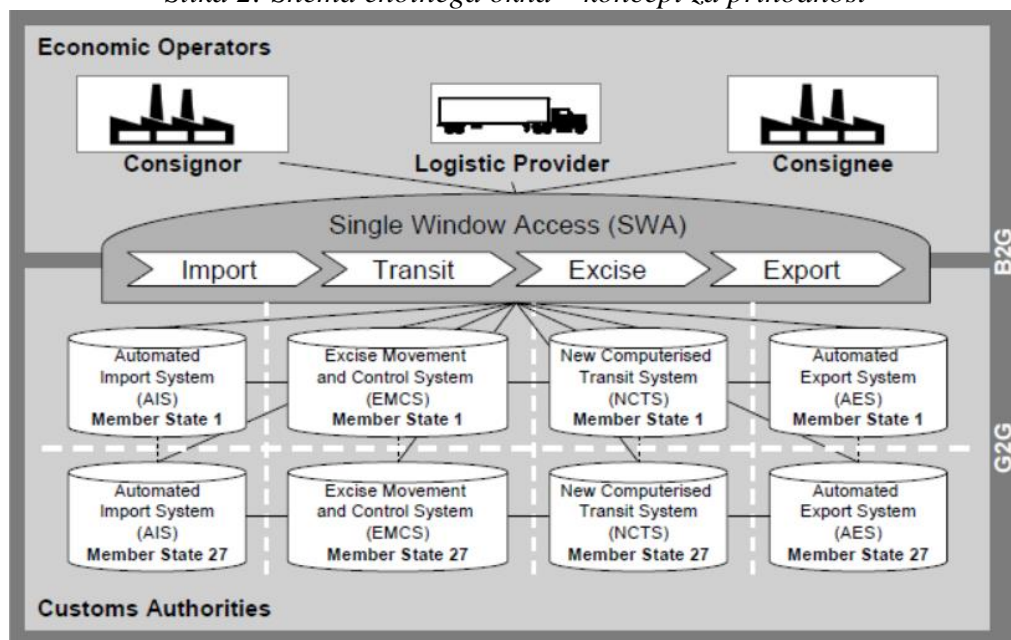
---

⁶ Imena in priimke podpisnikov vojaških listin so si dolžne podpisnice SOFA sporazuma med seboj pošiljati in obveščati o le-teh.

4.5 Enotno okno

Na področju prepovedi in omejitev na Komisiji poteka projekt "Enotno okno (angl. *Single Window Project*)" - glej spodaj Slika 2. Prvotni namen enotnega okna je, da bi gospodarski subjekti lahko urejali vse carinskega formalnosti preko ene spletne vstopne točke t.i. enotnega okna (Tan, Klein, Rukanova, Higgins & Baida, 2012, str. 1). Trenutno nobena država sveta nima še vzpostavljenega elektronskega sistema t.i. enotnega okna, preko katerega bi carinski organi komunicirali s preostalimi oblastnimi službami, ki so poleg carine locirani na mejnih prehodih (McLinden, Fanta, Widdowson & Doyle, 2011, str. 125).

Slika 2: Shema enotnega okna – koncept za prihodnost

LEGENDA:

- *Economic Operators* – gospodarski subjekti
- *Consignor* – pošiljatelj
- *Logistic Provider* – špedicijsko podjetje
- *Consignee* – prejemnik
- *Single Window Access (SWA)* – dostop do enotnega okna
- *Import* – uvoz, *Transit* – tranzit, *Excise* - trošarine, *Export* – izvoz
- *Automated Import System (AIS)* – elektronski sistem za uvozni postopek
- *Excise Movement and Control System (EMCS)* – elektronski sistem za spremljanje gibanja trošarinskega dokument
- *Automated Export System (AES)* – elektronski sistem za izvozni sistem
- *Customs Authorities* – carinski organ

Vir: T. Vogel, A. Schmidt, A. Lemm & H. Osterle: *Service and Document Based Interoperability for European eCustoms Solutions*. 2011, str. 18.

4.5.1 Implementacija veterinarskega dokumenta v enotnem oknu

Pri Projektu "Enotno okno" želi Komisija zagotoviti elektronsko izmenjavo podatkov iz spremljajočih dokumentov carinskih deklaracij in s tem zmanjšati uporabo papirnih

dokumentov. Komisija je projekt "Enotnega okna" pričela z izgradnjo sistema za elektronsko izmenjavo podatkov na področju pošiljk blaga, ki so podvržene veterinarskim pregledom. Gre za to, da bodo vse carinske administracije držav članic ob predložitvi blaga, ki je podvrženo veterinarskemu pregledu, imele možnost preko interneta preverjati veljavnost veterinarskega dokumenta CVED on-line (TAXUD European Commission EU Single Window, interno gradivo). Vsi izdani veterinarski dokumenti v Skupnosti bodo elektronsko shranjeni centralno na enem mestu pri Direktoratu Komisije DG SANCO – (angl. *Directorate General for Health and Food Safety*). Tako shranjeni podatki bodo lahko služili tudi potrebam OLAF-a in zaposlenim na carinskih administracijah posameznih držav članic, ki se ukvarjajo z analizo tveganja.

Tranzitni sistem NCTS ne podpira šifre za CVED dokument, medtem kot ICS sistem to ima. Šifra za CVED dokument v tranzitni deklaraciji zaradi zagotavljanja transparentnosti podatkov v carinski deklaraciji nedvomno mora biti podprta tudi v NCTS sistemu, saj veliko pošiljk blaga vstopa v Skupnost le na podlagi NCTS deklaracije.

5 INFORMACIJSKA PODPORA EVROPSKE KOMISIJE PRI IZVAJANJU CARINSKEGA NADZORA V EU

5.1 Strategija razvoja carinskih informacijskih sistemov v EU

MASP (angl. *Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan*) je najvišji strateški dokument Komisije za razvoj carinsko informacijskih sistemov na območju celotne Skupnosti. Vsebino tega dokumenta Komisija usklajuje z vsemi državami članicami in predstavniki gospodarstva. V delo vsebine tega dokumenta so vključeni mnogi strokovnjaki za carinske informacijske sisteme iz carinskih administracij posameznih držav članic. MASP vključuje časovne in finančne okvirje za razvoj posameznih elektronskih carinsko informacijskih sistemov.

5.2 Vloga CCN platforme za delovanje trans-evropskih carinsko-informacijskih sistemov EU

Odločitev o vzpostavitvi t.i. CCN platforme (communications network and a common interface system (CCN/CSI) je bila sprejeta leta 1992 s strani Direktorata za davke in carine (angl. *DG TAXUD – Directorate General for customs and taxation*) Komisije, v produkciji pa deluje od leta 1999.

CCN platforma omogoča elektronsko povezavo nacionalnih carinskih administracij z DG TAXUD in služi podpori delovanja carinskih in davčnih aplikacij po državah članicah, pošiljanju IE sporočil med državami članicami, ipd. Prva aplikacija, ki je bila povezana z

CCN Platformo je bila aplikacija VIES za davčne potrebe. Danes so z CCN platformo povezane mnoge druge aplikacije kot so AFIS (OLAF), NCTS, ECS, ICS, TARIC, EBTI, itd. CCN platformo trenutno uporablja 28 držav članic, Švica, Norveška in Komisija. Komisija je vzpostavila CCN platformo, da bi ustvarila virtualni sistem, ki bi bil skupni vsem državam članicam, s tem želi Komisija prispevati k varnosti blaga na zunanjih mejah in pospešiti mednarodne tokove blaga (Ponisio, Sikkel & Riemens, 2012, str. 5).

5.3 Delovanje aplikacije CS/RD in CS/MIS

Aplikaciji CS/RD (angl. *Central Services/Reference Data*) in CS/MIS (angl. *Central Services/Management Information System*) sta evropski aplikaciji, do katere dostopajo sistemi gibanja blaga NCTS, ECS, EMCS, ter ICS iz vseh držav članic. EMCS (angl. *Excise Movement and Control System*) je elektronsko carinsko informacijski sistem za nadzor trošarinskega blaga (Tan, 2006, str. 2). CS/RD aplikacija vsebuje vse predpisane šifrate iz carinskih deklaracij ter šifrate iz IE sporočil. V aplikaciji CS/RD države članice vzdržujejo COL listo. COL lista je seznam vseh veljavnih carinskih izpostav na območju Skupnosti. Uporabniki CS/RD aplikacije so tudi delavci carinskih administracij, ki rešujejo zaplete v carinskih informacijskih sistemih (npr; analize, zakaj neko IE sporočilo ni bilo poslano, nedelovanje elektronskih sistemov, ipd.).

5.4 Učinkovitost delovanja sistema nadzora tranzita blaga v EU in predlogi za izboljšanje

Količina blaga, ki se v tranzitu giblje na območju EU v ladijskem, zračnem in železniškem prometu, je neprimerljivo višja od tiste v cestnem prometu. Pri analiziranju Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454) ugotavljam, da v pomorskem, zračnem in železniškem prometu blaga vložitev tranzitne deklaracije v NCTS ni obvezna. Blago, ki v tranzitu prečka območje EU v letalskem, zračnem in železniškem prometu, se prevaža na osnovi transportnih dokumentov, ki niso carinski dokumenti temveč dokumenti, ki predstavljajo pogodbeno razmerja med pošiljateljem, prejemnikom in prevoznikom. Na primer za železniški promet evropska carinska zakonodaja omogoča, da se lahko za tranzit blaga preko območja EU, tovorni list CIM uporablja kot tranzitna carinska deklaracija (dokument Evropske komisije 1405; interno gradivo). To pomeni, da železniškemu prevozniku ni potrebno vlagati posebej carinske deklaracije za tranzitni postopek v NCTS, temveč lahko že obstoječi tovorni list CIM uporabi kot tranzitno deklaracijo. Poenostavitev izhaja iz tega, da so bile železnice v preteklosti v državni lasti, zato se je predpostavljala njihova zanesljivost, ter vse nacionalne železnice so uporabljale Konvencijo COTIF, kar je pomenilo uporabo enotnega tovornega lista CIM (Zupančič, 2008, str. 166). Za takšno poenostavitev mora železniški prevoznik pridobiti dovoljenje s strani pristojnega carinskega organa. Smiselno enako velja za prevoznike v pomorskem in zračnem prometu.

Poenostavitev prevoza blaga v železniškem, pomorskem in zračnem prometu, kjer se tovorni list uporablja kot tranzitna deklaracija, omogoča 372(1.(f)(i)(ii)(iii). člen Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454).

Iz zgoraj navedenih ugotovitev ugotavljam, da Komisija s NCTS sistemom obvladuje le manjši delež mednarodnih tokov blaga, ki se v tranzitu gibljejo preko območja EU, saj se ocenjuje, da 90% celotne trgovine EU s preostalimi državami sveta poteka preko evropskih pomorskih pristanišč z okoli 3,2 bilijonov ton blaga, ki se vsako leto natovori/raztovori (Thomaeus, 2011, str. 20).

Na podlagi analize Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454) prav tako ugotavljam, da T2 postopek v evropski carinski zakonodaji ni urejen na način, da le-ta omogoča intrakomunitarne dobave blaga. Če bi T2 postopek omogočal intrakomunitarne dobave blaga, bi s tem bil dosežen večji nadzor pošiljk trošarinskih izdelkov, ki se dobavljajo iz notranjosti do mejnih prehodov s tretjimi državami. Danes je trošarinske izdelke možno pošiljati prejemnikom v tretjih državah le na osnovi vložitve izvozne carinske deklaracije. Pri izvoznem postopku zakonodaja ne zahteva zavarovanja. To pomeni, da pri trošarinskih izdelkih obstaja tveganje, če se blago izgubi ali ne prečka zunanje meje s Skupnostjo, da v času odloga plačila trošarine ostane in se porabi v Skupnosti. To tveganje bi bilo zmanjšano s predpisanim T2 postopkom za takšno blago, saj bi pred prepustitvijo trošarinskega blaga v T2 postopek bilo potrebno predložiti zavarovanje in v primeru izgube ali zlorabe blaga bi to pomenilo večji pritisk na udeležence v nezakonitih poslih, saj bi glavni zavezanec vedel, da je predložil zavarovanje, ki bi ga moral unovčiti, če nebi plačal carinskega dolga.

Iz vidika analize tveganja je bilo na podlagi analize iz točke 3.1.2.1. ugotovljeno, da se avtomatska analiza tveganja proži pri zanemarljivem deležu vseh vloženi tranzitnih deklaracij. To pomeni zelo nizko učinkovitost delovanja sistema nadzora tranzita blaga iz vidika analize tveganja.

Predlogi za izboljšanje delovanja NCTS:

- Uvedba T2 postopka za interkomunitarne dobave blaga.
- Delovanje varnostno-varstvene analize tveganja pred sprejemom tranzitne deklaracije (upoštevanje 184a. člena Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454).
- Prepoved popraviljanja podatkov v tranzitni deklaraciji s strani carinskega delavca brez soglasja deklaranta.
- Prepoved tiskanja spremne tranzitne listine pred prepustitvijo blaga v tranzitni postopek (razen v kontrolne namene).
- Uvedba IE sporočila za pooblašcene pošiljatelje v primeru odločitve carinika na uradu odhoda za pregled blaga poslovnih prostorih pooblaščenega pošiljatelja.
- Možnost vpisa rezultatov kontrole na uradu tranzita (nadgradnja sporočila IE118).

- Vključitev postopanja carinskega organa v primeru viška, manjka blaga v zakonodajo.
- Časomeri za prepustitev deklaracij bi morali biti predpisani minimalno 10 minut ali več.
- Možnost vnosa šifre za fitofarmacevtska sredstva.
- Možnost vnosa šifre za prevoz sadja in zelenjave.
- Možnost vnosa šifre za komercialne in nekomercialne premike živali.

5.5 Učinkovitost delovanja sistema nadzora izvoza blaga v EU in predlogi za izboljšanje

Carinski status blaga v mednarodnih tokovih blaga igra pomembno vlogo, saj je tesno povezano s tranzitnim in izvoznim postopkom. Skupnostni status blaga je pogoj, da lahko blago v izvoznem postopku zapusti carinsko območje Skupnosti. Blago ne more biti istočasno vneseno v dva različna carinska postopka, na primer v tranzitni in izvozni postopek hkrati.

V praksi se dogaja, da je blago vneseno v trajni izvozni postopek, medtem ko tranzitni postopek T1 še ni zaključen. To pomeni, da je blago nezakonito odstranjeno izpod carinskega nadzora v trenutku, ko je vložena izvozna deklaracija, saj se blago z neskupnostnim statusom napačno prizna status skupnostnega blaga.

Takšni primeri imajo lahko za posledico odprte terjatve v evropskem in nacionalnih proračunih držav članic zaradi neplačila carinskega dolga. Prav tako lahko v takih primerih izvoznik blaga v Sloveniji na podlagi izvozne deklaracije uveljavlja pravico do povračila vstopnega davka na dodano vrednost in se mu ta znesek tudi dejansko povrne na njegov transakcijski račun, medtem ko blago dejansko nikoli ne zapusti območja Skupnosti (dodatno tveganja za nacionalni proračun). Da bi se izognili takšnim situacijam, bi moral biti ECS povezan z NCTS v smislu, da bi pri vložitvi vsake izvozne deklaracije deklarant imel možnost vnosa NCTS tranzitnega MRN v sporočilo IE515 ("Izvozna deklaracija") in v primeru nezaključenega tranzita ECS nebi dovoljeval prepustitve blaga v izvozni postopek.

Iz vidika analize tveganja je bilo na podlagi analize iz točke 3.2.2.1. ugotovljeno, da se avtomatska analiza tveganja proži pri zanemarljivem deležu vseh vloženi izvoznih deklaracij. To pomeni zelo nizko učinkovitost delovanja sistema nadzora izvoza blaga iz vidika analize tveganja. Kar se tiče učinkovitosti ECS iz vidika analize tveganja ugotavljam, da je v izvozni deklaraciji prijava podatka o izvozniku in prejemniku blaga obvezna, medtem ko prijava podatka o prevozniku ni obvezna. Tudi podatki o prevozniku (katera oseba oz. podjetje izvaja prevoz blaga) bi morali biti obvezni podatki v vsaki izvozni deklaraciji, saj se le-tako poveča nabor podatkov za bolj učinkovito izvajanje analize tveganja.

Predlogi za izboljšanje delovanja ECS:

- Povezava ECS z NCTS sistemom (kombinacija izvoznega in tranzitnega postopka).
- Možnost vnosa šifre za izvoz kulturne dediščine.
- Možnost vnosa šifre za predhodne sestavine za droge.
- Obvezen podatek o prevozniku v izvozni deklaraciji.

5.6 Učinkovitost delovanja sistema nadzora vstopa blaga v EU in predlogi za izboljšanje

Iz vidika analize tveganja je bilo na podlagi analize iz točke 3.3.2.1. ugotovljeno, da se avtomatska analiza tveganja proži pri zanemarljivem deležu vseh vloženi vstopnih skupnih deklaracijah. To pomeni zelo nizko učinkovitost delovanja sistema nadzora vstopa blaga iz vidika analize tveganja. Učinkovitost delovanja sistema nadzora vstopa blaga v EU je raziskovala tudi Komisija skupaj z nekaterimi drugimi državami članicami in predstavniki gospodarstva v sklopu projekta z imenom "CASSANDRA" (Overbeek, Tan & Zomer, 2011, str. 14).

Predlogi za izboljšanje delovanja ICS:

- Možnost vnosa šifre za fitofarmacevtska sredstva.
- Možnost vnosa šifre za prevoz sadja in zelenjave.
- Možnost vnosa šifre za komercialne in nekomercialne premike živali.
- Možnost vnosa šifre za predhodne sestavine za droge.

6 PRIMERJAVA SLOVENSKEGA IN AVSTRIJSKEGA NCTS SISTEMA

V letu 2012 sem obiskal avstrijsko finančno ministrstvo (Bundesministerium für Finanzen, IV/6 Abteilung für Zollrecht, Zollpolitik und Internationale Angelegenheiten, Hintere Zollamtsstrasse 2b, 1030, Wien).

S pomočjo intervjuja, ki sem ga izvedel z dvema zaposlenima avstrijskega finančnega ministrstva, želim ugotoviti, ali se carinski nadzor tranzita mednarodnih tokov blaga v avstrijskem NCTS sistemu izvaja na enak način kot v slovenskem NCTS sistemu.

6.1 Struktura slovenske in avstrijske carinske organizacije

Avstrijska carinska administracija kot del avstrijskega ministrstva za finance sestoji iz 9-ih carinskih uradov (Feldkirch/Wolfurt, Innsbruck, Salzburg, Linz/Wels, Klagenfurt/Villach, Graz, Wien, St. Polten/Krems/Wr. Neustadt, Eisenstadt/FH Wien) in oddelka oz. sektorja na avstrijskem ministrstvu za finance, ki se ukvarja izključno le s carinskimi zadevami kot

strokovna služba ministrstva. Ima zaposlenih cca. 1700 carinskih delavcev (870 v carinski kontroli, 140 v preiskavah) in razpolaga z 21-imi službenimi psi za odkrivanje tihotapljenja drog, cigaret, itd.

Organizacijska struktura carinskih uradov je zelo podobna strukturi slovenskih carinskih uradov, kjer ima vsak urad svojega direktorja, kateremu odgovarjajo službe za splošne zadeve, finančne zadeve in kontrolo (primarna dejavnost carinskega urada – notranje in mejne carinske izpostave, kjer se na terenu dejansko izvajajo carinski postopki).

Avstrijska carina ima podobno kot slovenska carina organizirano službo za pomoč uporabnikom (angl. *Help-Desk*). Gre za organizirano skupino ljudi v carinski administraciji, ki 24h na dan skrbi za nemoteno delovanje informacijskih sistemov, posredovanje in pomoč prevoznikom, špediterjem in ostalim udeležencem v carinskih postopkih. Center za pomoč uporabnikom avstrijske carine se imenuje "Triple-C Austria", s sedežem v Neustadtu in St. Pölten Krems.

V času mojega službovanja na Generalnem carinskem uradu Republike Slovenije je slovensko carinsko administracijo sestavljal Generalni carinski urad v Ljubljani in deset carinskih uradov po državi (CU Ljubljana, CU Jesenice, CU Brežice, CU Celje, CU Nova Gorica, CU Koper, CU Maribor, CU Dravograd, CU Murska Sobota, CU Sežana). Takrat je slovenska carina zaposlovala cca. 1700 carinskih delavcev.

Slovenska carina ima svojo službo za pomoč uporabnikom organizirano v Novi Gorici, kjer je tudi center za vodenje poizvedovalnih postopkov in postopkov izterjave v tranzitnih postopkih.

Slovenska carinska administracija danes ni več samostojni organ v sestavi Ministrstva za finance, temveč spada pod Finančno upravo Republike Slovenije.

6.2 Intervju z zaposlenimi na avstrijskem finančnem ministrstvu

Intervju je potekal med mojim tri-dnevnim delovnim obiskom avstrijske carinske administracije v obdobju med 10.10. 2012 do 12.10.2012 na Dunaju.

Prvi in drugi delovni dan mojega tri-dnevnega obiska avstrijske carinske administracije sem preživel na avstrijskem finančnem ministrstvu v oddelku za carinska področja. Izmenjeval sem informacije z tamkajšnjimi zaposlenimi. Tretji dan delovnega obiska sem obiskal carinsko izpostavo Dunajskega letališča (Eisenstadt/Flughafen Wien - Schwechat), kjer so mi avstrijski cariniki predstavili postopke carinjenja blaga, kontrole v tranzitnem postopku ter pri pooblaščenih pošiljateljih in pooblaščenih prejemnikih.

Intervju sem opravil z zaposlenim na avstrijskem finančnem ministrstvu g. Marcus Zuccato (področje carinskih postopkov – zakonodajni del) in g. Peter Fruwirt (področje carinskih informacijskih sistemov). G. Marcus Zuccato je bil večletni avstrijski predstavnik in aktivni član Odbora za Carinski zakonik v Oddelku za tranzit in carinski status (angl. *CCC-Customs Code Committee*) ter član delovne skupine za skupni tranzit pri Evropski Komisiji (angl. *EC-EFTA working Group*), medtem ko je g. Peter Fruwirt zadolžen za informacijsko skrbništvo nad avstrijskim NCTS sistemom, da sistem deluje brezhibno, da se vzdržuje in nadgrajuje.

S pomočjo intervjuja, ki se nahaja v prilogi tega magistrskega dela, sem iskal razlike in podobnosti slovenskega in avstrijskega NCTS sistema. Za metodo raziskovanja sem izbral intervju zato, ker mi je takšna metoda omogočila neposredno komunikacijo z avstrijskimi strokovnjaki carinskega področja, ki se ukvarjajo s avstrijskim NCTS sistemom. S tem sem najlažje in najhitreje prišel do potrebnih podatkov za analizo raziskovalnega dela.

6.3 RAZLIKE IN PODOBNOSTI SLOVENSKEGA IN AVSTRIJSKEGA NCTS SISTEMA

Raziskava razlik in podobnosti slovenskega in avstrijskega NCTS sistema je bila opravljena s pomočjo podatkov, ki sem jih pridobil:

- na podlagi intervjuja z g. Marcus Zuccato (področje carinskih postopkov – zakonodajni del) in g. Peter Fruwirt (področje carinskih informacijskih sistemov), ki sem ga izvedel na tri-dnevnem delovnem obisku na avstrijskem finančnem ministrstvu dne 10.10. 2012 - 12.10.2012 (Dunaj); intervju v prilogi,
- z vpogledi v testno okolje avstrijskega NCTS sistema v času delovnega obiska na Dunaju,
- z vpogledi v testno okolje slovenskega NCTS sistema v času službovanja na Generalnem carinskem uradu v Ljubljani (obdobje od 2008-2014),
- na podlagi internih dokumentov in specifikacij Komisije za izgradnjo NCTS sistema (Design Document for National Transit Application (DDNTA); DDNTA-Appendix Q2-v16.50-SfA; DDNTA-Main Document-v16.50-SfA).

V nadaljevanju sem na podlagi zbranih podatkov in informacij zbral deset področij NCTS tranzitnega postopka, kjer so bile razlike oz. podobnosti med slovenskim in avstrijskim NCTS najbolj očitne. Na koncu tega poglavja sem zapisal odgovor na vprašanje ali Slovenija izvaja carinski nadzor tranzita blaga v NCTS sistemu na enak način kot Avstrija.

6.3.1 Spremna tranzitna/tranzitna varnostna listina

Spremna tranzitna listina je dokument, ki se izpiše iz računalniškega sistema in je namenjena spremljanju blaga v tranzitnem postopku. Temelji na podatkih iz tranzitne

deklaracije (člen 340b/6 Izvedbene uredbe carinskega zakonika 2454). Spremna tranzitna varnostna listina je dokument, ki temelji na podatkih iz tranzitne deklaracije in vstopne oziroma izstopne skupne deklaracije (člen 340b/6a Izvedbene uredbe carinskega zakonika 2454).

Oblika in vsebina spremne tranzitne listine in spremne tranzitne varnostne listine sta standardizirani in predpisani z Izvedbeno uredbo carinskega zakonika (Uredba 2454, Priloga 45a) za vse države članice enako (Vzorec spremne tranzitne listine se nahaja v prilogi).

Tako slovenski kot tudi avstrijski NCTS na uradu odhoda tiskata spremno tranzitno listino kot to določa Priloga 45a Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454). Razlike med sistemoma se pojavijo v zvezi s trenutkom tiskanja listine. Trenutek tiskanja spremne tranzitne listine je pomemben, ker morajo pred izročitvijo listine prevozniku s strani carinika na uradu odhoda na listini biti vsi potrebni podatki za izvedbo tranzitnega postopka. Če NCTS omogoča tiskanje spremne tranzitne listine pred prepustitvijo blaga v tranzitni postopek, obstaja tveganje, da carinik na uradu odhoda izroči prevozniku spremno tranzitno listino in mu s tem dovoli nadaljevanje prevozne poti do namembnega urada še preden je tranzitna deklaracija dejansko prepuščena v tranzitni postopek. Zgodi se lahko, da prevoznik prispe do namembnega urada in predloži blago skupaj s spremno tranzitno listino, medtem ko namembni urad zadevne tranzitne deklaracije sploh še nima v NCTS sistemu, ker jo carinik na uradu odhoda ni prepustil v postopek. Smiselno je, da NCTS tisk spremne tranzitne/transitne varnostne listine omogoča šele po prepustitvi deklaracije oz. blaga v tranzitni postopek (ko se deklaracija v sistemu nahaja v stanju "A08-Prepuščeno").

Slovenski NCTS omogoča tisk spremne tranzitne listine pred prepustitvijo blaga v postopek, vendar tiska ne izvede na način, da ima spremna tranzitna listina po diagonali listine napis "KOPIJA ZA POTREBE URADA/UNOFFICIAL COPY FOR CUSTOMS OFFICE PURPOSES AT DEPARTURE", s čimer zmanjšamo verjetnost potrditve konca oz. zaključka tranzita na namembnem uradu v primerih, ko je blago predloženo namembnemu uradu in še ni prepuščeno v tranzit na uradu odhoda. Cariniku v namembni državi tako lahko takoj pade v oči, da listina ni veljavna in kot taka ne ustreza zahtevam postopka za spremljanje blaga in zaključek tranzita. Carinik na uradu odhoda lahko uporablja zadevno listino za potrebe kontrole blaga (da lahko na listino zapiše svoje ugotovitve med samim pregledom blaga), vendar mora biti temu potem prilagojeni tudi tisk zadevne listine. Slovenski NCTS tega nima implementiranega, medtem ko avstrijski NCTS omogoča tiskanje listine šele po prepustitvi blaga v tranzitni postopek.

6.3.2 Obvestilo pooblaščenemu pošiljatelju o nameravani kontroli blaga

Avstrijska carina ima v svojem NCTS glede obveščanja pooblaščenega pošiljatelja o nameravani kontroli blaga implementirano nacionalno rešitev (nacionalna rešitev pomeni, da ni predpisana s specifikacijami Komisije). Implementirano imajo IE sporočilo, ki je podobno sporočilu IE060 ("Obvestilo o kontroli") in ga pošljejo pooblaščenemu pošiljatelju v primeru odločitve carinika na uradu odhoda za kontrolo blaga. Sporočilo IE060 pomeni obvestilo o kontroli v rednem postopku, ki ga urad odhoda pošlje vložniku deklaracije v državi odpreme, kadar se odloči za pregled blaga/dokumentov.

Postavlja se vprašanje, ali je smotno, da carinski organ pooblaščenega pošiljatelja elektronsko obvešča o svojem prihodu v njegove poslovne prostore za pregled blaga. Evropska carinska zakonodaja se glede tega vprašanja ne opredeljuje.

Slovenski NCTS nima implementiranega IE sporočila za obveščanje pooblaščenih pošiljateljev glede prihoda carine za pregled blaga.

6.3.3 Popravljanje podatkov v tranzitni deklaraciji

Popravljanje podatkov v tranzitni deklaraciji jasno opredeljuje Carinski zakonik (Uredba 2913) v 65. členu. Carinik na uradu odhoda ne sme popravljati nobenih podatkov v tranzitni deklaraciji, če tega ne zahteva vložnik deklaracije.

Popravljanje podatkov v tranzitni deklaraciji je delikatno področje, saj s spremembo podatkov v deklaraciji lahko pride do pravnih posledic. Popravljanje podatkov izključno iz strani carinika na osnovi evropske carinske zakonodaje ni dovoljeno. Tako avstrijski kot slovenski NCTS dovoljujeta cariniku na uradu odhoda, da brez elektronskega soglasja vložnika tranzitne deklaracije popravlja podatke v tranzitni deklaraciji.

6.3.4 Časovniki na uradu odhoda (pooblašчени pošiljatelji) in namembnem uradu (pooblašчени prejemniki)

Vložene tranzitne deklaracije, ki so brez formalnih napak vložene s strani pooblaščenega pošiljatelja v NCTS, preidejo direktno v stanje A03 - Sprejeto in tranzitni deklaraciji se samodejno dodeli MRN. Vložnik deklaracije prejme sporočilo IE028 ("MRN dodeljen") o dodeljeni MRN. Tranzitna deklaracija (če urad odhoda ne opravi kontrole) po poteku časomera za prepustitev blaga v tranzit samodejno preide v stanje A08 - Prepuščeno.

Časomeri za prepustitev blaga v tranzitni postopek pri pooblaščenih pošiljateljih so namenjeni temu, da ima carinski organ na uradu odhoda čas za odločitev o tem, ali bo izvedel kontrolo blaga v poslovnih prostorih pooblaščenega pošiljatelja ali ne.

Avstrijski NCTS ima v povprečju 10 minut dolge časomere za prepustitev blaga v tranzitnih postopkih, medtem ko so v slovenskih dovoljenjih za status pooblaščenega pošiljatelja bili v času, ko sem služboval na Generalnem carinskem uradu Ljubljani, mnogi časomeri nastavljeni na 0 minut, kar je popolnoma skregano z logiko in namenom zadevnih časomerov.

6.3.5 Grafični vmesnik slovenskega in avstrijskega NCTS sistema

Grafični vmesnik slovenskega NCTS sistema se popolnoma razlikuje od grafičnega vmesnika avstrijskega NCTS (glej sliko v prilogi - intervju).

Grafična vmesnika slovenskega in avstrijskega NCTS se razlikujeta v postavitvi gumbov za ukazne akcije uporabnika aplikacije, avstrijski vmesnik je združen z ECS in ICS sistemom, tako da se v seznamu deklaracij pri posamezni carinski izpostavi na ekranu cariniku izpisujejo deklaracije iz NCTS, ECS in ICS sistema v istem seznamu deklaracij, medtem ko ima slovenska carina vmesnike za sisteme NCTS, ECS, ICS ločene.

Grafični vmesnik slovenskega in avstrijskega NCTS sistema nista enaka že iz razloga, ker sta bila slovenski in avstrijski NCTS razvita s strani različnih razvijalcev. Vselej sama podoba aplikacije tudi ni predpisana s strani Komisije. Različnost informacijskih sistemov se namreč odraža v dejstvu, da si vsak uporabnik oz. razvijalec zamisli delovanje sistema nekoliko drugače in vanj vključi tiste funkcionalnosti, za katere smatra, da so zanj najbolj uporabne, primerne (Burgemeestre, Liu, Hulstijn & Tan, 2009, str. 35).

6.3.6 Vložitev tranzitne deklaracije v NCTS sistem

Postopek prepustitve blaga v tranzitni postopek na uradu odhoda v avstrijskem NCTS je zelo podoben postopku v slovenskem NCTS.

Urad odhoda v slovenskem NCTS tranzitno deklaracijo v stanju A02-Vloženo sprejme ali zavrne s pritiskom na gumb "Sprejmi" oz. "Zavrni" (glej slikovni prikaz v prilogi - intervju).

Ko urad odhoda v slovenskem NCTS tranzitno deklaracijo v stanju A02 - Vloženo sprejme, ta preide v stanje A03 – Sprejeto. Sistem dodeli tranzitni deklaraciji MRN in deklarantu pošlje sporočilo IE028 o dodeljeni MRN. Avstrijski NCTS stanja "Vloženo" na uradu odhoda ne pozna in zato deklaracija, ko je poslana s sporočilom IE015 v NCTS sistem s strani deklaranta, preide direktno v stanje A03 – Sprejeto (če sistem ne zavrne deklaracije s sporočilo IE016 – "Zavrnitev deklaracije").

Stanje tranzitne deklaracije A02-Vloženo ni predpisano s strani specifikacij Komisije, zato je to v slovenskem NCTS sistemu posebnost.

6.3.7 Preverjanje EORI številke v tranzitni deklaraciji

EORI številka je bila že razložena v drugem poglavju. Preverjanje EORI številke v tranzitni deklaraciji poteka tako v slovenskem kot tudi v avstrijskem NCTS sistemu, zato lahko v primeru funkcionalnosti preverjanja EORI številke v tranzitni deklaraciji govorimo o podobnosti med sistemoma.

6.3.8 Vnos rezultatov kontrole na uradu tranzita

Glavna naloga urada tranzita v NCTS je potrjevanje prehoda meje s sporočilom IE118 ("Obvestilo o prehodu meje"). Sporočilo IE118 pošlje urad tranzita uradu odhoda, da je blago v zadevnem tranzitnem postopku prečkalo mejo.

Blago in spremljajoči dokumenti se praviloma pregledujejo na uradu odhoda. Kontrola blaga na uradu tranzita bi zaradi hitrejšega in nemotenega tranzita blaga morala biti prej izjema kot pravilo. Carinik se vselej lahko odloči za kontrolo blaga na uradu tranzita.

Na tem mestu želim poudariti, da specifikacije Komisije (DDNTA-Appendix Q2-v16.50-SfA; predpisana struktura sporočila IE118-NCF: Notification Frontier) ne sledijo 3. odstavku 359. člena Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454), saj uredba omogoča uradom tranzita, da pregledajo blago, kadar se jim to zdi potrebno, medtem ko specifikacije za izgradnjo NCTS ne predpisujejo funkcionalnosti vpisa ugotovitev pregleda na uradu tranzita.

Avstrijski NCTS omogoča vpis ugotovitev pregleda na uradu tranzita, medtem ko slovenski NCTS tega ne omogoča.

6.3.9 Zagotavljanje nadaljnje carinske dovoljenja rabe ali uporabe po zaključenem tranzitnem postopku

Neskupnostno blago, ki je predloženo carini, mora pridobiti carinsko dovoljeno rabo ali uporabo, dopustno za takšno blago (Bastabak, 2011, str. 18). Do pridobitve ene izmed carinsko dovoljenih rab ali uporab dobi blago, ki je predloženo carini, takoj po predložitvi status blaga v začasni hrambi.

Neskupnostno blago, ki se je gibalo v tranzitnem postopku, prispe na cilj na carinskem območju Skupnosti in se predloži carini. Takrat se s tem blagom mora nekaj zgoditi, kar pomeni, bodisi se ga vnese v naslednji carinski postopek ali se zanj vложи skupna

deklaracija za začasno hrambo. Največkrat se v praksi takšno blago vnese v nadaljnji carinski postopek in nad tem je potrebno imeti neprekinjeni nadzor, da ima lahko carinski organ za vsako tranzitno deklaracijo podatek o tem, kje se nahaja blago po končanem tranzitnem postopku.

Slovenska carinska administracija ima za namene spremljanja nadaljnje carinsko dovoljene rabe ali uporabe po končanem tranzitnem postopku razvito elektronsko aplikacijo, ki omogoča zagotavljanje carinskega nadzora nad blagom, za katerega je bil končan tranzitni postopek na območju Slovenije. Pri namembnem uradu se po koncu tranzitnega postopka v slovenskem NCTS podatki o blagu (MRN, bruto masa, deklarant, tip deklaracije) samodejno prenesejo v zadevno aplikacijo, ki omogoča spremljanje, ali je bila blagu po končanem tranzitnem postopku že dodeljena katera od carinsko dovoljenih rab ali uporab, ali je blago izstopilo oz. ali ima to blago še vedno status v začasni hrambi.

Avstrijska carina pri nadzoru nadaljnjih carinsko dovoljenih rab ali uporab za blago po zaključenem tranzitnem postopku ne izvaja nadzora na način kot to počne slovenska carinska administracija. Avstrijska carina zadevo nadzoruje na način, da vsak tranzitni MRN mora biti kot predhodni dokument naveden v eni izmed naslednjih carinskih deklaracij ali v primeru začasne hrambe blaga z naknadnimi kontrolami. Slovenija ima glede tega bolj transparenten nadzor kot Avstrija in boljši pregled nad tem, kaj se dogaja z zaključenimi tranziti v nadaljnjih postopkih.

6.3.10 Delovanje varnostno-varstvene analize tveganja v NCTS

Delovanje varnostno-varstvene analize tveganja v tranzitnem postopku ureja 183a. člen Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454). Varnostno-varstvena analiza tveganja v NCTS se mora izvajati pred prihodom blaga na območje Skupnosti v predpisanih rokih iz 184a člena Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454).

Avstrijski NCTS nima implementirane varnostno-varstvene analize tveganja v NCTS, medtem ko jo slovenski NCTS ima. Slovenski NCTS, kljub temu, da ima implementirano varnostno-varstveno analizo tveganja, v primerih vložitve tranzitne deklaracije skupaj z varnostnimi podatki, ne spoštuje rokov iz 184a člena Izvedbene uredbe carinskega zakonika 2454.

6.4 Ugotovitve

V tem poglavju je bilo ugotovljeno mnogo podobnosti in razlik pri izvajanju NCTS tranzitnega postopka med avstrijskim in slovenskim NCTS sistemom; le-te so strnjene v spodnji Tabeli 5.

Tabela 5: Ugotovljene podobnosti in razlike pri izvajanju NCTS tranzitnega postopka med avstrijskim in slovenskim NCTS sistemom

	Slovenski NCTS	Avstrijski NCTS	Podobnost/razlika
Spremna tranzitna/varnostna listina	tiskanje pred prepustitvijo v tranzit	tiskanje po prepustitvi v tranzit	razlika
Obvestilo o nameravani kontroli blaga	obvestilo ni implementirano	obvestilo implementirano	razlika
Popravljanje podatkov v IE015	NCTS omogoča popraviljanje podatkov brez soglasja vložnika	NCTS omogoča popraviljanje podatkov brez soglasja vložnika	podobnost
Časovniki na uradu odhoda in namembnem uradu	0 min	10 min	razlika
Grafični vmesnik	samostojni vmesnik	združen z ECS/ICS vmesnikom	razlika
Vložitev IE015	Deklaracija preide v stanje "A02-Vloženo"	Deklaracija preide direktno v stanje "A03-Sprejeto"	razlika
Preverjanje EORI št. v IE015	vse prijavljene EORI številke se preverjajo na uradu odhoda	vse prijavljene EORI številke se preverjajo na uradu odhoda	podobnost
Rezultati kontrole na uradu tranzita	vpis rezultatov kontrole na uradu tranzita ni mogoč	vpis rezultatov kontrole na uradu tranzita mogoč	razlika
Nadzor nad blagom po zaključenem tranzitnem postopku	aplikacija za nadzor blaga po zaključenem tranzitu	brez aplikacije za nadzor blaga po zaključenem tranzitu	razlika
Delovanje varnostno – varstvene analize tveganja	varnostno–varstvena analiza tveganja implementirana	varnostno–varstvena analiza tveganja ni implementirana	razlika

Kljub temu, da morata oba sistema upoštevati specifikacije Komisije za NCTS sistem – DDNTA, na uradu odhoda, tranzitnem uradu in namembnem uradu še vedno prihaja do razlik v izvajanju postopka v obeh sistemih. Na podlagi intervjuja je bilo ugotovljeno, da osebe, ki želijo poslovati v NCTS sistemu v Avstriji in Sloveniji, morajo pri carinskem organu najprej pridobiti ustrežni elektronski certifikat oz. elektronski podpis za poslovanje

s carinskim organom, kar je na primer praksa tudi v carinskih administracijah azijskega kontinenta (Dong Ju, 2009, str. 170).

Na podlagi ugotovljenih razlik in podobnosti ugotavljam, da se carinski nadzor tranzita mednarodnih tokov blaga v avstrijskem NCTS sistemu ne izvaja na enak način kot v slovenskem NCTS sistemu.

SKLEP

V svetovnih medijih smo bili večkrat priča poročanju, da britanski premier g. David Cameron v Angliji napoveduje referendum o izstopu Velike Britanije iz EU. V primeru, da Velika Britanija izstopi iz EU, obstaja verjetnost, da bodo temu sledile tudi druge države članice. Razpad EU zato ni le teorija, temveč se lahko zgodi tudi v realnosti. V primeru razpada EU bodo politični interesi trčili v interese gospodarstva. Formacija EU, kot jo poznamo danes, omogoča podjetjem v EU, da med seboj na osnovi prostega pretoka blaga poslujejo brez carinskih formalnosti znotraj meja držav članic. To omogoča carinska unija znotraj EU, za katero lahko pričakujemo, da se bo v primeru razpada EU zaradi gospodarskih interesov kvečjemu širila in ne razpadla.

V času mojega službovanja na Generalnem carinskem uradu v Ljubljani v obdobju med letom 2008 in 2014 sem v povprečju enkrat mesečno službeno potoval v belgijsko mesto evropskih institucij – Bruselj. Tam sem aktivno sodeloval kot predstavnik slovenske carinske administracije v Odboru za carinskih zakonik (Oddelek za carinski status in tranzit; angl. *Customs Code Committee for customs status and transit*), kot član delovne skupine za skupni tranzit (angl. *EC-EFTA Working Group*) in kot član delovne skupine na Komisiji, ki je bila zadolžena za razvoj aplikacije za carinske odločbe (angl. *Customs Decisions Collaboration working group*). Na lastne oči sem videl, da ogromno ljudi (birokratov, odvetnikov, delegatov, predstavnikov različnih organizacij iz držav članic EU in drugih držav sveta) dnevno potuje v Bruselj in nazaj. Gre za množice tisočih ljudi, a le manjšina teh resnično aktivno sodeluje, jasno izraža pripombe in podaja mnenja in stališča na sestankih. Večina prihaja v Bruselj le po informacije, zato se postavlja vprašanje kje tiči smisel množic birokratov, ki se dnevno zgrinjajo v Bruselj in nazaj. Evropski davkoplačevalci vse to plačujejo. Očitno bo še nekaj časa tako, sicer EU ne bi veljala za demokratično formacijo.

Carinski postopki imajo pravno podlago v evropskem, nacionalnem in mednarodnem pravu. Večina carinskih postopkov na območju EU se izvaja na podlagi evropskega prava, in sicer na osnovi Carinskega zakonika (Uredba 2913) in Izvedbene uredbe Carinskega zakonika (Uredba 2454). Ti dve uredbi pokrivata najpomembnejša carinska področja (določevanje carinske vrednosti blaga, pravila določevanja porekla blaga, izvajanje carinskih postopkov, itd.), se pogosto spreminjata in imata največjo težo in uporabno

vrednost pri delu carinikov in tistih, ki se ukvarjajo z nastajanjem in tolmačenjem zakonodaje na carinskem področju.

V Sloveniji morajo podjetja uporabljati davčno številko kot identifikator pri poslovanju z davčnim organom. V EU mora podjetje v primeru poslovanja s carinskim organom uporabljati EORI številko. Preverjanje EORI številke bi morali izvajati vsi sistemi gibanja blaga po vseh državah članicah EU ob vsakokratni vložitvi carinske deklaracije v sistem. Slovenija je preverjanje EORI številke prijavljenih v tranzitni deklaraciji uvedla šele leta 2012, medtem ko EORI baza obstaja že od leta 2009. V Sloveniji je zatem sledila implementacija preverjanja EORI številke prijavljenih v carinskih deklaracijah še v ECS in ICS sistemu. Slovenija je zadevno funkcionalnost v vseh treh sistemih (NCTS, ECS, ICS) implementirala dokaj pozno. Menim, da bi Komisija morala bolj striktno izvajati kontrole nad tem, ali so deklaracijski sistemi gibanja blaga po državah članicah ustrezno povezani z EORI bazo ali ne.

Komisija se prizadeva, da bi pripomogla h krepitvi dobavnih verig blaga ne le znotraj območja EU, temveč tudi v svetovnih mednarodnih dobavnih verigah. Prizadevanja Komisije za krepitev svetovnih mednarodnih dobavnih verig blaga se kažejo v sklepih Skupnega odbora za carinsko sodelovanje o medsebojnem priznavanju programov o pooblaščenih gospodarskih subjektih v EU in na Japonskem ter Združenih državah Amerike, kar pomeni, da vsak carinski organ obravnava gospodarske subjekte s statusom člana v programu drugega carinskega organa na enak način kot obravnava člane lastnega programa trgovinskega partnerstva (Sklep Skupnega odbora za carinsko sodelovanje ZDA-EU z dne 4. maja 2012 o medsebojnem priznavanju programa carinsko-trgovinskega partnerstva proti terorizmu v Združenih državah Amerike in programa o pooblaščenih gospodarskih subjektih v Evropski uniji (Ur. l. EU št. L 144/44)).

Trenutno največji projekt Komisije je projekt razvoja aplikacija za carinske odločbe (angl. *Customs Decisions Project*), vreden čez 180 mio EUR. Na Komisiji je bila ustanovljena delovna skupina za razvoj zadevne aplikacije, v kateri skupaj s Komisijo in zunanjim izvajalcem poleg ostalih držav članic sodeluje tudi Slovenija (angl. *Customs Decisions Collaboration Working Group*). Najbolj zahtevna naloga pri razvoju informacijskih sistemov je izdelava zahtev oz. specifikacij za izgradnjo sistema, zato sem se v tem magistrskem delu poglobil v interakcijo sistema za carinske odločbe s sistemi gibanja blaga, za katero Komisija nima izdelanih zahtev oz. specifikacij za razvoj.

Področje potrjevanja dokazil o skupnostnem statusu blaga je prihodnji izziv Komisije. Blago ima skupnostni status takrat, ko je bilo proizvedeno na območju Skupnosti oz. ko so zanj bile plačane vse uvozne dajatve, zato je podatek o proizvajalcu oz. podatek o uvozni MRN številki nepogrešljiv del sistema izdaje oz. potrjevanja dokazila o skupnostnem statusu blaga.

Carinski postopki so v preteklosti vedno potekali na osnovi papirnatega postopka (Raus, 2010, str. 29), medtem ko so NCTS, ECS in ICS danes v EU glavni carinsko informacijski sistemi za nadzor gibanja mednarodnih tokov blaga. Komisija in države članice veliko dela in finančnih sredstev vlagajo v razvoj in informatizacijo carinskih postopkov, ki pa predvsem na področju analize tveganja niso učinkoviti. Glavna pomanjkljivost NCTS-a je v tem, da nadzoruje predvsem gibanje carinskega blaga v cestnem prometu, medtem ko v pomorskem, železniškem in zračnem prometu velik delež blaga v vseh državah članicah poteka izven NCTS-a. Iz tega sledi, da evropski in mednarodni carinski predpisi carinskim organom držav članic pri vseh vrstah transporta enako učinkovito ne omogočajo izvajanja carinskega nadzora blaga, ki vstopa in izstopa iz območja EU.

Ugotovljene so bile glavne razlike v delovanju avstrijskega in slovenskega NCTS sistema. Razlike med sistemoma obstajajo. To pomeni, da države članice EU NCTS sistema nimajo enako implementiranega. Iz tega sledi, da se tranzitni postopek ne izvaja na enak način v vseh državah članicah, kar pomeni, da se carinski nadzor ne izvaja po vseh državah članicah EU enako, kot to določa evropska carinska zakonodaja.

Informatizacija področja prepovedi in omejitev predstavlja izziv Komisije za prihodnost, saj na tem področju razvoj elektronskih sistemov ni odvisen le od zahtev carinskih organov in Komisije, pač pa glavno vlogo igrajo tudi drugi organi, s katerimi carinski organi sodelujejo (tržni inšpektorati, veterinarji, vojska, itd.). Poskus informatizacije področja prepovedi in omejitev se že kaže v t.i. enotnem oknu, ki ga Komisija ima namen implementirati za veterinarski dokument CVED.

Danes živimo v procesu globalizacije, ki ga lahko označimo kot sklop sprememb v ekonomskem sistemu, ki so posledica razširjenega trgovanja na globalni ravni. Mednarodni tokovi blaga so danes nekaj povsem običajnega. Vloga carine v mednarodnih tokovih blaga se kaže v posebnih dejanjih, ki jih carina izvaja za zagotovitev pravilne uporabe carinskih predpisov v zvezi z vstopom, izstopom, tranzitom in drugimi carinskimi postopki, v katere je vneseno blago, ki se giblje med carinskim območjem Skupnosti in tretjimi državami. Pri tem elektronski carinsko informacijski sistemi igrajo pomembno vlogo in potrebno bo še veliko dela in naporov Komisije in držav članic za hitrejše, bolj učinkovite ter dostopne carinske informacijske sisteme, ki bodo pokrivali mednarodni pretok blaga ne le v cestnem, temveč tudi v železniškem, pomorskem in zračnem prometu. Informatizacija carinskih postopkov je proces brez konca, kar pomeni, da je vedno možno še kaj izboljšati, posodobiti, nadgraditi. Nikdar ni nobena stvar tako dobra, da ne bi mogla biti še boljša. To velja tudi za carinske sisteme, ki se informatizirajo ne samo v EU pač pa tudi v drugih bolj revnih predelih sveta, kot je to na primer Bangladeš (Hossain, 2000, str. 12). Današnji časi sodijo v informacijski vek in elektronsko poslovanje je postalo način življenja mnogih ljudi in poslovanja podjetij (Pavliha & Jerman, 2002, str. 9). To velja tudi

za carinske službe v EU. Na koncu tega magistrskega dela v spodnji Tabeli 6 povzemam glavne predloge za dopolnitve evropske carinske zakonodaje in tehničnih specifikacij za izgradnjo evropskih carinskih sistemov.

Tabela 6: Povzetek predlogov za dopolnitve evropske carinske zakonodaje in tehničnih specifikacij za izgradnjo evropskih carinskih sistemov

Evropski carinski sistemi	PREDLOG	dopolnitev Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454)	dopolnitev tehnične specifikacije
NCTS, ECS, ICS	opredelitev podatkov, katerih ni potrebno prijavljati v carinske deklaracije zaradi tega, ker ima gospodarski subjekt AEO status	✓	✓ (DDNTA, DDNIA, DDNXA)
Sistem za carinske odločbe (Customs Decisions)	Interakcija sistema za carinske odločbe z NCTS, ECS, ICS	✓	✓ (Functional Requirements for Customs Decision)
Sistem za dokazovanje skupnostnega statusa blaga (Proof of Union Status)	navedba proizvajalca oz. uvoznega MRN na dokazila o skupnostnem statusu	✓	✓ (Proof of Union Status System Functional Requirements)
NCTS	uvedba T1 postopka za vse vrste transporta (morski, železniški in letalski)	✓	✓ (DDNTA)
	uvedba T2 postopka za trošarinske izdelke (intrakomunitarne dobave blaga)	✓	✓ (DDNTA)
	uvedba IE sporočila za pooblaščenega pošiljatelja za pregled blaga v poslovnih prostorih pooblaščenega pošiljatelja	✓	✓ (DDNTA)

se nadaljuje

nadaljevanje

Evropski carinski sistemi	PREDLOG	dopolnitev Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454)	dopolnitev tehnične specifikacije
NCTS	možnost vpisa rezultatov kontrole na uradu tranzita (nadgradnja sporočila IE118).	x	✓ (DDNTA)
	opredelitev postopanja carine v primeru viška, manjka blaga	✓	x
	časomeri za prepustitev predpisani na minimalno 10 minut ali več	✓	x
	možnost vnosa šifre za fitofarmacevtska sredstva	✓	✓ (DDNTA)
	možnost vnosa šifre za prevoz sadja in zelenjave	✓	✓ (DDNTA)
	možnost vnosa šifre za komercialne in nekomercialne premike živali	✓	✓ (DDNTA)
ECS	Povezava ECS z NCTS sistemom (kombinacija izvoznega in tranzitnega postopka).	x	✓ (DDNXA)
	Možnost vnosa šifre za izvoz kulturne dediščine.	✓	✓ (DDNXA)

se nadaljuje

nadaljevanje

Evropski carinski sistemi	PREDLOG	dopolnitev Izvedbene uredbe carinskega zakonika (Uredba 2454)	dopolnitev tehnične specifikacije
ECS	Možnost vnosa šifre za predhodne sestavine za droge.	✓	✓ (DDNXA)
	Obvezen podatek o prevozniku v izvozni deklaraciji.	✓	✓ (DDNXA)
ICS	Možnost vnosa šifre za fitofarmaceutska sredstva.	✓	✓ (DDNIA)
	Možnost vnosa šifre za prevoz sadja in zelenjave.	✓	✓ (DDNIA)
	Možnost vnosa šifre za komercialne in nekomercialne premike živali.	✓	✓ (DDNIA)
	Možnost vnosa šifre za predhodne sestavine za droge.	✓	✓ (DDNIA)

LITERATURA IN VIRI

1. Babič, D., Banelli, M., & Pruša, P. (2012). Further development of forwarding services in the Republic of Croatia after accession to the EU. Najdeno 23. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://logi.upce.cz/issues/2012-01/babic-banelli-prusa.pdf>
2. Bastabak, B. (2011). Application of informatics technologies into customs: Origin and tariff code diversion, impacts and identification problem. *International journal of e-business and e-government studies* 3(1). Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu http://www.sobiad.org/eJOURNALS/journal_IJEBEG/archives/2011_1/02burcu_bastabak.pdf
3. Beč, N., Šircelj, A., & Vraničar, M. (1999). *Zakon o davku na dodano vrednost s komentarjem*. Ljubljana. Založba GV.
4. Bokoch, V., Torello, A., Popescu, A., Onica-Chipea, L., Brie, M., & Popa, C. (2011). Regional development and cross-border cooperation. Najdeno 23. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://www.analerise.igri.ro>
5. Brown, D., Kiyota, K., & Stern, R. (2008). An analysis of a US-Southern African Customs Union (SACU) Free Trade Agreement. *World Development* 36(3). Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X07002112>
6. Brozina, D., Cerar, M., Hauptman, M., Lozar, M., Nusdorfer, R., Longar, K., Sever, S., Šabič, Z., & Vatovec, K. (2005). *Pogodba o ustavi za Evropo s komentarjem*. Ljubljana. Založba GV.
7. Burgemeestre, B., Liu, J., Hulstijn, J., & Tan, Y. (2009). Early requirements engineering for e-customs decision support: Assessing overlap in mental models. *Faculty of Economics and Business Administration, Vrije Universiteit, Amsterdam*. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://ceur-ws.org/Vol-453/paper06.pdf>
8. Busan, G., & Constanta, E. (2012). The agencies of the european union. *Constantin Brancusi University of Targu-jiu, 24 Victoriei str., Targu-jiu, Gorj, Romania*. Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://fse.tibiscus.ro/anale/Lucrari2010/045.%20Busan%20Gabriela.pdf>
9. Carinska uprava Republike Slovenije (2011). *Glasilo Carinske Uprave Republike Slovenije "carina.si" številka 20: Kombinacija tranzit-izvoz* (interno gradivo). Ljubljana: Ministrstvo za finance, Carinska uprava RS, Generalni carinski urad.
10. Carinska uprava Republike Slovenije (2013). *Navodilo o izvajanju skupnostnega/skupnega tranzitnega postopka* (interno gradivo). Ljubljana: Generalni carinski urad.
11. Carinska uprava Republike Slovenije (2015). *Analiza stanja za potrebe MASP Projekta – UCC Customs Decisions-Carinski informacijski sistem (CIS) – Carinska dovoljenja, Povezave carinskih dovoljenj z deklaracijskimi sistemi; delovni dokument članov*

- skupine Customs Decisions Working Group pri Evropski Komisiji* (interno gradivo). Ljubljana: Ministrstvo za finance, Carinska uprava RS, Generalni carinski urad.
12. Carinska uprava Republike Švedske (2002). *VIP-News: A quarterly Electronic Newsletter from The Swedish Customs Future Centre*. (interno gradivo). Stockholm: Carinska uprava Republike Švedske.
  13. Cheng, H., Fang, M., Guan, L., & Renmin, Z. (2004). Design and Implementation of an E-Commerce Platform-SIMEC. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://jpkc.ccnu.edu.cn/sy/dzswgl/UploadFolder/article/guonei/%E6%96%B9%E7%BE%8E%E7%90%AA%20Design%20and%20Implementation%20of%20an%20E-Commerce%20Platform%E2%80%94SIMEC.pdf>
  14. Cheng, C. (2010). Customs Law of East Asia. Najdeno 23. januarja 2013 na spletnem naslovu http://www.ip.kimchang.com/UserFiles/files/CustomsLawofEastAsia_Chapter5.pdf
  15. Claus-Friedrich, L. (1998). Trans-European-networks and the development of transport in the eastern Baltic Sea region. *The open Access Publication Server of the ZBW-Leibniz Information Centre for Economics*. Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/1034/1/250319160.pdf>
  16. Consolidated Version of the Treaty establishing the European Community. *Uradni list EU* št. C 325/33.
  17. Direktiva Sveta 91/414 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet. *Uradni list EU* št. L 230/1.
  18. Direktiva Sveta 2000/29/ES z dne 8. maja 2000 o varstvenih ukrepih proti vnosu organizmov, škodljivih za rastline ali rastlinske proizvode, v Skupnost in proti njihovemu širjenju v Skupnost. *Uradni list EU* št. L 169/1.
  19. Dollar D., Hallward-Driemeier M., & Mengistae T. (2006). Investment Climate and International Integration. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://siteresources.worldbank.org/INTINVTCLI/Resources/InvestmentClimateandInternationalIntegration.pdf>
  20. Dong Ju, C. (2009). Paperless Bussines Environment in APEC Region. Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:OxaTgpnktDcJ:citeseerx.ist.ps.u.edu/viewdoc/download%3Bjsessionid%3D717532F2654758D00FC0CB52E1CDD5D2%3Fdoi%3D10.1.1.465.7495%26rep%3Drep1%26type%3Dpdf+%&cd=1&hl=sl&ct=clnk&gl=si>
  21. Evropska komisija (2008). *EORI System Process Model and Requirements* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
  22. Evropska komisija (2008). *Use of the New CIM Consignment Note as a Transit Declaration in the Simplified Rail Transit Procedure 1405* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.

23. Evropska komisija (2009). *Consolidated preliminary draft of the MCCIP – Modernised Customs Code Implementing Provisions TAXUD/1717* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
24. Evropska komisija (2009). *Poslovník odbora za carinski zakonik TAXUD/A2/2011/011* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
25. Evropska komisija (2011). *Design Document for National Export Application* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
26. Evropska komisija (2012). *Design Document for National Import Application* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
27. Evropska komisija (2012). *Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan - MASP* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
28. Evropska komisija (2013). *TAXUD Customs Decisions – Vision document* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
29. Evropska komisija (2013). *Design Document for National Transit Application* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
30. Evropska komisija (2014). *Uniform User Management and Digital Signatures Project – UUM&DS - Vision Document* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
31. Evropska komisija (2013). *The European Union Single Window - Vision Document* (interno gradivo). Bruselj: DG TAXUD.
32. Fisenko, A. (2011). Status, problems and challenges of russian transport and logistics complex development. *Asia-Pacific Journal of Marine Science & Education 1(1)*. Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://umt.msun.ru/sci/bull/marinejournal/issues/2011v01no01/3-Fisenko-31-42.pdf>
33. Grainger, A. (2005, 6. april). Customs 2007 Seminar, Wrocław. Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu [http://www.tradefacilitation.co.uk/papers/AGrainger_Wroclaw_Speech\(2005\).pdf](http://www.tradefacilitation.co.uk/papers/AGrainger_Wroclaw_Speech(2005).pdf)
34. Grilc, P., & Ilešič, T. (2002). *Pravo evropske unije*. Ljubljana. Cankarjeva Založba.
35. Gwardzinska, E. (2012). The standardisation of customs services in the European Union. *World Customs Journal, 6(1)*, 93.
36. Hacker, K., Chu, J., Leung, C., Marra, R., Pirie, A., Brahimi, M., English, M., Beckmann, J., Acevedo-Garcia, D., & P. Marlin, R. (2011). The impact of Immigration and Customs Enforcement on immigrant health: Perceptions of immigrants in Everett. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3159749/>
37. Henningsson, S., & Zinner Henriksen, H. (2011). Inscription of behaviour and flexible interpretation in Information Infrastructures: The case of European e-Customs. *Journal of Strategic Information Systems 20(355)*. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S096386871100028X>
38. Henningsson, S., & Bjorn-Andersen, N. (2012). Exporting e-Customs to Developing Countries: a Semiotic Perspective. Center for Applied Information and Communication Technology Copenhagen Business School, Denmark. Najdeno 22. januarja 2013 na

- spletnem naslovu
http://www.globdev.org/files/proceedings2009/7_FINAL_Henningsson_Exporting_Customs_2009.pdf
39. Hossain, N. (2000). E-Commerce in Bangladesh: Status, Potential and Constraints. *Job opportunities and business support (jobs) program – Institutional reform and the informal sector (IRIS); University of Maryland at College Park*. Najdeno 23. januarja 2013 na spletnem naslovu http://www.jobstrust.org/jobsproject/content/publication/E-Commerce_in_Bangladesh_status.pdf
  40. Ilhan, O., & Kamil, S. (2007). Turkey and European Union Relations: Concept of Customs Union. Najdeno 23. januarja 2013 na spletnem naslovu <https://ideas.repec.org/p/pramprapa/333.html>
  41. Izvedena uredba Komisije (EU) št. 1081/2012 z dne 9. Novembra 2012 o določbah za izvedbo Uredbe Sveta (ES) št. 116/2009 o izvozu predmetov kulturne dediščine. *Uradni list EU* št. L 324/1.
  42. Konvencija o skupnem tranzitnem postopku. *Uradni list EU* št. L226/2.
  43. Liu J., Baida, Z., Tan, Y., & Rukanova, B. (2006). Designing control for e-government in network organizations. *Proceedings of RSEEM 2006 13th Research Symposium on Emerging Electronic Markets; Nr. 2*. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu http://opus.ub.uni-hohenheim.de/volltexte/2012/693/pdf/RSEEM_2006_Proceedings.pdf#page=22
  44. McLinden, G., Fanta, E., Widdowson, D., & Doyle, T. (2011). *Border Management Modernization*. Washington: Washington, D.C.
  45. Odločba Komisije in Sveta št. 70/2008 iz dne 15. jan. 2008. *Uradni list EU* št. L23/21.
  46. Odločba Komisije 349/2002/ES z dne 26. aprila 2002 o določitvi seznama proizvodov, ki morajo biti v skladu z Direktivo Sveta 97/78/ES pregledani na mejnih kontrolnih točkah. *Uradni list EU* št. L 121/6.
  47. Overbeek, S., Tan, Y., & Zomer, G. (2011). IT Innovations Enabling Seamless and Secure Supply Chains Witness 2011 in conjunction with the EGOV 2011 10th International Electronic Government Conference. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu http://ceur-ws.org/Vol-769/WITNESS2011_proceedings.pdf
  48. Pavliha, M. (2000). *Prevozno pravo*. Ljubljana: Založba Gospodarski Vestnik.
  49. Pavliha, M., & Jerman, B. (2002). *Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu s komentarjem*. Ljubljana: Založba GV.
  50. Ponisio, M., Sikkil, K., & Riemens, L. (2012). Inter-Organisational System Coordination: the e-Customs Case Study. Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://eprints.eemcs.utwente.nl/10977/01/ACaseStudyOnLandscapeOfCoordination.pdf>
  51. Potočnik, J., & Bohinc, R. (2004). *Evropsko pravo*. Ljubljana: Založniška hiša Primath.
  52. Pravilnik o fitosanitarnih zahtevah za lesen pakirni material v mednarodnem prometu. *Uradni list RS* št. 108/04.

53. Pravilnik o načinu izvajanja pooblastil pooblaščenih uradnih oseb carinske službe. *Uradni list RS* št. 20/2005, 109/2010.
54. Pravilnik o nošenju in uporabi orožja v carinski službi. *Uradni list RS* št. 111/2000.
55. Pravilnik o postopku, po katerem pooblaščenice uradne osebe carinske službe ustavljajo prevozna sredstva v cestnem in vodnem prometu. *Uradni list RS* št. 76/2001, 67/2007.
56. Raus, M. (2010). Diffusion of Business-to-Government IT Innovations: The Case of e-Customs. *Dissertation of the University of St. Gallen, Graduate School of Business Administration, Economics, Law and Social Sciences (HSG)*. Najdeno 23. januarja 2013 na spletnem naslovu [http://www1.unisg.ch/www/edis.nsf/SysLkpByIdentifier/3788/\\$FILE/dis3788.pdf](http://www1.unisg.ch/www/edis.nsf/SysLkpByIdentifier/3788/$FILE/dis3788.pdf)
57. Rakunova, B., van Stijn, E., Zinner Henriksen, H., Baida, Z., & Tan, Y. (2008). Multi-Level Analysis of Complex IS Change: A Case Study of eCustoms. *21th Bled eConference eCollaboration: Overcoming Boundaries through Multi-Channel Interaction* (305). Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu http://www.baida.nl/Assets/papers/2008_Rakanova_Bled_Change.pdf
58. Salehi, M. (2012). Barriers to E-Customs in an Emerging Economy: The Case of Iran. *Ferdowsi University of Mashhad, Iran*. Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://profdoc.um.ac.ir/articles/a/1029797.pdf>
59. Sklep Skupnega odbora za carinsko sodelovanje št. 1/2010 z dne 24. Junija 2010 v skladu s členom 21 Sporazuma med Evropsko Skupnostjo in Vlado Japonske o sodelovanju in medsebojni upravni pomoči v carinskih zadevah o medsebojnem priznavanju programov o pooblaščenih gospodarskih subjektih v EU in na Japonskem. *Uradni list EU* št. L 279/71.
60. Sklep Skupnega odbora za carinsko sodelovanje ZDA-EU z dne 4. maja 2012 o medsebojnem priznavanju programa carinsko-trgovinskega partnerstva proti terorizmu v Združenih državah Amerike in programa o pooblaščenih gospodarskih subjektih v Evropski uniji. *Uradni list EU* št. L 144/44.
61. Stankevičius, R. (2007). Problems of international cooperation and mutual assistance among the European union customs authorities. Najdeno 27. marca 2013 na spletnem naslovu <http://www3.mruni.eu/~int.economics/2nr/Stankevicius.pdf>
62. Steluta Grigore, C. (2011). Common Transport Policy: The Never Ending Journey. *Acta Universitatis Danubius* 7(3). Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/oeconomica/article/viewFile/796/839>
63. Šinkovec, J. (1996). *Evropsko pravo*. Ljubljana: Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije.
64. Tait, T., Katsoulakos, T., Papadimitriou, & S., Trant, G. (2008). Maritime Transport and Logistics Domain Specification: Seventh Framework Programme, Maritime and logistics co-ordination platform; SKEMA Coordination Action – Sustainable Knowledge Platform for the European Maritime and Logistics Industry. Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu http://www.transport-research.info/Upload/Documents/201204/20120405_203154_51009_D1.1%20Maritim

e%20Transport%20and%20Logistics%20Domain%20Spec.%20ILS%2006Jan09.pdf#page=58

65. Tan, Y., Klein, S., Rukanova, B., Higgins, A., & Baida, Z. (2006). E-Customs Innovation and Transformation: A Research Approach. *19th Bled eConference eValues*. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu [https://domino.fov.uni-mb.si/proceedings.nsf/0/c7c0528b9b1c07cbc12571800030753a/\\$FILE/07_Tan.pdf](https://domino.fov.uni-mb.si/proceedings.nsf/0/c7c0528b9b1c07cbc12571800030753a/$FILE/07_Tan.pdf)
66. Tan, Y., Klein, S., Rukanova, B., Higgins, A., & Baida, Z. (2012). Information Technology for Adoption and Intelligent Design for E-Government (ITAIDE). Najdeno 22. januarja 2013 na spletnem naslovu http://www.baida.nl/Assets/papers/2006_eGov_ITAIDE.pdf
67. Thomaes, B. (2011). The European Concept of Green Corridors in Sustainable Transport Systems: Case of East-West Transport Corridor in the Baltic Sea Region. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu [http://www.bth.se/fou/cuppsats.nsf/all/67bb2305cb3e2896c12578bd00216a66/\\$file/Thomaes%20MASTER%20THESIS%20-%202011%20PDF%20final.pdf](http://www.bth.se/fou/cuppsats.nsf/all/67bb2305cb3e2896c12578bd00216a66/$file/Thomaes%20MASTER%20THESIS%20-%202011%20PDF%20final.pdf)
68. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community. *Uradni list EU* št. C 306.
69. Uredbo št. 1875/2006 z dne 18. decembra 2006 o spremembi Uredbe (EGS) št. 2454/93 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti. *Uradni list EU* št. L360/64.
70. Uredba Komisije (ES) št. 1580/2007 z dne 21. decembra 2007 o določitvi izvedbenih pravil za uredbe Sveta (ES) št. 220/96, 2201/96, 1182/2007 v sektorju sadja in zelenjave. *Uradni list EU* št. L 350/1.
71. Uredba Komisije (ES) št. 1277/2005 z dne 27. julija 2005 o določitvi izvedbenih pravil za Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 273/2004 o predhodnih sestavinah pri prepovedanih drogah. *Uradni list EU* št. L 202/7.
72. Uredba (ES) št. 765/2008 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o določitvi zahtev za akreditacijo in nadzor trga v zvezi s trženjem proizvodov ter razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 339/93. *Uradni list EU* št. L 218/30.
73. Uredba Sveta (ES) št. 111/2005 z dne 22. decembra 2004 o določitvi pravil za nadzor trgovine s predhodnimi sestavinami za prepovedane droge med Skupnostjo in tretjimi državami. *Uradni list EU* št. L 22/1.
74. Uredba (ES) št. 273/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o predhodnih sestavinah pri prepovedanih drogah. *Uradni list EU* št. L 47/1.
75. Uredba Sveta (ES) št. 1234/2007 z dne 22. oktobra 2007 o vzpostavitvi skupne ureditve kmetijskih trgov in o posebnih določbah za nekatere kmetijske proizvode. *Uradni list EU* št. 299/1.
76. Uredba Sveta (ES) št. 338/97 z dne 9. decembra 1996 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi. *Uradni list EU* št. L61/1.

77. Uredba Sveta (ES) št. 1236/2005 z dne 27. Junija 2005 o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo okrutno, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje. *Uradni list EU* št. L 200/1.
78. Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES), št. 1889/2005, o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje. *Uradni list EU* št. L 309/9.
79. Uredba Sveta (ES) št. 428/2009 z dne 5. maj 2009 o vzpostavitvi režima Skupnosti za nadzor izvoza, prenosa, posredovanja in tranzita blaga z dvojno rabo. *Uradni list EU* št. L 134/1.
80. Uredba Evropskega Parlamenta in Sveta (ES) št. 998/2003 z dne 26. maja 2003 o zahtevah v zvezi z zdravstvenim varstvom živali, ki se uporabljajo za netrgovske premike hišnih živali in o spremembi Direktive Sveta 92/65/EGS. *Uradni list EU* št. L 146/1.
81. Uredba (ES) št. 1005/2009 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 16. Septembra 2009 o snoveh, ki tanjšajo ozonski plašč. *Uradni list EU* št. L 286/1.
82. Uredba (ES) št. 1013/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 14. Junija 2006 o pošiljkah odpadkov. *Uradni list EU* št. L 190/1.
83. Uredba (EU) št. 608/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. Junija 2013 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov in razveljavitev Uredbe Sveta (ES) št. 1383/2003. *Uradni list EU* št. L 181/15.
84. Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 648/2005 z dne 13. Aprila 2005 o spremembah Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o Carinskem Zakoniku Skupnosti. *Uradni list EU* št. L 117/13.
85. Uredba Komisije (EGS) št. 2454/93 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o uvedbi Carinskega zakonika Skupnosti. *Uradni list EU* št. L 253.
86. Uredba Komisije (ES) št. 136/2004 z dne 22. januar 2004 o postopkih za veterinarske preglede proizvodov, uvoženih iz tretjih držav, na mejnih kontrolnih točkah Skupnosti. *Uradni list EU* št. L 21/11.
87. Uredba o pogojih za opravljanje poslov zastopanja v carinskih zadevah. *Uradni list RS* št. 33/2004.
88. Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 o uvedbi Carinskega zakonika Skupnosti. *Uradni list EU* št. L 302.
89. Uredba Sveta (ES) št. 515/97 o medsebojni pomoči med upravnimi organi držav članic in o sodelovanju med njimi in Komisijo zaradi zagotavljanja pravilnega izvajanja carinske in kmetijske zakonodaje. *Uradni list EU* št. L 82.
90. Vogel, T., Schmidt, A., Lemm, A., & Osterle, H. (2011). Service and Document Based Interoperability for European eCustoms Solutions. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://www.scielo.cl/pdf/jtaer/v3n3/art03.pdf>
91. Wolfgang, H., & Ovie, T. (2008). Emerging Issues in European Customs Law. *World Customs Journal*, 2(1), 8-11.
92. Zakon o izvajanju carinskih predpisov Evropske skupnosti. *Uradni list RS* št. 25/2004.
93. Zakon o zdravilih. *Uradni list RS* št. 31/2006.

94. Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin. *Uradni list RS* št. 45/01.
95. Zinner Henriksen, H., Rukanova, B., & Tan, Y. (2008). Pacta Sunt Servanda but Where Is the Agreement? *The Complicated Case of eCustoms 5184(13)*. Najdeno 24. januarja 2013 na spletnem naslovu http://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-540-85204-9_2?LI=true#page-1
96. Zupančič, A., (2008). *Carinski postopki v EU*. Ljubljana: Odin

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Interakcije sistema za carinske odločbe s sistemi gibanja – predlog specifikacije za razvoj sistema carinskih odločb	1
Priloga 2: Prikaz specifikacije DDNTA za sporočilo IE015	5
Priloga 3: Prikaz XML formata	7
Priloga 4: Tabela elektronskih sporočil, ki se v NCTS izmenjujejo med glavnim zavezancem, uradom odhoda, uradom tranzita, namembnim uradom in uradom zavarovanja	10
Priloga 5: Intervju	15
Priloga 6: Vzorec spremne tranzitne listine (Priloga 45a Uredbe 2454)	29
Priloga 7: Kratice	30
Priloga 8: Zahvala	33

Priloga 1: Interakcije sistema za carinske odločbe s sistemi gibanja – predlog specifikacije za razvoj sistema carinskih odločb

• **Interakcija sistema za carinske odločbe s sistemom za carinsko skladiščenje**

Dovoljenje se vnese v aplikacijo SKLAD. Aplikacija služi za evidenco dovoljenj in kot pomoč pri nadzoru nad skladišči in začasno hrambo. Aplikacija je dosegljiva na SICIS2 portalu pod zavihkom »SKLAD«.

Fizično se podatki nahajajo v CAEP bazi, v shemi SKLAD. Testno okolje je v bazi CAUV (shema SKLAD). Glavna tabela s podatki je SKLAD. Vsebuje nekatere podatke iz dovoljenja, najpomembnejši so številka skladišča, vrsta skladišča, nadzorni organ in datum veljavnosti. Strukturo tabele SKLAD prikazuje spodnja slika.

Slika 1: SKLAD - struktura tabele SKLAD

Name	Type	Nullable	Default/Expr.	Storage	Comments
▶ STEVILKA	INTEGER	☐			Številka skladišča.
STATUS	VARCHAR2(1)	☐			Status skladišča: O (1) - odprto ali Z (4) - zaprto.
ZADEVA	VARCHAR2(35)	☐			Upravni dokument odprtja carinskega skladišča.
TIP	VARCHAR2(1)	☐			Tip carinskega skladišča.
EORI	VARCHAR2(17)	☐			EORI številka imetnika dovoljenja
EORI_NAZIV	VARCHAR2(70)	☐			Naziv imetnika dovoljenja.
EORI_NASLOV	VARCHAR2(140)	☐			Naslov imetnika dovoljenja.
NADZORNI_ORGAN	VARCHAR2(6)	☐			Nadzorni organ - urad ali izpostava carinskega skladišča.
LOKACIJA	VARCHAR2(140)	☐			Naslov carinskega skladišča
DATUM_OD	DATE	☐			Datum začetka delovanja skladišča.
DATUM_DO	DATE	☒			Datum zaprtja carinskega skladišča.
INST_ZAV	VARCHAR2(2)	☐			Instrument zavarovanja - DA/NE.
GRN	VARCHAR2(20)	☒			GRN številka zavarovanja.
GRN_VELJAVNOST	DATE	☒			Veljavnost dovoljenja obratovanja carinskega skladišča.
OPOMBE	VARCHAR2(200)	☒			
TS	TIMESTAMP(6)	☐			Time stamp za spremembe.
UPORABNIK	VARCHAR2(20)	☐			

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 12.

Dovoljenje za carinsko skladišče in začasno hrambo se uporablja tako pri uvozu (sistem SIAIS) kot izvozu (sistem SIAES). Številko dovoljenja za carinsko skladiščenje se vnese na deklaracijo v polje R49. Polje je sestavljeno iz treh delov, in sicer prvi del je oznaka tipa skladišča, v drugem je številka skladišča s predpono carinskega organa, ki je nadzoren za to skladišče. V tretjem delu je šifra države, ki pa mora biti vedno SI. Primer številke dovoljenja iz sistema SIAIS na deklaraciji prikazuje spodnja slika.

Slika 2: Carinsko skladiščenje - številka dovoljenja

Oznaka Skladišča (49)

A - JAVNO CARINSKO SKLADIŠČE SI001913001134 SI

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 12.

V tem primeru gre za skladišče tipa A, katerega nadzorni organ je carinski organ s šifro SI001913. Številka carinskega skladišča je 1134. Številka carinskega skladišča nam omogoča, da v aplikaciji SKLAD pod številko 1134 najdemo vse podatke o tem skladišču. Deklaracijski sistem uporablja navedeno številko carinskega skladišča za preverjanje obstoja carinskega skladišča, veljavnosti dovoljenja na datum sprejema deklaracije,

ujemanje navedenega tipa carinskega skladišča na deklaraciji s tipom, navedenim v evidenci (aplikaciji SKLAD), ter ujemanje navedenega nadzornega organa z organom, navedenim v evidenci.

Našteta preverjanja opravlja deklaracijski sistem s pomočjo sistema SPP. SPP pravila se izvajajo v shemi SPP na bazi ECAPR. Uporabljajo se SPP pravila številka 12313 in 12314. Do podatkov o skladiščih, SPP dostopa preko t.i. database linka direktno na tabelo SKLAD.SKLAD v bazi CAEP. Ustvarjen je sinonim SKLADSPP, ki se uporablja v SPP pravilih, in kaže na SKLAD.SKLAD@CURS_CAEP.GOV.SI.

• Interakcija sistema za carinske odločbe s sistemom NCTS (pooblaščen pošiljatelj/pooblaščen prejemnik)

Pooblaščen pošiljatelj

Podatki iz dovoljenja za status pooblaščenega pošiljatelja se nahajajo v nacionalni aplikaciji za vodenje izdaje in hrambo carinskih odločb v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju aplikacija dovoljenja), uporabljajo pa v sistemu SINCTS. Podatki, ki se pri elektronski deklaraciji preverjajo, so obstoj (na podlagi EORI številke) in veljavnost dovoljenja, pristojni finančni urad, potek časomera, odobrena lokacija in zalivke. Preverjanja se izvajajo preko sistem SPP s pomočjo poslovnih pravil 8122 in 8130. Kot primer enega izmed podatkov, ki se preverja, je naveden prikaz podatka o odobreni lokaciji iz dovoljenja za pooblaščenega pošiljatelja (na spodnji sliki).

Slika 3: Odobrena lokacija – dovoljenje status pooblaščenega pošiljatelja

Odobrene lokacije blaga/Carinski urad				
DČ	Lokacija (ime in naslov)	Časomer	Kratek naziv	Odpremni carinski urad (ime in naslov)
	Gruškovje, na naslovu Zg. Gruškovje 19, 2286 Podlehnik	5	GRUSKOVJE	SI007067 IZPOSTAVA MARIBOR

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 18.

In še prikaz podatka iz sporočila IE015 v sistemu NCTS.

Slika 4: Odobrena lokacija XML – dovoljenje status pooblaščenega pošiljatelja

```

<HEAHEA>
  <RefNumHEA4>SI56405006B14300015731</RefNumHEA4>
  <TypOfDecHEA24>T1</TypOfDecHEA24>
  <CouOfDesCodHEA30>XS</CouOfDesCodHEA30>
  <AutLocOfGooCodHEA41>PCC LUKA KOPER</AutLocOfGooCodHEA41>
  <PiaOfLocCodHEA46>LUKA KOPER</PiaOfLocCodHEA46>
  <CouOfDisCodHEA55>JP</CouOfDisCodHEA55>
  <InlTraModHEA75>3</InlTraModHEA75>
  <IdeOfMeaOfTraAtDHEA78>BG361GO/AD853BG</IdeOfMeaOfTraAtDHEA78>
  <IdeOfMeaOfTraAtDHEA78LNG>SL</IdeOfMeaOfTraAtDHEA78LNG>
  <NatOfMeaOfTraAtDHEA80>XS</NatOfMeaOfTraAtDHEA80>
  <ConIndHEA96>0</ConIndHEA96>

```

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 19.

Pooblaščen prejemnik

Podatki iz dovoljenja za status pooblaščenega prejemnika se uporabljajo v sistemu NCTS. Preverjajo se imetnik dovoljenja ter veljavnost dovoljenja, pristojni finančni urad ter odobrena lokacija. Podatek o odobreni lokaciji se nahaja v sporočilu IE007 ("Obvestilo o prispetju"), ki ga pooblaščen prejemnik pošlje namembnemu uradu. Spodnja slika prikazuje podatek o odobreni lokaciji ter pristojni finančni urad iz aplikacije dovoljenja.

Slika 5: Odobrena lokacija – dovoljenje status pooblaščenega prejemnika

Odobrene lokacije blaga/Carinski urad

DČ	Lokacija (ime in naslov)	Časomer	Kratek naziv	Namembni carinski urad (ime in naslov)
SI	Cinkarna Celje d.d., Kidričeva 26, 3000 Celje	0	CINKARNA_CELJE	SI002022 Izpostava Celje

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 19.

Prikaz podatka iz sporočila IE007 v sistemu NCTS prikazuje spodnja slika.

Slika 6: Odobrena lokacija XML – dovoljenje status pooblaščenega prejemnika

```

<HEAHEA>
  <DocNumHEA5>14HR070319T0568686</DocNumHEA5>
  <ArrNotPlaHEA60>NOTRANJOST</ArrNotPlaHEA60>
  <ArrNotPlaHEA60LNG>SL</ArrNotPlaHEA60LNG>
  <ArrAutLocOfGooHEA65>CINKARNA_CELJE</ArrAutLocOfGooHEA65>
  <SimProFlaHEA132>1</SimProFlaHEA132>
  <ArrNotDatHEA141>20140711</ArrNotDatHEA141>
</HEAHEA>
    
```

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 19.

Preverjanje vseh potrebnih podatkov se opravi s pomočjo sistema SPP. Podatki iz dovoljenja za uporabo skupnega zavarovanja v tranzitnih postopkih in dovoljenja za opustitev zavarovanja se prav tako preverjajo v sistemu NCTS. Ključna podatka, potrebna za preverjanje podatkov iz dovoljenja, sta podatek GRN številka in šifra dostopa. GRN številka se je do leta 2009 nahajala na samih dovoljenjih, medtem ko imajo novejša dovoljenja GRN številko v sistemu GMS (angl. *Guarantee Management System*), ki danes predstavlja ključni sistem za upravljanje zavarovanj znotraj FURS in s tem tudi ključno orodje za preverjanje podatkov iz samih dovoljenj. Sistem NCTS v zvezi s preverjanjem podatkov iz dovoljenja komunicira neposredno s sistemom GMS in ne z aplikacijo za carinske odločbe (angl. *Customs Decisions*).

• **Interakcija sistema za carinske odločbe s sistemom ECS (poenostavljena deklaracija za izvoz)**

Dovoljenje za postopek poenostavljene deklaracije pri izvozu se uporablja v aplikaciji SIAES (urad izvoza). Baza podatkov aplikacije SIAES je na produkcijski instanci AESP, shemi ECS ter testni instanci TUTF, shema ECS. Aplikacija SIAES je sestavljena iz SIAES in ECS. Da gre za postopek poenostavljene deklaracije pri izvozu, je v aplikaciji SIAES razvidno iz glave elektronske deklaracije, v polju 1 –tip deklaracija (spodnja slika).

Slika 7: Tip deklaracija - SIAES/ECS

The screenshot shows a web interface for declaring goods. At the top, there are buttons for 'Nazaj', 'Osveži', 'Uredi', 'Tiskanje SIL', 'Tiskanje EUL list 1', and 'Tiskanje EUL list 3'. Below these are tabs for 'Glava', 'Postavke', 'A-Z', 'Napake in opozorila (0)', 'Napotki SAT (0)', and 'Akcije'. The main form area contains several input fields: 'Tip deklaracije (1):' with a dropdown menu showing 'EX' and 'Y' (highlighted with a green box), 'Carinski urad: SI001123', and 'Datum sprejema: 14.04.2008'. Under the 'Pošiljatelj / izvoznik (2)' section, there are fields for 'SI 85329240 BEGRAD KRŠKO, PROIZVODNJA', 'VELIKA VAS PRI KRŠKEM 062 SI 8273', and 'LESKOVEC PRI KRŠEKEM'. At the bottom, there is a section for 'Prejemnik (8)'.

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 15.

Naslednji podatki iz sistema SIAES, ki so pomembni za postopek poenostavljene deklaracije pri izvozu so podani v zavihku Postavke sistema SIAES – polje 44 in so predstavljeni na naslednji sliki.

Slika 8: Polje 44

Priloge	
R44:	
R44P1	R44P2
N380	1406266/2014
3CV02	805,35
3S13	SI00200612PI34567
3I020	30/06/2014
3L001	L00032/D-00118/99

Predhodni dokumenti
Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 15.

Šifra 3S13⁷ nakazuje, da gre za postopek poenostavljene deklaracije pri izvozu, zraven pa je navedena številka dovoljenja. Del podatkov iz polja 44 je prikazano tudi iz XML sporočila IE515 ("Izvozna deklaracija").

Slika 9: IE515 - polje 44

```

</P40S>
<P44S>
  <P44>
    <R44P1>N380</R44P1>
    <R44P2>1406266/2014</R44P2>
    <R44P2LNG>SL</R44P2LNG>
  </P44>
  <P44>
    <R44P1>3CV02</R44P1>
    <R44P2>805,35</R44P2>
    <R44P2LNG>SL</R44P2LNG>
  </P44>
  <P44>
    <R44P1>3S13</R44P1>
    <R44P2>SI00200612PI34567</R44P2>
    <R44P2LNG>SL</R44P2LNG>
  </P44>
  <P44>
    <R44P1>3I020</R44P1>
    <R44P2>30/06/2014</R44P2>
    <R44P2LNG>SL</R44P2LNG>
  </P44>
  <P44>
    <R44P1>3L001</R44P1>
    <R44P2>L00032/D-00118/99</R44P2>
    <R44P2LNG>SL</R44P2LNG>
  </P44>
</P44S>

```

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2015, str. 16.

Aplikacija SIAES preverja podatke iz dovoljenja (iz aplikacije DOVOLJENJA) s pomočjo sistema SPP, ki preko izvajanja pravil 8914, 1138, 1090, 101, 8954, 4233, 1136. Preverja se ali obstaja za določenega deklaranta ustrezno dovoljenje ter pristojni carinski urad za vložitev dopolnilne deklaracije. Podatki navedeni v dovoljenju pa se v ECS delu preverjajo s pomočjo SPP pravila 10393, ki preverja obstoj EORI številke v sistemu EORI.

⁷ Šifra 3S13 predstavlja dovoljenje za postopek poenostavljene deklaracije na podlagi nacionalnega šifranta listin, potrtil in dovoljenj, ki je objavljan kot priloga 2 Pravilnika o izpolnjevanju EUL, elektronskem poslovanju s CURS in o drugih obrazcih, ki se uporabljajo v carinskih postopkih.

Priloga 2: Prikaz specifikacije DDNTA za sporočilo IE015

DDNTA for NCTS P4. Version 16.50	ALIGNED TO DDNA KEL 0.25a
REF:CUST-DEV2-SC11-DDNTA_APP_Q2	
Appendix Q2: Technical Message Structure	
4. Message Structure for: IE015	

4. Message Structure for: IE015

IE015	(CC015B)	DECLARATION DATA	(E_DEC_DAT)
MESSAGE			1x R
--HEADER			1x R
--(PRINCIPAL) TRADER			1x R
--(CONSIGNOR) TRADER			1x O R010
--(CONSIGNEE) TRADER			1x D C001 R011
--(AUTHORISED CONSIGNEE) TRADER			1x O R015
--(DEPARTURE) CUSTOMS OFFICE			1x R
--(TRANSIT) CUSTOMS OFFICE			9x D C030 R902
--(DESTINATION) CUSTOMS OFFICE			1x R
--CONTROL RESULT			1x O R160
--REPRESENTATIVE			1x O
--SEALS INFO			1x O R165
-----SEALS ID			99x R
--GUARANTEE			9x R
-----GUARANTEE REFERENCE			99x D C085
-----VALIDITY LIMITATION EC			1x O
-----VALIDITY LIMITATION NON EC			99x O
--GOODS ITEM			999x R
-----PREVIOUS ADMINISTRATIVE REFERENCES			9x D C035
-----PRODUCED DOCUMENTS/CERTIFICATES			99x D C547 C903
-----SPECIAL MENTIONS			99x O R027
------(CONSIGNOR) TRADER			1x O R010
------(CONSIGNEE) TRADER			1x D C002 R011
-----CONTAINERS			99x D C055
-----PACKAGES			99x R
-----SGI CODES			9x O R155
------(CONSIGNOR-SECURITY) TRADER			1x D C186 C187
------(CONSIGNEE-SECURITY) TRADER			1x D C186 C188
--ITINERARY			99x D C186 C587
--(CARRIER) TRADER			1x D C186 R181
--(CONSIGNOR-SECURITY) TRADER			1x D C186 C187
--(CONSIGNEE-SECURITY) TRADER			1x D C186 C188

se nadaljuje

nadaljevanje

DDNTA for NCTS P4. Version 16.50	ALIGNED TO DDNA KEL 0.25a
REF:CUST-DEV2-SC11-DDNTA_APP_Q2	
Appendix Q2: Technical Message Structure	
4. Message Structure for: IE015	

Transport charges/ Method of Payment	D	a1	116	C186
Commercial Reference Number	D	an..70		C186 C547 R876
Security	O	n1	117	R229
Conveyance reference number	D	an..35		C531
Place of unloading, code	D	an..35		C186 C589
Place of unloading LNG	O	a2	12	TR0099
---(PRINCIPAL) TRADER				
Name	D	an..35		C050
Street and number	D	an..35		C050
Postal code	D	an..9		C050
City	D	an..35		C050
Country code	D	a2	8	C050
NAD LNG	O	a2	12	TR0099
TIN	D	an..17		C111 C236
Holder ID TIR	D	an..17		C904
---(CONSIGNOR) TRADER				
Name	R	an..35		
Street and number	R	an..35		
Postal code	R	an..9		
City	R	an..35		
Country code	R	a2	8	
NAD LNG	O	a2	12	TR0099
TIN	O	an..17		
---(CONSIGNEE) TRADER				
Name	R	an..35		
Street and number	R	an..35		
Postal code	R	an..9		
City	R	an..35		
Country code	R	a2	8	
NAD LNG	O	a2	12	TR0099
TIN	O	an..17		
---(AUTHORISED CONSIGNEE) TRADER				
TIN	R	an..17		
---(DEPARTURE) CUSTOMS OFFICE				
Reference number	R	an8		R901
---(TRANSIT) CUSTOMS OFFICE				
Reference number	R	an8		R906 R907 R908 R910
Arrival Time	D	n12		C598 R660
---(DESTINATION) CUSTOMS OFFICE				
Reference number	R	an8		R901 R904 R905
---CONTROL RESULT				
Control result code	R	an2	47	R903
Date limit	R	n8		
---REPRESENTATIVE				
Name	R	an..35		
Representative capacity	O	an..35		
Representative capacity LNG	O	a2	12	TR0099
---SEALS INFO				
Seals number	R	n..4		

Priloga 3: Prikaz XML formata

```
<Referenca>12345</Referenca>
<DSPrejDrz>SI</DSPrejDrz>
<DSPrej>47730811</DSPrej>
<OEnPrej>000</OEnPrej>
<DSPosDrz>SI</DSPosDrz>
<DSPos>12345678</DSPos>
<OEnPos>100</OEnPos>
<TestIndikator>1</TestIndikator>
<TipSp>XML</TipSp>
<OzDok>440</OzDok>
<Datum>2008-05-07T10:04:14.000+02:00</Datum>
<Kriptirano>1</Kriptirano>
<Brezpapirno>1</Brezpapirno>
  </Header>
- <Body>
- <Data>
- <CarLM>
  <Leto>2008</Leto>
  <Stevilka>111</Stevilka>
  <DatSpo>2008-05-07T10:04:14.000+02:00</DatSpo>
- <BManifesti>
- <BlagovniManifest>
  <Akcija>0</Akcija>
  <PozBM>2</PozBM>
  <RIPManifesta>800001702</RIPManifesta>
- <CarEvidence>
- <CarEvidenca>
  <RAP1D>SI</RAP1D>
  <RAP1>006044</RAP1>
  <VrsDokumenta>10</VrsDokumenta>
  <SteDokumenta>bl34</SteDokumenta>
  </CarEvidenca>
  </CarEvidence>
  <OprStevilka>TEST-04BM01</OprStevilka>
  <ImeLadjarja>LADJA</ImeLadjarja>
  <SumTovorkov>12</SumTovorkov>
  <SumBTM>23</SumBTM>
  <Opis>23</Opis>
  <Opomba>213</Opomba>
  <NevarniTovor>N</NevarniTovor>
- <TovorniListi>
- <TovorniList>
  <PozTL>1</PozTL>
  <TipBL>PF</TipBL>
- <Posiljateljji>
- <Podjetje>
  <DSDrz>SI</DSDrz>
```

<DS>12345678</DS>
 <Opis>TEST D.O.O.</Opis>
 <Naslov>POT NA GORO 5</Naslov>
 <StePoste>1000</StePoste>
 <NazPoste>LJUBLJANA</NazPoste>
 <DrzNaslova>SI</DrzNaslova>
 </Podjetje>
 </Posiljateljji>
 - <Prejemniki>
 - <Podjetje>
 <DSDrz>SI</DSDrz>
 <DS>12345678</DS>
 <Opis>TEST D.O.O.</Opis>
 <Naslov>POT NA GORO 5</Naslov>
 <StePoste>1000</StePoste>
 <NazPoste>LJUBLJANA</NazPoste>
 <DrzNaslova>SI</DrzNaslova>
 </Podjetje>
 </Prejemniki>
 - <Prevozniki>
 - <Podjetje>
 <DSDrz>SI</DSDrz>
 <DS>87654321</DS>
 <Opis>TEST 2 D.D.</Opis>
 <Naslov>NOVA POT 2</Naslov>
 <StePoste>1236</StePoste>
 <NazPoste>TRZIN</NazPoste>
 <DrzNaslova>SI</DrzNaslova>
 </Podjetje>
 </Prevozniki>
 - <Obvestiti>
 - <Podjetje>
 <DSDrz>SI</DSDrz>
 <DS>87654321</DS>
 <Opis>TEST 2 D.D.</Opis>
 <Naslov>NOVA POT 2</Naslov>
 <StePoste>1236</StePoste>
 <NazPoste>TRZIN</NazPoste>
 <DrzNaslova>SI</DrzNaslova>
 </Podjetje>
 </Obvestiti>
 <StevilkaBL>bl34</StevilkaBL>
 <VrsPakiranja>PX</VrsPakiranja>
 <SteTovorkov>2</SteTovorkov>
 <BTM>0</BTM>
 <Prostornina>0</Prostornina>
 <Opis>23</Opis>
 - <LukaRazkladanja>
 <Koda>BGVAR</Koda>

<Naziv>Varna</Naziv>
 </LukaRazkladanja>
 - <IMO>
 <Klasa>234</Klasa>
 <UN>2345</UN>
 <PageNo>345</PageNo>
 </IMO>
 - <Temperatura>
 <Min>4</Min>
 <Max>5</Max>
 </Temperatura>
 <StaBlaga>1</StaBlaga>
 - <OdpremneOznake>
 <OdpremnaOznaka>435</OdpremnaOznaka>
 </OdpremneOznake>
 - <DrzPrevoza>
 <Drzava>FR</Drzava>
 </DrzPrevoza>
 - <PostavkeZabojnikov>
 - <PostavkaZabojnika>
 <PozZabojnika>1</PozZabojnika>
 <VsbZabojnika>E</VsbZabojnika>
 <OznZabojnika>34</OznZabojnika>
 <VelikostZabojnika>3</VelikostZabojnika>
 <VisinaZabojnika>4</VisinaZabojnika>
 <TipZabojnika>4</TipZabojnika>
 <OznakaZaZbirnik>FCL</OznakaZaZbirnik>
 <VrsPakiranja>PX</VrsPakiranja>
 <SteTovorkov>324</SteTovorkov>
 <BTM>34</BTM>
 <Prostornina>34</Prostornina>
 <CarOznake>324</CarOznake>
 <Opis>234</Opis>
 <StaBlaga>1</StaBlaga>
 </PostavkaZabojnika>
 </PostavkeZabojnikov>
 - <PredhodniDokumenti>
 - <Listina>
 <VrstaListine>EX</VrstaListine>
 <RefListine>08PL391040E0061082</RefListine>
 </Listina>
 </PredhodniDokumenti>
 </TovorniList>
 </TovorniListi>
 - <Deklaranti>
 - <Podjetje>
 <DSDrz>SI</DSDrz>
 <DS>12345678</DS>
 <Opis>TEST D.O.O.</Opis>

Priloga 4: Tabela elektronskih sporočil, ki se v NCTS izmenjujejo med glavnim zavezancem, uradom odhoda, uradom tranzita, namembnim uradom in uradom zavarovanja

Tabela: IE sporočila, ki se v NCTS izmenjujejo med glavnim zavezancem, uradom odhoda, uradom tranzita, namembnim uradom in uradom zavarovanja

Sporočilo	Ime sporočila	Namen uporabe
IE001	obvestilo o predvidenem prispetju (AAR)	Urad odhoda pošlje podatke o tranzitni deklaraciji namembnemu uradu, ko je pošiljka prepuščena v tranzitni postopek.
IE002	zahteva za AAR	Namembni urad pošlje sporočilo IE002 uradu odhoda, če ni prejel sporočila IE001 (preusmeritev).
IE003	odgovor na zahtevo za AAR	Namembni urad prejme odgovor urada odhoda o tranzitni pošiljki (odgovor na sporočilo IE002).
IE006	obvestilo o prispetju k namembnemu uradu	Namembni urad sporoči uradu odhoda, da je blago prispelo k namembnemu uradu/pooblaščenemu prejemniku.
IE007	najava prispetja	Deklarant v državi namembnega urada sporoči namembnemu uradu prispetje blaga. Sporočilo IE007 se pošlje v rednem in poenostavljenem postopku. Ko namembni urad prejme sporočilo IE007, pošlje uradu odhoda sporočilo IE006, da je pošiljka prispela k namembnemu uradu / pooblaščenemu prejemniku.
IE008	zavrnitev najave prispetja	Namembni urad deklarantu v državi namembnega urada iz utemeljenih razlogov zavrne sporočilo IE007. Deklarant v državi namembnega urada ponovno pošlje sporočilo IE007, ki je sprejemljivo za namembni urad. To velja za redni in poenostavljeni postopek (pooblaščen prejemnik pri namembnem uradu).
IE009	odločitev o preklicu	Urad odhoda pošlje vložniku v državi odpreme odločitev o razveljavitvi tranzitne deklaracije.
IE010	obvestilo o preklicu	V primeru odločitve o razveljavitvi tranzitne deklaracije urad odhoda pošlje sporočilo IE010 vsem deklariranim uradom tranzita in deklariranemu namembnemu uradu. Sporočilo IE010 se pošlje v primeru, ko je pošiljka v uradu odhoda že prepuščena v tranzitni postopek.

se nadaljuje

nadaljevanje

Sporočilo	Ime sporočila	Namen uporabe
IE011	najava občutljivega blaga	Urad odhoda pošlje OLAF-u sporočilo IE011, če tranzitna deklaracija po prepustitvi blaga v tranzitni postopek vsebuje vsaj eno postavko blaga iz priloge 44c izvedbene uredbe in če količina takšnega blaga presega ustrezno minimalno količino.
IE014	zahteva za preklic deklaracije	Vložnik v državi odpreme pošlje uradu odhoda zahtevo za razveljavitev tranzitne deklaracije.
IE015	tranzitna deklaracija	Vložnik v državi odpreme pošlje uradu odhoda podatke tranzitne deklaracije v carinski informacijski sistem za tranzit (NCTS). S pomočjo aplikacije TIR-EPD lahko podatke o tranzitni deklaraciji (IE015) pošiljajo v NCTS tudi prevozniki iz drugih držav.
IE016	zavrnitev deklaracije	Urad odhoda zavrne tranzitno deklaracijo (IE015). Sporočilo IE016 z vpisanim razlogom za zavrnitev pošlje urad odhoda vložniku v državi odpreme.
IE018	rezultati kontrole pri namembnem uradu	Namembni urad sporoči uradu odhoda rezultate kontrole.
IE020	obvestilo o rešitvi neskladij	Urad odhoda s sporočilom IE020 obvesti namembni urad, ali so neskladja v uradu odhoda rešena ali ne.
IE024	obvestilo o prispetju poslano namembnemu uradu	V primeru preusmeritve urad odhoda pošlje sporočilo IE024 vsem deklariranim uradom, da jih obvesti o prispetju blaga k namembnemu uradu.
IE025	obvestilo o prepustitvi	Namembni urad pošlje deklarantu obvestilo o prepustitvi blaga iz tranzitnega postopka.
IE027	poizvedba o tranzitu	Urad odhoda, urad tranzita ali namembni urad pošlje sporočilo IE027 za MRN uradu odhoda kot poizvedbo za tranzitno deklaracijo.
IE028	MRN dodeljena	Urad odhoda pošlje vložniku v državi odpreme obvestilo, da je bila tranzitni deklaraciji podeljena MRN.
IE029	prepustitev v tranzit	Urad odhoda pošlje vložniku v državi odpreme obvestilo (IE029), da je bilo blago prepuščeno v tranzitni postopek
IE034	poizvedba o zavarovanju	Neodvisno od MRN urad odhoda pošlje poizvedbo o zavarovanju (IE034) uradu zavarovanja.
IE037	odgovor na poizvedbo o zavarovanju	Urad zavarovanja odgovori uradu odhoda na poizvedbo po zavarovanju.

se nadaljuje

nadaljevanje

Sporočilo	Ime sporočila	Namen uporabe
IE038	odgovor na poizvedbo o tranzitu	Urad odhoda pošlje odgovor na sporočilo IE027. Prikaz tranzitne deklaracije na ekran.
IE043	dovoljenje za raztovor	Namembni urad pošlje pooblaščenemu prejemniku v državi namembnega urada sporočilo IE043, da lahko prične z raztovorom blaga s prevoznega sredstva.
IE044	zaznamki pri raztovoru blaga	Pooblaščen prejemnik v državi namembnega urada pošlje namembnemu uradu ugotovitve oz. zaznamke pri raztovoru blaga.
IE045	obvestilo o zaključku tranzitnega postopka	Urad odhoda pošlje vložniku v državi odpreme informacijo o zaključku tranzitnega postopka.
IE050	ATR – obvestilo o tranzitu / sporočilo o predvidenem prehodu meje	Urad odhoda pošlje podatke o tranzitni deklaraciji deklariranemu tranzitnemu uradu, ko je pošiljka prepuščena v tranzitni postopek.
IE051	neprepustitev v tranzit	Urad odhoda pošlje vložniku v državi odpreme sporočilo IE051, da pošiljka ni bila prepuščena v tranzitni postopek (npr. zaradi neveljavnega zavarovanja).
IE054	zahteva za prepustitev blaga v tranzitni postopek	Vložnik v državi odpreme sporoči uradu odhoda, ali se strinja z manjšimi neskladji ali ne.
IE055	neveljavno zavarovanje	Urad odhoda pošlje sporočilo IE055 vložniku v državi odpreme, kadar podatki v zvezi s predloženim zavarovanjem v tranzitni deklaraciji niso ustrezni.
IE060	obvestilo o kontroli	Urad odhoda pošlje sporočilo IE060 vložniku v državi odpreme, kadar se odloči za pregled blaga/dokumentov.
IE111	poizvedba o pooblaščenem prejemniku	Urad odhoda preveri, ali ima prejemnik v namembnem uradu status pooblaščenega prejemnika, tako da zanj pošlje poizvedbo (IE111) namembnemu uradu.
IE112	odgovor na poizvedbo o pooblaščenem prejemniku	Namembni urad po prejemu sporočila IE111 preveri, ali ima prejemnik status pooblaščenega prejemnika ali ne. Rezultat preverjanja pošlje uradu odhoda s sporočilom IE112.

se nadaljuje

nadaljevanje

Sporočilo	Ime sporočila	Namen uporabe
IE114	zahteva za ATR	Urad tranzita pošlje zahtevo (IE114) za tranzitno deklaracijo uradu odhoda.
IE115	odgovor na zahtevo za ATR	Urad odhoda sporoči uradu tranzita informacijo o pošiljki.
IE118	obvestilo o prehodu	Urad tranzita pošlje uradu odhoda informacijo, da je blago v zadevnem tranzitnem postopku prečkalo mejo.
IE140	zahteva o neprispeli pošiljki	Carinski urad, pristojen za poizvedbe, pošlje poizvedbo glavnemu zavezancu
IE141	informacija o neprispeli pošiljki	glavni zavezanec pošlje povratno informacijo (odgovor na IE140)
IE142	zahteva za poizvedbo	Carinski urad, pristojen za poizvedbe, pošlje poizvedbo namembnemu uradu
IE143	odgovor na poizvedbo	namembni urad pošlje povratno informacijo
IE144	informacija o poizvedbi in izterjavi	Carinski urad, pristojen za poizvedbe, pošlje namembnemu uradu sporočilo o razreševanju neskladij oz. o usklajevanju podatkov
IE145	zahteva za informacijo o poizvedbi in izterjavi	namembni urad pošlje sporočilo o razreševanju neskladij oz. o usklajevanju podatkov
IE150	zahteva za izterjavo	vsak urad lahko pošlje sporočilo z zahtevo po pristojnosti za izterjavo
IE151	obvestilo o sprejemu izterjave oz. prevzemu pristojnosti za izterjavo	carinski urad v državi članici, kjer nastane carinski dolg, prevzame pristojnost za izterjavo
IE152	obvestilo o odpravi izterjave	carinski urad, pristojen za izterjavo, obvesti carinski urad, pristojen za izterjavo, o izidu izterjave
IE904	zahteva o statusu	Carinski urad pristojen za poizvedbe, pošlje sporočilo namembnemu uradu, da preveri status tranzitnega postopka
IE905	odgovor na zahtevo o statusu	sistem pri namembnem uradu Carinskemu uradu pristojnemu za poizvedbe samodejno pošlje informacijo o (ne)ujemanju statusa

se nadaljuje

nadaljevanje

Sporočilo	Ime sporočila	Namen uporabe
IE200	preverjanje zavarovanja	Urad odhoda v stanju A03 - Sprejeto preveri podatke o zavarovanju pri uradu zavarovanja.
IE203	bremenitev zavarovanja	Urad odhoda pošlje uradu zavarovanja sporočilo IE203 z namenom, da se preveri pravilnost deklariranih podatkov o zavarovanju v tranzitni deklaraciji. Urad odhoda pošlje uradu zavarovanja sporočilo IE203, če je vrsta zavarovanja: 0 – opustitev zavarovanja (čl. 94/4 CZ in čl. 380/3 IU), 1 – skupno zavarovanje, 2 – posamezno zavarovanje z izjavo garanta, 4 – posamezno zavarovanje v obliki kuponov, 9 – posamezno zavarovanje (točka 3 priloge 47a IU).
IE204	preklic uporabe zavarovanja	Urad odhoda pošlje uradu zavarovanja sporočilo IE204 za preklic zavarovanja, ko prejme od namembnega urada sporočilo IE018 oz. ko pošlje deklarantu v državi odpreme IE045, če je vrsta zavarovanja: 0 – opustitev zavarovanja (čl. 94/4 CZ in čl. 380/3 IU), 1 – skupno zavarovanje, 2 – posamezno zavarovanje z izjavo garanta, 4 – posamezno zavarovanje v obliki kuponov, 9 – posamezno zavarovanje (točka 3 priloge 47a IU). Urad odhoda pošlje uradu zavarovanja sporočilo IE204 za preklic zavarovanja tudi v primeru razveljavitve tranzitne deklaracije.
IE201	rezultat preverjanja zavarovanja	Urad zavarovanja pošlje uradu odhoda rezultat preverjanja podatkov o zavarovanju.
IE205	rezultat bremenitve zavarovanja	Urad zavarovanja pošlje sporočilo IE205 uradu odhoda kot odgovor na sporočilo IE203.
IE209	razbremenitev zavarovanja	Urad odhoda pošlje IE209 uradu zavarovanja za razbremenitev zavarovanja, ko prejme sporočilo IE006 od namembnega urada. Urad odhoda pošlje sporočilo IE209 uradu zavarovanja v primeru, kadar je tip zavarovanja 0 – opustitev zavarovanja (čl. 94/4 CZ in čl. 380/3 IU) ali 1 – skupno zavarovanje.

se nadaljuje

nadaljevanje

Sporočilo	Ime sporočila	Namen uporabe
IE901	potrdilo prejema obvestila o preklicu	Deklarirani uradi tranzita in deklarirani namembni urad pošljejo uradu odhoda sporočilo IE901 kot potrdilo, da so prejeli sporočilo o razveljavitvi deklaracije (IE010).
IE906	negativno potrdilo	Urad odhoda, urad tranzita ali namembni urad s sporočilom IE906 zavrne prejeto sporočilo z napako.
IE907	EDIFACT negativno potrdilo	Urad odhoda, urad tranzita ali namembni urad s sporočilom IE907 zavrne prejeto sporočilo z EDIFACT napako.
IE928	obvestilo o sprejetju deklaracije	Urad odhoda pošlje vložniku v državi odpreme sporočilo IE928, da je bila tranzitna deklaracija prejeta in formalno pravilna. V poenostavljenem postopku se sporočilo ne pošlje.

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2013, str. 19.

Priloga 5: Intervju

1. Zanima me sosledje elektronskih sporočil v vašem NCTS-u na uradu odhoda od trenutka, ko glavni zavezanec pošlje sporočilo IE015 v NCTS do trenutka, ko je pošiljka blaga prepuščena v tranzitni postopek (urad odhoda pošlje namembnemu uradu sporočilo IE001)?

Odgovor: Ko glavni zavezanec pošlje sporočilo IE015 v NCTS, vložnik deklaracije prejme sporočilo IE928, da je bila tranzitna deklaracija prejeta in formalno pravilna. NCTS sistem dodeli tranzitni deklaraciji MRN številko in deklarantu pošlje sporočilo IE028 o dodeljeni MRN številki. Ko tranzitna deklaracija pridobi MRN številko se carinik na uradu odhoda odloči o tem, ali bo pregledal blago in spremljajoče dokumente. Če se carinik odloči za pregled blaga in spremljajočih dokumentov, rezultate kontrole vpiše v NCTS sistem. Sledi preverjanje zavarovanja. Postopek T1 ali postopek T2 mora biti zavarovan z veljavno obliko zavarovanja, ki velja za vse države pogodbenice Konvencije STP oziroma za vse države članice EU. Po opravljenih formalnostih pred prepustitvijo blaga v tranzitni postopek urad odhoda v rednem postopku prepusti blago v tranzitni postopek. Vložnik deklaracije prejme sporočilo IE029, da je bilo blago prepuščeno v tranzitni postopek.

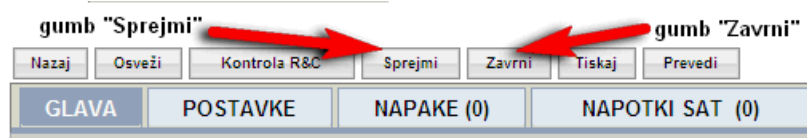
Vložitev tranzitne deklaracije (IE015) v NCTS je bilo prikazano v avstrijskem testnem okolju.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije, kako poteka postopek prepustitve blaga v tranzitni postopek na uradu odhoda (sosledje IE sporočil, funkcionalnosti na uradu odhoda

kot npr; preverjanje zavarovanja, stanja tranzitne deklaracije na uradu odhoda, itd.) in primerjava le-tega s postopkom v slovenskem NCTS. Postopek prepustitve blaga v tranzitni postopek na uradu odhoda

v avstrijskem NCTS je zelo podoben postopku v slovenskem NCTS. Oba sistema imata implementirana predpisana IE sporočila, s tem, da ima avstrijski NCTS implementirano IE sporočilo za obveščanje pooblaščenega pošiljatelja v primeru, ko se carinik na uradu odhoda odloči za pregled blaga v poslovnih prostorih pošiljatelja (slovenski NCTS tega sporočila nima implementiranega). Avstrijski NCTS nima implementiranega stanja tranzitne deklaracije na uradu odhoda "Vloženo", kar slovenski NCTS ima. Urad odhoda v slovenskem NCTS tranzitno deklaracijo sprejme ali zavrne s pritiskom na gumb "Sprejmi" oz. "Zavrni".

Slika 1: Gumba "Sprejmi" in "Zavrni" v aplikaciji SINCTS (stanje A02 - Vloženo)

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2013, str. 5.

Ko urad odhoda tranzitno deklaracijo v stanju A02 - Vloženo sprejme, ta preide v stanje A03 – Sprejeto. Sistem dodeli tranzitni deklaraciji MRN in deklarantu pošlje sporočilo IE028 o dodeljeni MRN. Avstrijski NCTS stanja "Vloženo" na uradu odhoda ne pozna in zato deklaracija preide direktno v stanje A03 – Sprejeto (če sistem ne zavrne deklaracije s sporočilo IE016).

2. Zanima me, na kakšen način ste v NCTS pri uradu odhoda implementirali sistem varnostno-varstvene analize tveganja na podlagi Izvedbene uredbe carinskega zakonika 2454 v NCTS? Ali vaš NCTS sistem dejansko izvede varnostno-varstveno analizo tveganja na podlagi 183a. člena izvedbene uredbe carinskega zakonika 2454 pred dejansko predložitvijo blaga uradu odhoda?

Odgovor: V našem NCTS-u pri uradu odhoda sistema varnostno-varstvene analize tveganja še nismo implementirali.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije, ali je v avstrijskem NCTS spoštovan 183a. člen Izvedbene uredbe carinskega zakonika 2454.

3. Ali lahko pokažete v vašem NCTS-u, kako poteka vpis rezultatov kontrole v primeru, da se carinik na uradu odhoda odloči za pregled blaga in spremljajočih dokumentov na podlagi varnostno-varstvene analize tveganja?

Odgovor: v našem NCTS-u tega še nimamo implementiranega

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije glede funkcionalnosti avstrijskega NCTS glede izvajanja varnostno-varstvene analize tveganja, katere pa še nima implementirane v NCTS-u (slovenski NCTS to že ima, vendar ne spoštuje rokov za vložitev vstopne skupne deklaracije v primerih, ko tranzitna deklaracija vsebuje varnostne podatke).

4. Na kakšen način carinik na uradu odhoda preveri v NCTS-u, da predloženo zavarovanje v zadostni meri pokriva vrednost morebitno nastalega carinskega dolga, upoštevajoč tranzitne postopke, ki še niso bili zaključeni in je bilo zanje uporabljeno isto zavarovanje?

Odgovor: Takšnih kontrol glede zavarovanja morebitno nastalega carinskega dolga pri nas v NCTS-u ne izvajamo. Preverjanje, ali je bilo predloženo zavarovanje za morebitno nastali carinski dolg dovolj visoko za pokritje le-tega, se pri nas preverja v okviru naknadnih kontrol enkrat letno.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o tem, na kakšen način avstrijski NCTS preverja ustreznost višine zavarovanja. Tranzitni postopek je odložni postopek, kar pomeni, da se v tranzitnem postopku ne plača uvoznih dajatev. Lahko pa pride do situacije, ko se blago v tranzitnem postopku izgubi/zlorabi (dostavi se na nedovoljeno lokacijo, tihotapsko blago, itd.) in ne pride do namembnega urada. V takih primerih pa se tudi v tranzitnem postopku obračuna carinski dolg na isti način, ko če bi taisto blago, ki je bilo v tranzitu, bilo vneseno v postopek sprostitve v prosti promet (uvozni postopek). V takih primerih je potrebno ugotavljati carinsko vrednost blaga in višino carinskega dolga. Za takšne potencialne slučaje (za morebitno nastali carinski dolg v tranzitnem postopku) tranzitni postopek zahteva eno izmed predpisanih oblik zavarovanja morebitno nastalega carinskega dolga. Najpogostejša oblika zavarovanja v tranzitnem postopku je t.i. skupno zavarovanje. To je zavarovanje, ki ga glavni zavezanec pridobi od carinskega organa oz. garanta (garant je v večini primerov poslovna banka). Carinski organ namreč izda dovoljenje za t.i. skupno zavarovanje, s katerim glavnemu zavezancu izda dovoljenje, da lahko vlaga tranzitne deklaracije v NCTS na podlagi zavarovanja, ki ga pridobi od garanta. Višina zavarovanja, za katero garant jamči, je odvisna od višine prometa, ki ga glavni zavezanec ustvarja z tranzitnimi deklaracijami (vrednosti blaga v tranzitnih deklaracijah). Višina zavarovanja pomeni referenčni znesek zavarovanja. Na primer, če glavni zavezanec pridobi od garanta zavarovanje v višini 1 mio € (referenčni znesek), lahko v danem trenutku vloži toliko tranzitnih deklaracij kolikor znaša višina njegovega referenčnega zneska, se pravi v danem primeru za 1 mio € vrednosti blaga. Z danim vprašanjem avstrijski carini sem ugotavljal, kako preverjajo oz. kontrolirajo, ali dani referenčni znesek pokriva vrednost blaga, ki je bilo vneseno v tranzitne postopke. Avstrijski NCTS nima vgrajenih kontrol glede tega, ali je referenčni znesek zadosten za pokritje morebitno nastalega carinskega dolga. To pomeni, da lahko glavni zavezanec v danem trenutku vloži več tranzitnih deklaracij, kot mu to dovoljuje višina referenčnega zneska, medtem ko slovenski NCTS to preverja in ne dovoli vložitev nove tranzitne deklaracije, če glavni

zavezanec v danem trenutku nima razpoložljivega referenčnega zneska. Slovenski NCTS je iz tega vidika bolj restriktiven kot avstrijski NCTS.

GRN številka je številka zavarovanja, ki jo podeli carinski organ glavnemu zavezancu ob izdaji dovoljenja za t.i. skupno zavarovanje, ki se evidentirajo in vodijo v sistemu za upravljanje zavarovanj (angl. *Guarantee Management System - GMS*).

5. Ali vodite elektronsko evidenco višine morebitno nastalega carinskega dolga za vsako tranzitno deklaracijo posebej (pred prepustitvijo blaga v tranzitni postopek)?

Odgovor: Ne. To tudi nebi bilo možno izvajati za vsako tranzitno deklaracijo posebej, ker deklariranje tarifne oznake v tranzitni deklaraciji ni obvezno.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o tem, kakšen sistem upravljanja z zavarovanji (GMS) ima avstrijska carina za tranzitni postopek. Avstrijska carinska administracija ima manj natančen sistem upravljanja z zavarovanji kot slovenska carina, saj ne vodi elektronske evidence višine morebitno nastalega carinskega dolga za vsako tranzitno deklaracijo posebej, kar slovenska carinska administracija počne. Iz tega vidika ima slovenski NCTS boljše kontrolo nad referenčnimi zneski v smislu pokrivanja morebitno nastalega carinskega dolga.

6. Na kakšen način prijavljajo deklaranti v IE015 znesek zavarovanja (ali javljajo stalno isti znesek ali javljajo različne zneske glede na višino morebitno nastalega carinskega dolga)?

Odgovor: Deklaranti prijavljajo znesek zavarovanja v IE015 različno. Nekateri javljajo izračun morebitno nastalega carinskega dolga za vsako tranzitno deklaracijo posebej, nekateri sploh ne javljajo nobenega zneska – takrat naš NCTS avtomatsko obremeni zavarovanje za 7.000 €.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o tem, ali deklaranti javljajo v avstrijski NCTS izračun morebitno nastalega carinskega dolga za vsako tranzitno operacijo posebej ali javljajo stalno isti znesek. V avstrijski NCTS deklaranti ne javljajo izračuna višine morebitno nastalega carinskega dolga za vsako tranzitno operacijo posebej z obrazložitvijo, da deklariranje podatka o tarifni oznaki v tranzitnem postopku ni obvezno. Slovenski deklarant v tranzitnih deklaracijah javljajo izračun višine morebitno nastalega carinskega dolga za vsako tranzitno operacijo posebej in zato je sistem upravljanja z zavarovanji v Sloveniji tudi bolj natančen in transparenten kot v Avstriji. Je pa res, da avstrijska carina, s tem, ko ne kontrolira bremenitve referenčnih zneskov tako striktno kot slovenska carina (za vsako tranzitno operacijo posebej), svojim gospodarskim subjektom dovoljuje več svobode in manj restrikcij pri samem poslovanju. To pomeni, da če nekemu špediterju oz. glavnemu zavezancu zmanjka določena višina referenčnega zneska za pokritje določenega števila tranzitnih deklaracij, ki jih ima možnost prodati, to še vedno lahko stori, kljub temu, da za to nima dovolj razpoložljivega zavarovanja.

7. Kako v vašem sistemu za upravljanje z zavarovanji (angl. *Guarantee management system-GMS*) kontrolirate, da v sporočilu IE015 prijavljena višina zavarovanja ne preseže referenčnega zneska zavarovanja, upoštevajoč nezaključene tranzitne deklaracije, za katere je uporabljeno zadevno zavarovanje?

Odgovor: Avstrijski NCTS v primeru avstrijskih zavarovanj ne blokira tranzitnih deklaracij, če višina prijavljenega morebitno nastalega carinskega dolga preseže referenčni znesek zavarovanja.

Glej obrazložitev pri prejšnjih dveh vprašanjih.

8. V katerem stanju tranzitne deklaracije na uradu odhoda je v avstrijskem NCTS možno tiskati spremno tranzitno/transzitno varnostno listino?

Odgovor: Po prepustitvi blaga v tranzitni postopek.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o tem, kako imajo v avstrijskem NCTS urejeno tiskanje spremne tranzitne/transzitne varnostne listine na uradu odhoda. Če NCTS sistem omogoča tiskanje spremne tranzitne/transzitne varnostne listine pred prepustitvijo blaga v tranzitni postopek, obstaja tveganje, da carinik na uradu odhoda izroči prevozniku spremno tranzitno listino v roke in mu dovoli nadaljevanje prevozne poti do namembnega urada še preden je tranzitna deklaracija v NCTS sistemu dejansko prepuščena v tranzitni postopek. Zgodi se namreč lahko, da prevoznik potemtakem prispe do namembnega urada in predloži blago skupaj s spremno tranzitno listino, medtem ko namembni urad zadevne tranzitne deklaracije sploh še nima v sistemu, ker jo carinik na uradu odhoda ni prepustil v postopek. V izogib takšnim situacijam je pravilno, da NCTS tisk spremne tranzitne/transzitne varnostne listine omogoča šele po prepustitvi deklaracije oz. blaga v tranzitni postopek (ko se deklaracija v sistemu nahaja v stanju "A08-Prepuščeno"). Slovenski NCTS omogoča tisk zadevne listine tudi pred prepustitvijo blaga v postopek, kar zaradi zgoraj opisanega tveganja ni uredu. Optimalna rešitev v zvezi s tiskanjem spremne tranzitne/transzitne varnostne listine je ta, da se v primeru tiska zadevne listine pred prepustitvijo blaga v postopek, listina natisne na način, da ima po diagonali napis "za potrebe kontrole". Namreč carinik na uradu odhoda lahko uporablja zadevno listino za potrebe kontrole blaga (da lahko na listino zapiše svoje ugotovitve med samim pregledom blaga). Slovenski NCTS tega nima implementiranega.

9. Ali imajo v Avstriji pooblaščen pošiljatelji odobrene lokacije tudi na zunanjih mejah, od koder lahko odpošiljajo blago v tranzitni postopek?

Odgovor: Odobrene lokacije se lahko nahajajo kjerkoli znotraj Avstrije.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o tem, ali imajo v Avstriji pooblaščen pošiljatelji odobrene lokacije tudi na zunanjih mejah, glede na to, da zunanje meje iz vidika

tihotapljenja in nezakonite prijave blaga predstavljajo višjo stopnjo tveganja kot pa lokacije v notranjosti. Tako slovenski kot tudi avstrijski NCTS omogočata pooblaščenim pošiljateljem imeti odobrene lokacije tako v notranjosti kot tudi na zunanji meji.

10. Ali je v vašem NCTS sistemu na uradu odhoda možna predložitev GRN številke od osebe, ki ni glavni zavezanec? V slovenskem NCTS-u vlagajo tranzitne deklaracije (IE015) tudi osebe, ki niso glavni zavezanec. Te osebe vlagajo tranzitne deklaracije v NCTS v imenu glavnega zavezanca skupaj z njegovo GRN številko.

Odgovor: Zaenkrat je to možno le v rednem postopku. V prihodnje imamo namen implementirati takšen način vlaganja tranzitne deklaracije tudi za poenostavljeni postopek.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o tem, kakšen odnos ima avstrijska carina glede razmejevanja odgovornosti osebe, ki vlaga tranzitno deklaracijo, za pravilnost podatkov v tranzitni deklaraciji in odgovornost osebe, ki je v vlogi glavnega zavezanca, za predložitev zavarovanja. Po evropski carinski zakonodaji (199. člen Izvedbene uredbe carinskega zakonika) deklarant odgovarja za točnost navedb v deklaraciji. Deklarant v tranzitnem postopku je glavni zavezanec. Če carinska administracija dovoljuje drugim osebam, ki niso glavni zavezanci, da vlagajo tranzitne deklaracije v NCTS sistem, potem glavni zavezanec v takih primerih ne odgovarja za točnost navedb v deklaraciji. V deklaraciji se nahajajo pomembni podatki o zavarovanju, namembnem kraju blaga, prejemnikih blaga, itd. S tem ko carinska administracija dovoljuje drugim osebam, ki niso glavni zavezanci, da vlaga tranzitne deklaracije v NCTS, povzroči nevarno razmejitev odgovornosti za točnost navedb podatkov v deklaraciji in odgovornosti za plačilo morebitno nastalega carinskega dolga. Na primer da pri deklaraciji, ki jo v NCTS sistem vložijo oseba, ki ni glavni zavezanec, nastane carinski dolg. V takem primeru obstaja tveganje, da v postopku izterjave carinskega dolga pride do komplikacij, saj glavni zavezanec lahko zlahka trdi, da ni odgovoren za točnost navedb podatkov v deklaraciji (npr; glavni zavezanec se lahko v postopku izterjave dolga izgovarja, da podatek o predloženem zavarovanju za carinski dolg in podatek o višini morebitnega carinskega dolga nista točna in da on ne odgovarja za točnost teh podatkov, saj jih sam ni vložil, zato ni dolžan plačati carinskega dolga.). Zaradi opisanega tveganja menim, da možnost vlaganja tranzitnih deklaracij v NCTS s strani oseb, ki niso glavni zavezanec, ni primerna in nebi smela biti dovoljenja.

Tudi slovenski NCTS dovoljuje vlaganje tranzitnih deklaracij s strani oseb, ki niso glavni zavezanec.

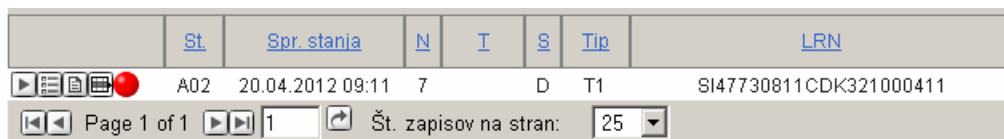
11. Ali vaš NCTS preverja prijavljene EORI številke v IE015 za pošiljatelje, prejemnike, prevoznika?

Odgovor: Da

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o funkcionalnosti preverjanja EORI števil na uradu odhoda v avstrijskem NCTS. Tudi slovenski NCTS izvaja avtomatično preverjanje EORI števil na uradu odhoda, vendar se funkcionalnosti med slovenskim in avstrijskim NCTS vselej nekoliko razlikujeta.

Če slovenski NCTS zaradi tehničnih ali drugih razlogov ne more preveriti veljavnosti vseh prijavljenih EORI števil v sporočilu IE015, prejete tranzitne deklaracije brez formalnih napak v rednem in poenostavljenem postopku preidejo v stanje A02-Vloženo z rdečo piko. Avstrijski NCTS ne pozna stanja "A02-Vloženo".

Slika 2: Prikaz stanja "A02 - Vloženo" z rdečo piko v primeru, ko slovenski NCTS ne more preveriti veljavnosti vseh identifikacijskih števil v evropskem registru EORI

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2013, str. 5.

12. Ali vaš NCTS prejema sporočilo IE142 v primeru, ko MRN številka ni prisotna v sistemu?

Odgovor: Da, od septembra 2012.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o funkcionalnosti avstrijskega NCTS na uradu, ki je odgovoren za postopek poizvedovanja. Slovenski NCTS zadevne funkcionalnosti nima implementirane.

13. Kako obvestite pooblaščenega pošiljatelja za primere, ko se odločite izvesti pregled blaga in spremljajočih dokumentov v njegovih prostorih?

Odgovor: Z elektronskim sporočilom, ki smo ga implementirali nacionalno znotraj NCTS (sporočilo je podobno sporočilu IE060 "Control decision notification")

Pooblašчени pošiljatelji so podjetja, ki od carinskega organa pridobijo dovoljenje, da lahko iz svojih poslovnih prostorov odpremljajo blago v tranzitni postopek. Carinski organ se tudi pri pooblaščenih pošiljateljih lahko odloči za pregled blaga. Sedaj se postavlja vprašanje, ali je smotno, da carinski organ pooblaščenega pošiljatelja elektronsko obvesti o svojem prihodu za pregled blaga ali ne. Evropska carinska zakonodaja se namreč glede tega ne opredeljuje. Slovenski NCTS nima implementiranega IE sporočila za obveščanje pooblaščenih pošiljateljev glede prihoda carina za pregled blaga.

14. Ali je v vašem NCTS-u možno, da pooblašчени pošiljatelj vloži tranzitno deklaracijo v NCTS za občutljivo blago iz priloge 44c Izvedbene uredbe carinskega zakonika 2454?

Odgovor: DA, če ima v dovoljenju za status pooblaščenega pošiljatelja to zapisano, da lahko to počne.

V prilogi 44c Izvedbene uredbe carinskega zakonika 2454 je navedeno blago, ki predstavlja večje tveganje za goljufije (žgane pijače, cigareti, sladkor, itd.). Zanimalo me je, ali ima avstrijska carina zadržke glede vlaganja tranzitne deklaracije s strani pooblaščenih pošiljateljev za občutljivo blago, glede na to, da občutljivo blago predstavlja večje tveganje in bi bilo tvegano dovoljevati prevoz občutljivega blaga v okviru poenostavitev. Tudi slovenska carina lahko z dovoljenjem pooblaščenim pošiljateljem dovoli prevoz občutljivega blaga.

15. Kakšne so možnosti popravkov podatkov v tranzitni deklaraciji na uradu odhoda v avstrijskem NCTS pred prepustitvijo blaga v tranzitni postopek?

Odgovor: Carinik lahko pri nas na uradu odhoda popravlja tranzitno deklaracijo le takrat, ko se tranzitna deklaracija v NCTS nahaja v stanju "V kontroli".

Popravljanje podatkov v tranzitni deklaraciji je zelo delikatno področje, saj s spremembo podatkov v deklaraciji lahko pride do pravnih posledic. Glede popravljanja podatkov v tranzitni deklaraciji sem mnenja, da bi moralo popravljanje podatkov iz strani carinika biti striktno prepovedano, razen določenih izjem (npr; carinik lahko popravi registrsko številko vozila, če ob pregledu blaga opazi, da je le-ta napačno zapisana). Tako avstrijski kot slovenski NCTS dovoljujeta cariniku na uradu odhoda, da popravlja podatke v tranzitni deklaraciji.

16. Ali je možno vložitev IE015 v vaš NCTS strani oseb iz drugih držav članic (tuja EORI številka + GRN številka za skupno zavarovanje)

Odgovor: Da, ampak mora biti taka oseba registrirana pri našem sistemu, da posluje z nami (podeljen ji mora biti /ključ s strani naše administracije).

Glej obrazložitev pod vprašanjem 11.

17. Ali imate v vašem NCTS implementirani sporočili IE034/IE037 in IE200/IE201?

Odgovor: Ne.

Namen vprašanja je bil pridobiti informacije o funkcionalnosti avstrijskega NCTS na uradu odhoda glede poizvedbe o zavarovanju. Slovenski NCTS ima implementirani sporočili IE034/IE037. Urad odhoda lahko v vsakem trenutku neodvisno od katerekoli MRN pošlje uradu zavarovanja sporočilo IE034 za določeno MRN kot poizvedbo o zavarovanju.

Slika 3: Prikaz gumba "Preverjanje zavarovanja" za dostop do sporočila IE034/037

Vnos	Vloženo	Sprejeto	Neveljavno	V kontroli
V orepostitvi	Prepuščeno	V mirovanju	Ni prepuščeno	V razveljavljani

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2013, str. 19.

Slika 4: Prikaz gumba "Pošlji zahtevo" za pošiljanje sporočila IE034

GRN	Vrsta proizvodbe	Od	Do

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije, 2013, str. 19.

18. Na podlagi evropske carinske zakonodaje ima tudi carinik na uradu tranzita možnost, da pregleda blago in spremljajoče dokumente, če se odloči tako. Ali je v vašem NCTS možen vpis rezultatov kontrole v primeru pregleda blaga na uradu tranzita?

Odgovor: Da.

Blago in spremljajoči dokumenti se praviloma pregledujejo na uradu odhoda, medtem ko je glavna naloga urada tranzita evidentiranje prehoda meje. Kontrola blaga na uradu tranzita bi zaradi hitrejšega in nemotenega tranzita blaga morala biti prej izjema kot pravilo. Če pa se carinik odloči pregledati blago in spremljajoče dokumente pa to še vedno lahko stori, ker mu zakonodaja to dovoljuje. Slovenski NCTS ne omogoča vpisa ugotovitev pregleda na uradu tranzita.

19. Kako zagotavljate sledljivost vsake tranzitne deklaracije na vaših namembnih uradih v smislu, da je za vsako tranzitno deklaracijo bila odobrena nadaljnja carinsko dovoljenja raba ali uporaba blaga?

Odgovor: Vsak tranzitni MRN mora biti kot predhodni dokument naveden v eni izmed naslednjih carinskih deklaracij ali v primeru začasne hrambe blaga z naknadnimi kontrolami.

20. Kako postopate na namembnem uradu v NCTS v primeru viška blaga (na prevoznem sredstvu se nahaja več blaga kot dejansko deklariranega)?

Odgovor: Višek blaga se vključi v nadaljnji carinski postopek ali se obračuna carinski dolg na podlagi 202. člena carinskega zakonika (Uredba 2913).

Kadar slovenski namembni urad ugotovi na prevoznem sredstvu višek blaga, mora najprej ugotoviti status tega blaga. Višek blaga pomeni odstopanje v teži oz. količini neke vrste blaga. Kadar za višek blaga ni dokazan skupnostni status (T2L, ustrezno izpolnjen komercialni dokument kot dokazilo o statusu ipd.), se šteje, da ima blago neskupnostni status. Ker blago, ki predstavlja višek, ni bilo deklarirano v tranzitni deklaraciji, je zanj na podlagi 202. člena carinskega zakonika (Uredba 2913) nastal carinski dolg zaradi nezakonitega vnosa blaga na carinsko območje Skupnosti. Dajatve v tem primeru kot pristojni urad obračuna namembni urad, ki je ugotovil višek blaga. Ne glede na prejšnji odstavek je v primeru, ko je urad odhoda v drugi državi članici, za obračun dolga pristojen namembni urad, ki je ugotovil višek blaga, pod pogojem, da znesek carinskega dolga ne presega 5.000,00 EUR. V nasprotnem primeru je za obračun pristojna država članica, kjer je blago nezakonito vneseno na carinsko območje Skupnosti (tj. država članica, v kateri je urad odhoda). V primeru ugotovljenega viška neskupnostnega blaga namembni urad pošlje uradu odhoda sporočilo IE018 z rezultatom kontrolne A5 - DAJATVE POBRANE. Višek blaga se prepusti šele s plačilom carinskega dolga. V primeru ugotovitve, da gre za očitno napako pri deklariranju količine blaga ali drugo očitno napako, lahko carinski organ izjemoma in na zahtevo stranke dovoli reguliranje viška blaga tako, da v tranzitno deklaracijo doda novo postavko za višek blaga. Če je za tako ugotovljeni višek neskupnostnega blaga vložena deklaracija za sprostitev v prost promet, se carinski dolg z upravno odločbo ne obračuna.

Avstrijski in slovenski NCTS na enak način rešujeta viške blaga.

21. Kako postopate na namembnem uradu v NCTS v primeru manjka blaga (na prevoznem sredstvu se nahaja manj blaga kot je deklariranega)?

Odgovor: Dejanska količina blaga bo evidentirana v NCTS in uradu odhoda se pošljejo rezultati kontrole (IE018) z oznako B1-nepravilnosti.

Kadar namembni urad ugotovi na prevoznem sredstvu manko neskupnostnega blaga, nastane carinski dolg na podlagi 203. člena carinskega zakonika (Uredba 2913) zaradi nezakonite odstranitve blaga izpod carinskega nadzora, razen če se ugotovi očitna napaka pri deklariranju blaga v uradu odhoda. Namembni urad pošlje uradu odhoda sporočilo IE018 z rezultatom kontrole B1 - NEUSTREZNO. V primeru, da namembni urad čaka na razrešitev neskladij s strani urada odhoda, pošiljka ne more nadaljevati poti, dokler ne prispe odgovor urada odhoda (sporočilo IE020).

Avstrijski in slovenski NCTS na enak način rešujeta manko blaga.

22. Kako postopate na namembnem uradu v NCTS, če ugotovite, da se blago, ki se nahaja na prevoznem sredstvu, v nobenem primeru ne ujema z deklariranim blagom (blago na prevoznem sredstvu je različno od blaga, ki je deklariran v tranzitni deklaraciji)?

Odgovor: Če je znesek carinskega dolga nižji kot 5.000 € potem carinski dolg izterja namembni urad na podlagi 202 in 215 člena carinskega zakonika (Uredba 2913).

Slovenska carinska administracija ima reševanje tovrstnih slučajev urejeno na način, da kadar namembni urad ugotovi, da blago, ki se dejansko nahaja na prevoznem sredstvu, ni isto, kot je deklarirano, se o ugotovljenem dejanskem stanju naredi zapisnik ter zadeva carinskemu uradu v Novi Gorici, ki vodi nadaljnji postopek z uradom odhoda. Namembni urad pošlje sporočilo IE018 uradu odhoda z rezultatom kontrole B1 - NEUSTREZNO.

Avstrijski in slovenski NCTS na enak način rešujeta situacije, ko se blago, ki se nahaja na prevoznem sredstvu, v nobenem primeru ne ujema z deklariranim blagom.

23. Kakšna so dejanja vaše administracije, ko pooblaščen prejemnik sporoči, da je prejel blago v svojih poslovnih prostorih, dejansko pa se blago nahaja na drugi odobreni lokaciji?

Odgovor: Če pooblaščen prejemnik takoj sporoči carini, da je prišlo do pomote, potem ne kompliciramo. Če tega ne stori, obračunamo carinski dolg na podlagi 203. člena carinskega zakonika (Uredba 2913).

Namen tega vprašanja je bil pridobiti informacije o tem, kakšen odnos ima avstrijska carina do zadevne situacije. Situacije, ko pooblaščen prejemnik sporoči, da je prejel blago v svojih poslovnih prostorih, dejansko pa se blago nahaja na drugi odobreni lokaciji, so zelo delikatne, ker je težko soditi, kdaj je šlo za zlonamerno dejanja in kdaj za pomoto. Takšne zadeve se morajo reševati v naknadnih inšpekcijskih postopkih.

24. Ali se v vašem NCTS vidi, katera oseba dejansko se nahaja za določeno akcijo v sistemu? Ali je možno za vsako akcijo v NCTS dobiti ime & priimek uporabnika aplikacije?

Odgovor: Da.

To vprašanje je pomembno zaradi primerov korupcije in podkupovanja carinskih delavcev, ki se dejansko dogajajo v carinskih službah. Namreč eden od pomembnih vidikov trans-evropskih informacijskih carinskih sistemov je tudi vidik informacijske varnosti (kako varni so informacijski sistemi, da v njih ne vdre nepooblaščen oseba, nadzor nad uporabniki, itd.). V praksi se je na primer dogajalo, da so cariniki na namembnem uradu potrjevali prihode blaga v tranzitnih postopkih, a blago dejansko tam sploh ni bilo predloženo, ker so bili posamezni akterji v tranzitnem postopku (pošiljatelj, prejemnik, prevoznik blaga, špediter) skupaj s carnikom dogovorjeni o koruptivnem poslu. To se je zgodilo tako, da je nekdo s pomočjo gesel in uporabniških ime v NCTS sistemu lažno potrjeval prihode blaga na namembni urad. Iz tega vidika je pomembno vprašanje, ali je možno za vsako akcijo v NCTS sistemu razpolagati s podatkom o imenu in priimku

uporabnika aplikacije v danem trenutku, saj je tako lažje izslediti odgovorne osebe za takšne primere. Slovenski NCTS v vsakem danem trenutku razpolaga s podatkom o konkretnem imenu in priimku uporabnika aplikacije.

25. Ali je možno, da v vaš NCTS sistem vloži tranzitno deklaracijo fizična oseba brez posrednika?

Odgovor: Ne. Oseba, ki vlaga v naš NCTS sistem deklaracijo mora imeti za to ustrezen software in to so večinoma le podjetja – oz. špediterji.

Tudi v slovenskem NCTS mora imeti oseba, ki vlaga deklaracijo, ustrezen software in to so tudi v Sloveniji večinoma špediterji.

26. Kdo je razvijal aplikacijo NCTS v Avstriji? Ali so bili razvijalci vaši lastni strokovnjaki-zaposleni iz informacijskega področja ali ste nalogo zaupali zunanjemu izvajalcu? Ali ste razvijalcu predali le dokumentacijo / specifikacijo Komisije ali ste poleg tega zapisali tudi še kakšne svoje zahteve?

Odgovor: Našo NCTS aplikacijo je razvil Bundesrechenzentrum GMBH. To je danes privatno podjetje, ki je bilo prej del našega finančnega ministrstva

27. Ali se soočate s situacijami, ko sporočila IE ne dosežejo naslovnika (npr; IE sporočilo ne doseže namembnega urada)? Kako postopate v takih primerih?

Odgovor: Prva kontaktna točka ta takšne situacije je naš center za pomoč uporabnikov (Triple-C Austria). Oni naredijo prvo analizo problema, jo evidentirajo in jo morda potem že oni odpravijo. Če oni ne znajo odpraviti problema, posredujejo zadevo naprej našemu zunanjemu izvajalcu, ki ga imamo najetega za takšne zadeve.

Na enak način postopa tudi slovenska carinska administracija, ki ima svoj center za pomoč uporabnikom lociran v Novi Gorici.

28. Kako dolgi so časovniki (angl. *timers*) v vašem NCTS za pooblaščenega pošiljatelja na uradu odhoda in pooblaščenega prejemnika na namembnem uradu (0, 5, 10, 15, 30 minut)?

Odgovor: V povprečju 10 minut. Vrednost se lahko prilagaja za vsako dovoljenje posebej.

V poenostavljenem postopku (pooblaščen pošiljatelj) vložene tranzitne deklaracije (sporočilo IE015), ki so brez formalnih napak, preidejo direktno v stanje A03 - Sprejeto in tranzitni deklaraciji se samodejno dodeli MRN. To pomeni, da je deklaracija pravno formalno sprejeta. Vložnik deklaracije prejme sporočilo IE028 o dodeljeni MRN. Pri

poenostavljenem postopku (pooblaščen pošiljatelj) tranzitna deklaracija (če urad odhoda ne opravi kontrole) po poteku časomera za prepustitev blaga v tranzit samodejno preide v stanje A08 - Prepuščeno. Vložnik prejme sporočilo IE029, da je bilo blago prepuščeno v tranzitni postopek. Ob prepustitvi blaga v tranzitni postopek urad odhoda pošlje podatke o tranzitne postopku deklariranemu namembnemu uradu s sporočilom IE001 in vsakemu deklariranemu tranzitnemu uradu s sporočilom IE050. Pri poenostavljenem postopku pooblaščen pošiljatelj preko svojega računalniškega sistema natisne spremne tranzitne/tranzitne varnostne listine, ko od urada odhoda prejme sporočilo IE029.

Časomeri za prepustitev blaga v tranzitni postopek so namenjeni ravno temu, da ima carinski organ na uradu odhoda čas za odločitev o tem, ali bo izvedel kontrolo blaga v poslovnih prostorih pooblaščenega pošiljatelja ali ne. Z vprašanjem me je zanimalo, koliko časa si carinski organ v Avstriji nameni za takšno odločitev.

V slovenskih dovoljenjih za status pooblaščenega pošiljatelja so bili v času, ko sem služboval na Generalnem carinskem uradu Ljubljana, mnogi časomeri nastavljeni na 0 minut, kar je popolnoma skregano z logiko in namenom zadevnih časomerov.

29. Ali mi lahko prikažete sliko grafičnega vmesnika avstrijskega NCTS?

The screenshot shows the Austrian NCTS graphical user interface. The main window displays a form for 'Kontrollentscheidung' (Control Decision) for CRN 12AT320000TV04VB01. The form includes sections for 'Kopfzeilendaten' (Header Data), 'Positionszeilendaten' (Position Data), 'Warenangaben' (Goods Information), and 'Packstücke' (Packages). The 'Warenangaben' table shows one entry: 'Excavator Spare Parts' with a quantity of 300. The 'Packstücke' table shows one entry: 'CT Mark1' with a quantity of 15. The interface also features a sidebar with various menu items and a top navigation bar with the 'e-zoll' logo.

Abfertigung																		
Abfertigung - zug. Warenort																		
<h2>Transaktions-Monitor Warenort</h2>																		
Transaktionsmonitor																		
Kontrolllisten	Anzahl der Fälle / Zug. Warenort																	
Warenort	IM	EX	EX-AU	TR	AM-IM	AM-EX	LC	EMCS		IM	EX	EX-AU	TR	AM-IM	AM-EX	LC	EMCS	
ECS	0	0	0	0	0	0	0	0	GRÜN-EDI / Warenort	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Predeclaration	Anzahl der:																	
Ungültigkeitserklärung	zu bearbeitenden Ungültigkeitserklärungen				1		0		Predeclaration-Zeitpunktänderung				0		Risikobewertung		0	
Versanddaten-Unstimmigkeit/CRN	☐ Notify zum Arbeitsplatz <input type="button" value="Aktualisieren"/> verbleibende Zeit 1:41																	
Nachtr. Kontrolle	ROT Vereinfachtes Verfahren EDI Dok. Anzahl der Fälle: 0																	
Timer Warenort	Vf.	U/V	E/F	ROT seit ...	AEO	CRN	Ris.	Ber.	ang.	gesp.	ZA/Team	Warenort						
Mitteilungsverpflichtung																		
Zollevidenz																		
Abfragen-Manager																		
Abgabenberechnung																		
AEO																		
Betriebsprüfung/Zoll																		
EORI																		
EORI-Antrag	ROT Vereinfachtes Verfahren EDI Predeclaration Dok. Anzahl der Fälle: 0																	
EXRES	Vf.	U/V	E/F	Vorherg. Zeitp.	AEO	CRN	Ris.	Ber.	ang.	gesp.	ZA/Team	Warenort						
Erfassungssysteme																		
Geschäftsfallsimulator																		
Kontingentverwaltung																		
Kontrollmanagement																		
Kundenadministration																		
NCTS-Suchverf. - Alt																		
NCTS-Suchverf. - Neu																		
Risikomanagement																		
Surveillance																		
Systemverwaltung																		
Triple C Austria																		
Ursprung/Präferenzen																		

Priloga 6: Vzorec spremne tranzitne listine (Priloga 45a Uredbe 2454)

EVROPSKA SKUPNOST		1 REŽIM		RŠT	
SPREMNI TRANZITNI DOKUMENT	A	2 Pošiljatelj/Izvoznik	Št.		
				3 Oblike	
				5 Postavke	6 Skupno št. tovorov
		8 Prejemnik	Št.	Povratnico je treba poslati uradu:	
				15 Država odpreme/izvoza	17 Namembna država
		18 Istovetnost in poreklo prevoznega sredstva ob odhodu		56 Druge nezgode med prevozom Podrobnosti in sprejeti ukrepi	
	A			G POTRDILO POOBLAŠČENIH ORGANOV	
31 Tovorki in poimenovanje blaga	Oznake in številke – Številka(e) zabojnika(ov) – Število in vrsta			32 Zap. št. postavke	33 Tarifna oznaka
			Št.		
					35 Bruto masa v kg
					38 Neto masa v kg
				40 Skupna deklaracija/Predhodni dokument	
44 Dodatni podatki/ Predložene listine /Potrdila in dovoljenja					
55 Pretovori	Kraj in država:			Kraj in država:	
	Istovetnost in poreklo novega prevoznega sredstva:			Istovetnost in poreklo novega prevoznega sredstva:	
	Država ☐ (1) Istovetnost novega zabojnika:			Država ☐ (1) Istovetnost novega zabojnika:	
	(1) Vpiši 1 za DA ali 0 za NE.			(1) Vpiši 1 za DA ali 0 za NE.	
F POTRDILO POOBLAŠČENIH ORGANOV	Nove oznake: številka: Istovetnost:		Nove oznake: številka: Istovetnost:		
	Podpis: Žig:		Podpis: Žig:		
	☐ Podatki že vneseni v sistem		☐ Podatki že vneseni v sistem		
51 Predvideni uradi tranzita (in države)	50 Glavni zavezanec št. Št.			C ODPREMNI URAD	
52 Zavarovanje ne velja za				Oznaka	53 Namembni urad (in država)
D KONTROLA URADA ODHODA	I KONTROLA NAMBENBNEGA URADA				
Rezultat:	Datum prihoda:			Povratnica poslana	
Nameščene oznake: Število:	Pregled oznak:			ob	
Istovetnost:	Opombe:			po registraciji pod	
Rok (do dne):				št.	
				Podpis: Žig:	

Vir: Uredba Komisije (EGS) št. 2454/93 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o uvedbi Carinskega zakonika Skupnosti. Ur. l. EU št. L 253

Priloga 7: Kratice

AEA – Združenje letalskih evropskih prevoznikov (angl. *Association of European Airlines*)

AEO – Pooblaščen gospodarski subjekt (angl. *Authorised Economic Operator*)

AFIS – Informacijski sistem preprečevanja zlorab pri OLAF (angl. *Antifraud Information System*)

ATA karnet – carinski dokument za začasni uvoz (angl. *Temporary Admission*)

ATR – Obvestilo o tranzitu (angl. *Anticipated Transit Record*)

BTI – Zavezujoča tarifna informacija (angl. *Binding Tariff Information*)

CCN/CSI – Informacijska platforma za delovanje evropskih carinskih informacijskih sistemov oz. komunikacijska platforma, ki beleži izmenjavo IE sporočil med posameznimi carinskimi administracijami ter izmenjavo IE sporočil med posameznimi carinskimi administracijami in centralnimi servisi CS/RD in CS/MIS (angl. *Communications network and a common interface system*).

CE oznaka – Evropska skladnost (angl. *Conformite Europeene*)

CER – Združenje evropskih železniških družb (angl. *The Community of European Railway and Infrastructure Companies*)

CIM železniški tovorni list – dokument, ki spremlja blago, ki se prevaža po železnici. CIM je standardizirane oblike in vsebine, ki ima pravno podlago v konvenciji CIM (*Convention International des Merchandises par Chemin de Fer*). CIM praviloma izpolni prevoznik, za njegovo pravilnost pa je odgovoren pošiljatelj. CIM potrjuje, da je prevoznik blago prejel ter da obstaja prevozna pogodba med pošiljateljem in prevoznikom. Splošni pogoji CIM nalagajo prevozniku odgovornost za izgubo oziroma poškodbe na blagu od trenutka, ko blago pride v njegovo posest pa do trenutka dostave.

CITES – Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (angl. *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*)

CITES sekretariat – delovno telo s sedežem v Ženevi, ki skrbi za Konvencijo CITES.

CMR – (cestni tovorni list) dokument, ki spremlja blago, ki se prevaža po cesti. CMR je standardizirane oblike in vsebine, ki ima pravno podlago v konvenciji CMR (*Convention relative au contrat de transport international de marchandises par route*). CMR se uporablja, kadar se kraja, kjer se blago prevzame in kamor je blago dostavljeno, nahajata v dveh različnih državah.

COL – seznam vseh trenutno veljavnih carinskih izpostav na carinskem območju Skupnosti, ki nastopajo v različnih vlogah (urad odhoda, urad izvoza, urad izstopa, urad pristojen za poizvedbe in izterjavo, itd. (angl. *Customs Office List*)

COPIS – Elektronski sistem za odločbe za varstvo pravic intelektualne lastnine (angl. *Anti-Counterfeit and anti-Piracy Information System*)

COTIF – Mednarodna konvencija za prevoz blaga po železnici (angl. *The Convention concerning International Carriage by Rail*)

CRC – Skupni kriteriji tveganja (angl. *Common Risk Criteria Profiles*)

CS/MIS – informacijski sistem, ki omogoča MRN sledenje, dostop do informacij o tem, katera IE sporočila so se preko skupne domene izmenjala med posameznimi državami vključenimi v domeno NCTS, ECS, ICS in SPEED, ipd. Aplikacijo CS/MIS vzdržuje Evropska Komisija (angl. *Central Services Management Information System*).

CS/RD – podporni informacijski sistem za NCTS, ECS in ICS za upravljanje šifer v IE sporočilih, šifer carinskih izpostav, ipd. Aplikacijo CS/RD vzdržuje Evropska Komisija (angl. *Central Services Reference Data*).

CVED – Veterinarski dokument za vstop živali v EU (angl. *Common Veterinary Entry Document*)

DDNA – Tehnične specifikacije za izgradnjo trans-evropskih carinsko informacijskih sistemov (angl. *Design Document for National Applications*)

DDNIA – Tehnične specifikacije za izgradnjo sistema za nadzor vstopa blaga v EU (angl. *Design Document for National Import Application*)

DDNTA – Tehnične specifikacije za izgradnjo tranzitnega NCTS sistema (angl. *Design Document for National Transit Application*)

DDNXA – Tehnične specifikacije za izgradnjo sistema za nadzor izvoznega postopka (angl. *Design Document for National Export Application*)

DG – Generalni direktorat pri Evropski Komisiji za posamezna področja (angl. *Directorate General*)

EBTI – Zavezujoča tarifna informacija v elektronski obliki (angl. *Electronic binding Tariff Information*)

EC – Skupnost evropskih držav (angl. *European Community*)

ECS – Elektronsko podprti sistem za nadzor izvoza blaga (angl. *Export Control System*)

ECSA – Evropsko združenje ladjarjev (angl. *European Community Shipowners' Association*)

EFTA – Združenje 4-ih držav (Islandija, Liechtenstein, Norveška, Švica) za prosto trgovino (angl. *The European Free Trade Association*)

EMCS – Elektronski carinsko informacijski sistem za nadzor trošarinskega blaga (angl. *Excise Movement and Control System*)

EORI – registracijska in identifikacijska številka gospodarskega subjekta (angl. *Economic Operators Registration and Identification number*)

EOS – Centralni elektronski sistem za EORI in AEO podatke (angl. *Economic Operator System*)

EU – Evropska Unija (angl. *European Union*)

GMS – Sistem za upravljanje z zavarovanjem (angl. *Guarantee Management System*)

GRN – številka zavarovanja, ki jo podeli carinski organ glavnemu zavezancu ob izdaji dovoljenja za t.i. skupno zavarovanje, ki se evidentirajo in vodijo v sistemu za upravljanje zavarovanj (angl. *Guarantee Reference Number*)

ICS – Elektronsko podprti sistem za nadzor vstopa бага (angl. *Import Control System*)

IE – elektronsko sporočilo v evropskih carinsko informacijskih sistemih (angl. *Information Exchange*)

MASP – strateški dokument Evropske Komisije za razvoj carinsko informacijskih sistemov na območju celotne Skupnosti (angl. *Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan*)

MCCIP – Izvedbene določbe moderniziranega carinskega zakonika (angl. *Modernised Customs Code Implementing Provisions*)

MNAD – slovenska elektronska aplikacija za knjiženje carinskih dokumentov, ki niso zajeti v evropskih carinskih informacijskih sistemih (ATA karnet, pomožni postopek, obrazec 302).

MRN – sklicna številka tranzitnega postopka. Sestavo MRN številke podrobneje predpisuje Priloga 45a izvedbene uredbe (angl. *Movement Reference Number*).

NATO – Organizacija severnoatlantskega pakta (angl. *North Atlantic Treaty Organisation*)

NCF – Sporočilo o prehodu meje (angl. *Notification Frontier*)

NCTS – Novi elektronsko podprti tranzitni sistem (angl. *New Computerised Transit System*)

OLAF – Evropski urad za boj proti goljufijam (angl. *European Anti-Fraud Office*)

RIF – elektronski sistem Komisije za izmenjavo informacij tveganih pošiljk med državami članicami (angl. *Risk Information Form Domain*)

SACU – Carinska unija južnih afriških republik (angl. *Southern African Customs Union*)

SIAES – Avtomatiziran slovenski sistem za izvozni postopek (angl. *Slovenian Automated Export System*)

SIAIS – Slovenski avtomatiziran sistem za postopek sprostitev v prosti promet-uvozni postopek (angl. *Slovenian Automated Release for free circulation System*)

SOFA – Sporazum med pogodbenicami Severnoatlantskega pakta o statusu njihovih sil (angl. *Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces*)

STL – spremna tranzitna listina (angl. *Transit accompanying document*)

STP – Konvencija o skupnem tranzitnem postopku (angl. *Convention on Common Transit Procedure*)

STVL – spremna tranzitna varnostna listina (angl. *Transit/security accompanying document*)

SW – Enotno okno (angl. *Single Window*)

T1 – Zunanji skupnostni tranzitni postopek (postopek T1) omogoča gibanje neskupnostnega blaga od enega do drugega kraja na carinskem območju Skupnosti, ne da bi bilo blago zavezano plačilu uvoznih dajatev.

T2 – Notranji skupnostni tranzitni postopek (postopek T2) omogoča gibanje skupnostnega blaga od enega do drugega kraja na carinskem območju Skupnosti, ne da bi pri prečkanju ozemlja tretje države spremenilo svoj carinski status.

TARIC – Integralna tarifa Skupnosti, v kateri so združeni vsi ukrepi, ki jih je potrebno izvajati ob uvozu oziroma izvozu blaga (angl. *Integrated Tariff of the European Communities*)

TIR – Tranzitni postopek na osnovi zvezka TIR (angl. *Transports Internationaux Routiers - International Road Transport*)

TTIP – Trgovinski sporazum med Evropsko Komisijo in Združenimi državami Amerike (angl. *Transatlantic Trade and Investment Partnership*)

UNECE – Komisija za vprašanja iz področja gospodarstva/ekonomije pri Združenih narodih (angl. *United Nations Economic Commission for Europe*)

UUM – projekt Evropske Komisije v zvezi s preverbo avtentičnosti uporabnikov carinskih informacijski sistemov in informacijsko varnostjo (angl. *Uniform User Management*)

VIIES – Evropska aplikacija, ki služi preverjanju VAT (angl. *Value Added Tax*) številka na območju Skupnosti.

WCO – Svetovna carinska organizacija (angl. *World Customs Organisation*)

XML – računalniški jezik, ki omogoča format za opisovanje strukturiranih podatkov ali arhitektura za prenos podatkov in njihovo izmenjavo med več omrežji (angl. *Extensible Markup Language*).

Priloga 8: Zahvala

Želim se zahvaliti svojim staršem (očetu Teodorju in mami Eriki), ki sta me ves čas študija nesebično, moralno in finančno podpirala ter mi vlivala ogromno pozitivne energije. Brez njiju nebi zmožel. Hvala oče in mama.

Želim se zahvaliti mojemu šefu na slovenski carinski upravi g. Alojziju Zupančiču, ker mi je v reševanje zaupal mnogo zahtevnih delovnih nalog in je bil prvi, ki mi je omogočil osebno in poklicno rast s tem, ko sem imel možnost aktivno delovati na področju razvoja NCTS sistema in v delovnih telesih Evropske Komisije. Hvala šef.

Posebna zahvala gre direktorju Finančnega urada Nova Gorica g. Juretu Bačarju in g. Stanislavu Mikužu za zelo dobro medsebojno strokovno sodelovanje v carinski službi in ker sta s podajanjem mojih referenc zunanjemu okolju ogromno pripomogla k temu, da danes lahko delam kot davčni inšpektor na Finančni upravi Republike Slovenije. Hvala obema – vajinega dragocenega prispevka k vsemu ne bom pozabil.

Ne smem pozabiti nasloviti zahvale generalnemu direktorju bivše slovenske carinske uprave g. Rajkotu Skubicu, ker je v času mojega službovanja na slovenski carini zaradi mojega truda na delovnem mestu poskrbel za to, da sem napredoval v višji naziv in plačni razred. Hvala Rajko.

V nadaljevanju navajam preostale sodelavce, ki mi bodo zaradi dobrega sodelovanja in pozitivnih odnosov ostali v lepem spominu: Mojca Bogadi, Urška Cimerman, Darja Medle, Dragana Radunovič, Marjanca Cvenkelj, Pavel Šobar, Franc Plavčak, Gorazd Kotnik, Marko Dolenc, Vojko Otovič, Branko Sitar, David Piščanec, Barbara Balaban, Selena Rauter Razboršek, Nataša Kelbelj, Stojan Boštjančič, Laste Naumovski, Neja Inkret, Barbara Berlec, Liljana Jordan, Marjan Gliha-Vavpotič, Darko Kutrašnik, Aleš Rožman, Anja Hribovšek, Bogo Planinc, Davorin Lončar, Milan Kušer, Monika Logar, Natalija Radelj Mehle, Marta Mihelin, Brane Gregorič, Jože Kavčič, Mira Anžur, Polona Černila, Urška Vodlan, Mojca Kavčič, Boštjan Smodek, Ivan Živko, Goran Dubravica, Anton Lorbek, Kristjan Glavina, Jože Lindav, Ivan Lah, Anton Kmetič, Barbara Gregorič ter mnogi drugi zaposleni iz posameznih carinskih uradov. Hvala tudi vam vsem – vsi ste delček lepega mozaika.